

**ÖZ**

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Yaşadığımız yüzyılda teknoloji ve buna bağlı olarak da endüstri, toplum kültürünün ayrılmaz bir parçası haline geldiği için teknoloji üretebilecek ve kullanabilecek gerekli insan gücünün istenen nitelikte ve nicelikte yetiştirilebilmesi, büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sistemi, bu görevini yerine getirirken öğrencileri üretken birer yurttaş olarak görür ve onları meslekler dünyasına hazırlar. Özellikle ortaöğretim düzeyinde bu işlevsel çaba yoğunlaşır. Ulusal kalkınma çabalarında büyük umutlar bağlanan ortaöğretim kurumları bünyesindeki mesleki ve teknik eğitim kurumları üzerlerine düşen bu önemli görevi yerine getirmede güçlükler yaşadıkları için bu sorunlara her ülke kendi koşul ve olanaklarına göre çözümler aramaktadır.

**ABSTRACT**

One of the most important criteria to determine the developmental level of a country is to get that country's quality of human sources. Because of the fact that the technology and the industry play an important role in today's world, especially in this century, the education system has a vital duty on educating the demanded human power to use and control that technology and industry. As performing its duty, the education system considers its students as creative and productive students and following that it prepares them to the business world. This functional hard and crucial work majors on especially during the High School period. Each country really pays very much attention to the Vocational and Technical High Schools because of their national development plans. However, those schools have problems and difficulties to perform their tasks. To overcome those difficulties and problems, each country has its own solutions according to its own situation and circumstances.

**ANAHTAR SÖZCÜKLER / KEYWORDS**

Ekonomi

: Economics

Eğitim

: Education

## İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
<b>ÖZ</b> .....	<b>I</b>
<b>ABSTRACT</b> .....	<b>I</b>
<b>ANAHTAR SÖZCÜKLER / KEYWORDS</b> .....	<b>II</b>
<b>İÇİNDEKİLER</b> .....	<b>III</b>
<b>ÇİZELGELER LİSTESİ</b> .....	<b>VI</b>
<b>KISALTMALAR LİSTESİ</b> .....	<b>IX</b>
<b>1. GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
<b>1.1. Araştırmanın Amacı</b> .....	<b>10</b>
<b>1.2. Konunun Önemi</b> .....	<b>11</b>
<b>1.3. Araştırmanın Metodolojisi</b> .....	<b>12</b>
1.3.1. Araştırmanın Türü.....	<b>12</b>
1.3.2. Anket Sorularının Hazırlanmasındaki Prensipler.....	<b>12</b>
1.3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	<b>14</b>
1.3.4. Tanımlar.....	<b>16</b>
<b>2. TÜRKİYE’DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA</b>	
<b>MUHASEBE EĞİTİMİ</b> .....	<b>18</b>
<b>2.1. Mesleki Eğitim ve İstihdam İlişkisi</b> .....	<b>18</b>
<b>2.2. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitiminin Gelişimi</b> .....	<b>25</b>
2.2.1. Tarihçe.....	<b>25</b>
2.2.2. Mesleki ve Teknik Örgün Eğitim Kurumları.....	<b>28</b>
2.2.3. Ticaret ve Turizm Öğretimine Bağlı Örgün Eğitim Kurumları.....	<b>29</b>
2.2.3.1. Ticaret Meslek Liseleri.....	<b>29</b>
2.2.3.2. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri.....	<b>30</b>
2.2.3.3. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri.....	<b>31</b>
2.2.3.4. Çok Programlı Liseler.....	<b>32</b>
<b>2.3. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Veren Ortaöğretim Kurumlarının</b>	
<b>Sayısal Durumu</b> .....	<b>33</b>

<b>2.4. Verilen Dersler ve Ders İçerikleri.....</b>	<b>34</b>
<b>2.5. Muhasebe Ders Programlarının Amaçları.....</b>	<b>43</b>
<b>2.6. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Gören Öğrencilerin İşletmelerde</b>	
<b>Yaptıkları Beceri Eğitim Uygulaması .....</b>	<b>46</b>
2.6.1. Okul-İşyeri İşbirliğinin Önemi.....	46
2.6.2. Beceri Uygulamasına İlişkin Yasal Hükümler.....	48
<b>3. ARAŞTIRMANIN BULGULARI, ANALİZİ VE YORUMLAR...</b>	<b>50</b>
<b>3.1. Veri Analizinde Kullanılan İstatistiksel Yöntemler.....</b>	<b>50</b>
3.1.1. Araştırmada Kullanılan Parametrik Testler ve Hipotezleri.....	51
3.1.2. Araştırmada Kullanılan Parametrik Olmayan Testler ve Hipotezleri.....	52
<b>3.2. Araştırmanın Bulguları.....</b>	<b>53</b>
3.2.1. Deneklerin Kimliği ile ilgili Bulgular.....	55
3.2.1.1. Usta Öğreticilerle İlgili Kişisel Bilgiler.....	55
3.2.1.2. Koordinatör Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler.....	57
3.2.1.3. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler.....	58
3.2.2. Deneklerin Kimlik Bilgileriyle İlgili Sonuçlar.....	60
3.2.2.1. Usta Öğreticilerin Kimlik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar.....	61
3.2.2.2. Koordinatör Öğretmenlerin Kimlik Bilgilerine	
İlişkin Sonuçlar.....	61
3.2.2.3. Öğrencilerin Kimlik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar.....	62
3.2.3. Öğrencilerin Okul Tercihleri Ve Eğitim Durumları İle	
İlgili Bulgular.....	64
3.2.4. Muhasebe Bürolarındaki Çalışma Şartlarına İlişkin Bulgular .....	68
3.2.5. Görüşlere İlişkin Bulgular.....	77
3.2.6. Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular.....	90
3.2.7. Okul Başarısına İlişkin Bulgular.....	108
3.2.8. Önerilerle İlgili Bulgular.....	130

<b>4. BULGULAR İLE İLGİLİ SONUÇLAR.....</b>	<b>148</b>
<b>4.1. Öğrencilerin Okul Tercihi ve Eğitimine İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar....</b>	<b>149</b>
<b>4.2. Çalışma Şartlarına İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar.....</b>	<b>151</b>
<b>4.3. Beceri Eğitimine İlişkin Görüşlerle İlgili Sonuçlar.....</b>	<b>152</b>
<b>4.4. Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar .....</b>	<b>154</b>
<b>4.5. Okul Başarısına İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar.....</b>	<b>156</b>
<b>4.6. Önerilere İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar.....</b>	<b>158</b>
<b>SONUÇ.....</b>	<b>161</b>
<b>ÖZET.....</b>	<b>164</b>
<b>SUMMARY.....</b>	<b>166</b>
<b>TEŞEKKÜR.....</b>	<b>164</b>
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>169</b>
<b>ÖZGEÇMİŞ.....</b>	<b>173</b>
<b>EKLER.....</b>	<b>174</b>
<b>A. Anket Formları.....</b>	<b>174</b>
<b>B. İstanbul Valiliğinden Alınan İzin Onayı.....</b>	<b>193</b>
<b>C. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, İşletmelerde Meslek Eğitimi Sözleşmesi.....</b>	<b>194</b>
<b>D. İstanbul İli Ticaret Meslek Liseleri Bazında Öğrenci Sayıları.....</b>	<b>196</b>

## ÇİZELGELER LİSTESİ

<b>Çizelge 1.</b> Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okulların Son Üç Öğretim Yılındaki Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları İle Artış Oranları (%).....	34
<b>Çizelge 2.</b> Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Ticaret Meslek Liselerinde Sınıf Seviyelerine Göre Okutulan Muhasebe Dersleri ve Toplam Haftalık Ders Saat Sayısına Oranları %.....	36
<b>Çizelge 3.</b> Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Diğer Ortaöğretim Kurumlarında Sınıf Seviyelerine Göre Okutulan Muhasebe Dersleri ve Haftalık Ders Saat Sayısına Oranları %.....	37
<b>Çizelge 4.</b> Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Okutulan Muhasebe Dersleri ve Ders İçerikleri ve Muhasebe Konularının Diğer Konulara Oranı %.....	41
<b>Çizelge 5.</b> Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Okutulan Muhasebe Ders Programlarının Amaçları.....	44
<b>Çizelge 6.</b> Ankette Yer Alan Ortak ve Bağımsız Sorular.....	54
<b>Çizelge 7.</b> Usta Öğreticilerin Kişisel Bilgileri. (Soru-1,2,3,4,5,6).....	57
<b>Çizelge 8.</b> Koordinatör Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri. (Soru-1,2,3,4).....	58
<b>Çizelge 9.</b> Öğrenci Kişisel Bilgileri. ( Soru-1,2,3,4,5,6,7,8,9).....	60
<b>Çizelge 10.</b> İlköğretim Okulunu Bitirme Dereceniz Nedir? (Soru -10).....	64
<b>Çizelge 11.</b> Bu Okulu Seçerken Kimden Etkilendiniz? (Soru- 11).....	64
<b>Çizelge 12.</b> Bu Okulu Seçerken Sizce En Önemli Neden Nedir? (Soru-12).....	65
<b>Çizelge 13.</b> Bu Okuldaki Başarı Durumunuz Nedir? (Soru-13).....	65
<b>Çizelge 14.</b> Üniversite Sınavlarına Girmeyi Veya Sınavsız Geçiş Yöntemiyle Bir Yüksek Okula Gitmeyi Düşünüyor Musunuz? ( Soru -14).....	65
<b>Çizelge 15.</b> Muhasebe Eğitimi Gördüğünüz İşyerini Seçmedeki Faktör Nedir? ( Soru-15).....	66
<b>Çizelge 16.</b> Beceri Eğitimi Yaptığımız İşletmenin Türü Nedir? (Soru -16).....	66
<b>Çizelge 17.</b> Okuldaki Eğitim Öğretim Beceri Eğitimine Sizi Hazırlamada Yeterli mi? (Soru-17).....	67

<b>Çizelge 18.</b> Okulunuzda Okutulan Muhasebe ve Bilgisayarlı Muhasebe Dersleri Sizde Yeterli mi? (Soru-18).....	67
<b>Çizelge 19.</b> Beceri Eğitimi Yapan Öğrenciler Muhasebe Bürolarında Hangi İşleri Yapıyorlar. (Ortak Sorular -5,7,19).....	68
<b>Çizelge 20.</b> Muhasebe Bürolarında Öğrencilerin Yaptıkları İşlerin Kapsamı. (Ortak Sorular 6-8-20).....	70
<b>Çizelge 21.</b> Muhasebe Bürolarında Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Günlük Çalışma Süreleri. ( Ortak Sorular7-9-21).....	71
<b>Çizelge 22.</b> Muhasebe Bürolarında Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Tatil Günleri veya Öğleden Sonraları Çalışma Durumları. (Ortak Sorular 8-10-22 ).....	72
<b>Çizelge 23.</b> Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Ne Kadar Ücret Aldığı. (Ortak Sorular 9-11-23).....	73
<b>Çizelge 24.</b> Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Aldıkları Ücretlerin Yeterliliği. (Ortak sorular 10-12-24).....	74
<b>Çizelge 25.</b> Öğrencilerin İzin Kullanmalarına İlişkin Görüşleri. (Soru 25).....	75
<b>Çizelge 26.</b> Beceri Eğitiminin Faydalarına İlişkin Görüşler. (Ortak Sorular-13,11)..	76
<b>Çizelge 27.</b> Beceri Eğitimine İlişkin Görüşler. (Ortak Soruları 12-14 ).....	83
<b>Çizelge 28.</b> Öğrencilerin Beceri Eğitiminin Yararlılığına İlişkin Görüşleri. (Soru 26).....	88
<b>Çizelge 29.</b> Öğrencilerin Beceri Eğitiminin İşleyişine İlişkin Görüşleri. ( Soru 27).....	89
<b>Çizelge 30.</b> Beceri Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgiler. (Ortak Sorular 13-15-28).....	92
<b>Çizelge 31.</b> Beceri Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgilerin İkili Gruplardak Farklılık Testi Analizleri. (Ortak Sorular 13-15-28).....	94
<b>Çizelge 32.</b> Beceri Eğitimi Sırasında Öğrencilerin Hata Yapma Nedenleri . (Ortak sorular 14-16-29).....	100
<b>Çizelge 33.</b> Beceri Eğitimi Sırasında Öğrencilerin Hata Yapma Nedenleri Sorularının İkili Farklılık Analizleri. (Ortak sorular 14-16-29 ).....	102

<b>Çizelge 34.</b> Beceri Eğitiminin Okul Başarısına Olumlu Etkileri (Ortak Sorular-15,30).....	111
<b>Çizelge 35.</b> Beceri Eğitiminin Okul Başarısına Olumsuz Etkileri. (Ortak Sorular 16-31).....	117
<b>Çizelge 36.</b> Beceri Eğitime İlişkin Öneriler. (Ortak Sorular-17,17,32).....	125
<b>Çizelge 37.</b> Beceri Eğitime İlişkin Önerilerinin İkili Gruplardaki Farklılık Testi Analizleri. (Ortak Sorular-17,17,32).....	130



## KISALTMALAR

<b>Kol.Sim.</b>	:	Kolmogrov-Simirnov
<b>Std Hat.</b>	:	Standart Hata
<b>T Testi</b>	:	Bağımsız Örnek t Testi
<b>Man.Whi.</b>	:	Man-Whitney U testi
<b>Kru. Wal.</b>	:	Kruskall Wallis Testi
<b>ANOVA</b>	:	Tek Yönlü Varyans Analizi
<b>Fre.</b>	:	Frekans (Kişi Sayısı, Birey Sayısı)
<b>Top.</b>	:	Toplam Kişi Sayısı
<b>Ari.Ort.</b>	:	Aritmetik Ortalama

## 1. GİRİŞ

Bilim ve teknolojide meydana gelen hızlı değişimler ve yenilikler yeni iş sahaları doğurmaktadır ve günün ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte insan gücüne duyulan ihtiyaç da buna paralel olarak artmaktadır.

Bu sebepten dolaydır ki eğitimin amaçlarından biri de ekonominin gereksinimi olan nitelikli ve nicelikli insan gücünü yetiştirerek ülkenin ekonomik kalkınmasında gerekli rolü oynamaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığının 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na baktığımızda Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarından birinin de vatandaşların bilgi, beceri ve kabiliyetleri doğrultusunda meslek sahibi olmasına katkı sağlamak olduğunu görürüz.

Türk Milli Eğitiminin bununla ilgili genel amacı şu şekilde ifade edilmiştir “ Türk milletinin bütün fertlerinin; ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri ve davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle, hayata hazırlanmalı ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.” (MEB,1973:1)

Türk Milli Eğitim Temel Kanun'unda yer alan bu amacın özünde yatan unsurların başında bireyin mutluluğu yer almaktadır. Genel anlamda ülkeleri irdelediğimizde de sosyal, kültürel ve ekonomik gelişme amacına yönelik her türlü her türlü çabanın temel hedefinin insanı mutlu etmek olduğunu görürüz. İnsanın mutlu olabilmesi ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunabilmesi için de bireyin ilgisi, isteği

ve yetenekleri doğrultusunda iyi bir işinin olması ve buna uygun, iyi bir mesleki eğitim almış olması gerekmektedir.

Bu yaklaşımdan yola çıktığımız zamanda bireyin ve toplumun gelişiminde, sosyal ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesine en önemli etken ve itici güç durumunda olan eğitime, özellikle mesleki ve teknik eğitime öncelikle ağırlık veren ülkenin, çağın gelişmiş ülkeleri arasında yer aldıkları herkes tarafından bilinmekte ve kabul edilmektedir.

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren her dönemde, insanların ve toplumun gelişmesine ve değişimine eğitim yoluyla sağlamak amacıyla birtakım yol, yöntem ve tekniklerin kullanıldığı ve günümüze kadar da giderek geliştirildiği bilinmektedir. Mesleki ve teknik eğitiminde bu gelişmelerden etkilendiği bir gerçektir.

Mesleki ve teknik eğitim bir ülke için, insan gücü kaynaklarını geliştirerek, sosyo ekonomik gelişmeyi sağlayan itici güçlerden biridir.

Mesleki ve teknik eğitimin ekonominin gereksinim duyduğu nitelikli ve nicelikli insan gücünü yetiştirmesi, dış dünyaya kapılarını açmış, Avrupa Birliğine üye olma yolunda emin adımlarla yürüyen ülkemiz açısından önemi bir kat daha artmaktadır.

Ülke kalkınmasının gerçekleşmesinde ve dış ülkeler ile rekabet edebilmesinde niteliksiz iş gücü, sanayi ve hizmet sektöründe düşük verimliliğe yol açmakta bu da uluslar arası piyasalarda rekabet gücümüzü olumsuz yönde etkilemektedir. Artık ülkelerin kalkınması onların ulusal rekabet gücünün yüksek olması ile doğru orantılıdır. Aynı şekilde çok hızlı gelişen teknolojiyi takip edip ve bu teknolojiyi kullanıp yorumlayarak geliştirebilecek düzeyde nitelikli insan gücüne ihtiyaç vardır. Bu nitelikli insan gücünü yetiştirebilmesi bakımından, mesleki ve teknik eğitimin önemini daha da artmaktadır.

Mesleki ve teknik eğitimi önemli kılan nedenlerden biri de insanları eğitirken birdenbire iş hayatıyla karşı karşıya bırakmaması, eğitimle iş hayatı arasında uyumlu bir geçiş sağlayarak bireylere iş hayatına uygun davranışları, alışkanlıkları ve yeteneklerini kazandırmasıdır. Böylelikle eğitim alan bireyler beceri eğitimi yaptıkları dönem içerisinde, işletmelerin kendilerinden bekledikleri özellikleri daha iyi kavramaları ve kendilerini bu yönde geliştirmeleri açısından ve işletmelerin bu dönem içerisinde bireyleri kendi istek ve arzuları doğrultusunda da yönlendirebilmelerini, eğitebilmelerini sağlamasıdır.

Bu ihtiyaca cevap verebilmek açısından Türkiye’de uygulanan mesleki ve teknik eğitim sistemi örgün ve yaygın eğitim olarak iki başlıkta toplanmıştır. Meslek liseleri ile teknik liseler örgün mesleki ve teknik eğitim sistemini, çıraklık eğitimi; pratik sanatlar okulları ve yetişkinler eğitim merkezleri ise yaygın eğitim sisteminin oluşturmaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim okulları ile işletmeler arasında iş birliğini kurabilmek amacıyla, 19.06.1986 tarih ve 19139 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı “Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu” 05.06.1986 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye 1986 yılında yürürlüğe giren 3308 sayılı kanunla mesleki ve teknik eğitimde bir dizi reform yapmıştır. Bu kanunla, işletmelerde beceri eğitimi Türk Mesleki Eğitim Sisteminin bir parçası haline gelmiştir. İşletmelerde beceri eğitimi, “uluslararası eğitim görmüş mesleki eğitim ortamı, gerçek iş ortamı ile uyumlu olmalıdır” ilkesine dayanmaktadır. İşletmelerdeki beceri eğitiminin ülkemizin ihtiyaç ve imkanlarıyla uyumlu olarak planlanmasının ve etkili biçimde uygulanmasının işverene, mesleki eğitim veren okula, öğrenciye ve topluma olumlu etkileri olacağı düşünülmüştür. (www.tisk.org)

3308 sayılı “Çıracılık ve Mesleki Eğitim Kanunu”nun sağladığı faydaları; devlete sağladığı faydalar, öğrenciye sağladığı faydalar, işverene sağladığı faydalar olarak sıraladığımızda:

Meslek lisesi öğrencileri sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmakla iş kazaları ve meslek hastalığı ve hastalık sigortası primleri öğrencilere devlet tarafından ödenmiş, öğrencilerin işyerlerinde asgari ücretin % 30’undan aşağı olmamak kaydıyla ücret almaları sağlanmıştır.

Çıracılık eğitim sistemi ile hızlı bir endüstrileşme süreci içerisinde bulunan ülkemizde devlet için, ihtiyaç duyulan nitelikli insan gücünün ekonomik ve etkin bir şekilde karşılanmasına önemli katkı sağlanmıştır.

İşletmelere, endüstrinin ihtiyacı olan nitelikli insan gücünün sağlanması açısından öğrencilerin beceri eğitimi ile işletmelerin gerçek iş ortamında yetiştirilmesi sağlanmıştır. İşletmelerin, öğrencilerin eğitime katılmasının sağlanmasıyla okullarla bütünleşmiş, okul ve işletmelerin teknoloji akışını hızlandırmıştır. Öğrencilerin iş gücüne katılımı ile üretimin artırılması sağlanmıştır. İş yerinde çalışan ve eğitime alınan öğrencilerin sigorta primlerinin devlet tarafından ödenmesi sonucu işverenin maddi yükü azaltmıştır. Teorik meslek eğitimi alan öğrenciler işyerine daha faydalı olmakla, yapılan üretimin yükseltilmesine ve iş veriminin artmasına katkı sağlamıştır. Öğrencilerin eğitime bir sözleşme ile başlatılması sureti ile öğrencilerin gelişigüzel iş değiştirmelerinin önlenmesi iş hayatına çalışma disiplini getirmiştir. İşyeri açmanın belli kurallara bağlanması sonucu gelişigüzel işyeri açılması önlenmiştir. (www.tisk.org)

3308 Sayılı Kanunla 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler, çalıştırdıkları işçi sayısının yüzde beşinden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi vermekle yükümlü kılınmış ve 50’den az işçi çalıştıran işletmelerde beceri eğitimi yaptırabilir hükmü getirmiştir. (MEB,1986:18)

Öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi uygulamasına son sınıf seviyesinde öğretim yılı başında başlanacağı ve haftada 3 gün işletmelerde beceri eğitimi, 2 gün okulda teorik eğitim yapılması esası getirilmiştir. (MEB,1987:14)

İlk defa 1986 yılında 3308 Sayılı Kanunla uygulanmaya başlayan bu çalışmanın üzerinden 20 yıl geçmiştir. Doğal olarak geçen bu 20 yıllık zaman diliminde yaşanan sosyo ekonomik gelişmelere ve yeniliklere ayak uydurabilmek, çağın gerisinde kalmamak için bu zaman içinde çeşitli değişiklikler de yapılmıştır.

Mesleki ve teknik eğitim kanunlarında yapılan değişikliklerin içerisinde en çarpıcı olan birkaç tanesi gerçekten mesleki ve teknik eğitimin özüne ve gelişimine birebir cevap verebilecek nitelikte olan değişikliklerdir.

Mesleki ve teknik eğitimle ilgili olarak en son yapılan 03.07.2002 tarih ve 24804 sayılı resmi gazetede yayınlanan 4702 Sayılı Kanunla ilgili yönetmelikle “işyeri açabilmek ve istihdam edebilmek için mesleki eğitim alma zorunluluğu” 3308 sayılı kanun kapsamına alınan mesleklerde, üretim ve hizmet sektöründe verimliliği ve kaliteyi artırmak, mesleki eğitimi özendirme, tüketiciyi korumak için iş yeri açanların ve iş yerinde istihdam edileceklerin yapacağı işe uygun mesleki eğitim almış olmaları zorunluluğu getirilmiştir. Bu yapılan yeniliğe göre artık belediyeler ve işyeri açma izni vermeye yetkili diğer kurum ve kuruluşlar işyeri açacaklardan, meslek odaları ise işyeri sahibi olarak üye kaydı yaptıracaklardan; işveren, işveren vekili veya şirket yöneticileri istihdam edecekleri kişilerden, yapacakları iş ile ilgili mesleki eğitim aldığını gösterir belgeyi istemek zorundadır. Aynı şekilde bu tarihten önce çalışanlardan işverence mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarına yönlendirerek bunlara uygun programlar hazırlanıp belge almaları sağlanacaktır. (MEB, 2002:3)

Bu çıkarılan genelgenin öneminin ve ülke ekonomisi ile bireyler açısından faydasının ortada olmasına karşın, bunun aynı zamanda eksiksiz uygulanması için yöneticilere büyük bir sorumluluk düştüğü de bir gerçektir.

Mesleki ve Teknik Eğitim Kanununda yapılan önemli diğerk bir değişiklik ise 10.07.2001 tarih 24458 sayılı resmi gazetede yayınlanan 4702 sayılı kanunla “Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrenciler istedikleri takdirde bitirdikleri programın devamı niteliğinde veya buna en yakın programların uygulandığı, öncelikle kendi mesleki ve teknik eğitim bölgesi içinde yer alan veya bölgesi dışındaki meslek yüksek okullarına sınavsız olarak yerleşebilirler. Sınavsız olarak meslek yüksek okullarına devam ederek mezun olan öğrencilerin % 10’undan az olmamak üzere ayrılacak kontenjanlara göre alanlarındaki lisans programlarına dikey geçiş yapmaları sağlanır.” İfadesiyle getirilen uygulamaya göre mesleki ve teknik liselerden meslek yüksekokullarına sınavsız geçiş imkanı sağlamakla daha çok mezuna mesleki ve teknik eğitim olanağı sunmak, mesleki ve teknik eğitimde dünya standartlarına göre çok geride olan okullaşma oranını yükseltmek, mesleki ve teknik orta öğretim ile yüksek öğretim arasında şimdiye kadar kurulamamış olan ilişkiyi kurmak ve mesleki ve teknik eğitim programlarını çağdaş ölçülere göre yeniden düzenlenmek açısından ülkemizde önemli gelişmelere başlangıç olabilecek bir çalışmadır. ([www.meb.go.tr/duyurular](http://www.meb.go.tr/duyurular))

Nitekim 8. Beş Yıllık Kalkınma Plan’ında da ortaöğretimde etkili bir yönlendirme sisteminin bulunmaması ve özellikle mesleki ve teknik eğitim ve sanayi arasındaki iş birliğinin yeterince geliştirilememesi sebebiyle yüksek öğretim kurumları önünde yığılmaların olduğu, kaynak yetersizliği, mevcut kaynakların etkin kullanılmaması ve sanayi ile işbirliğinin geliştirilememesi gibi nedenlerle mesleki ve teknik eğitimde olan hedeflerinin gerisinde kalmış, iş piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelik ve türde mesleki eğitim programlarının geliştirilmesinde yetersiz kaldığı kabul edilmiş, bu nedenlerden dolayı da örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilerek, ortaöğretim mesleki ve teknik eğitimin payı artırılarak, üniversitelere giriş sınavlarında normal liseler ile mesleki ve teknik lise mezunları arasındaki farklı değerlendirmeler kaldırılarak, mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılması teşvik edilecek, mesleki ve teknik eğitim programlarının meslek standartlarına dayalı olarak yapılması sağlanarak ve çalışma hayatı ile işlevsel işbirliğinin geliştirilmesi sağlanacak ve meslek yüksek okulları ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları arasında program bütünlüğü esas olan iş bölümü ve iş birliği kurularak nitelikli iş gücünün

yetiştirilmesinde önemli yeri olan meslek yüksek okullarında öğrencilerin uygulamalı eğitim almaları sağlanacak, aynı zamanda toplumda hayat boyu öğrenme anlayışının benimsenmesine esas olan her türlü yaygın eğitimin geliştirilmesi için kararlar alınması için görüş birliğine varılmıştır. ([www.ekutup.dpt.gov.tr](http://www.ekutup.dpt.gov.tr))

Mesleki ve teknik eğitimin yenilenmesi, geliştirilmesi ile ilgili olarak yapılan değişiklikler arasında göze çarpanlardan bazıları da şu şekilde ifade edilebilir.

Çıraklığa girebilmek için üst sınır olan 19 yaşını geçirmiş olanlarında eğitim ve yaşlarına göre eğitim programlarına katılabilmeleri sağlanmış, mesleki ve teknik eğitim gören tüm öğrencilere pratik eğitim yaptıracak işletme büyüklüğünün 50 işçi yerine 20 personel olarak değiştirilmiştir. (Daha küçük boyuttaki işletmelerde de yaptırılması uygundur.) 10 veya daha fazla öğrenciye pratik eğitim yaptıran işletmelere “eğitim birimi” kurma zorunluluğu getirilmiştir. ([www.mevzuat.meb.gov.tr](http://www.mevzuat.meb.gov.tr))

Dünyada her geçen gün artan rekabet ortamına uyum sağlamak, işletmelerin, alanında yetenekli iş gücü ihtiyacını karşılamak, kişilerin çalışma hayatına katılımını kolaylaştırmak, Avrupa’da işsizlik oranını azaltmak için Avrupa Birliği tarafından uygulanmakta olan Leonardo da Vinci programı, yaşam boyu öğrenim alanında yenilik, kalite ve Avrupalılık boyutu içeren çalışmalar bütünü olarak tanımlanan mesleki eğitim programına ülkemizde dahil olmuştur. ([www.myo.eunev.gov.tr](http://www.myo.eunev.gov.tr))

Ülkemiz, mesleki eğitimin geliştirilmesi ve gelişmiş ülkelere entegrasyonu açısından önemli bir uygulama olan, Avrupa Birliğinin 1994’te geliştirdiği mesleki eğitim eylem programı Leonardo da Vinci’ye dahil olmuş ve bu çalışmanın bir parçası olmuştur. Program, Avrupa Birliğine üye ve aday ülkeler ile Avrupa Ekonomik Alanı’na üye devletler tarafından yürütülmekte olan hayat boyu eğitim politikalarını etkin şekilde desteklemekte ve eğitim görmekte olan veya iş gücü piyasasına girmeye çalışan gençlere, yeni mezunlara, yükseköğrenim kurumunda kayıtlı öğrencilere yönelik ülkeler arası hareketlilik faaliyetleri ile Leonardo B ve C tipi Projeleri kapsamında herhangi bir mesleğin iyileştirilmesi, kalitesinin artırılması için süregelen



yaklaşımların yetersiz kaldığı, mesleklerin eğitim ve icrasıyla ilgili pek çok soruna çözüm bulmayı amaçlayan, çeşitli Avrupa Birliği ülkelerinden farklı kurum ve kuruluşların uzmanlık ve tecrübelerinden istifade etmek sureti ile yeni bir mesleki eğitim ürünü, yöntemi ya da yaklaşımının tasarlanması, geliştirilmesi, test edilmesi, değerlendirilmesi ve yaygınlaştırılmasını amaçlayan projeler olarak özetlenebilir. (DPT.2005:2-4-5)

Türkiye'nin iş gücünün niteliğini yükseltmek ve ekonominin tüm sektörlerinde istihdam imkanlarını arttırabilmek için 1999 Avrupa Helsinki Zirvesinde Türkiye'nin MEDA fonlarından (Akdeniz ve Demokrasi Fonu) yaralandırılabilmesi kararlaştırılmıştır. Bunun sonucunda Türkiye, ekonomisinin iş gücü ihtiyacıyla, mesleki ve teknik okullarının çıktıkları arasındaki boşluğu kapatabilmek amacıyla bazı proje fikirleri geliştirmiştir. Bu yöndeki ilk adım, 4 temmuz 2000 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Birliği arasında Türkiye'deki Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesinin (MEGEP) anlaşması imzalanmıştır. Projenin teknik yardım ekibi 30 Eylül 2002 tarihinde çalışmalarına başlamıştır. MEGEP'in süresi beş yıldır. Projenin toplam bütçesi 58,2 milyon Euro dur. Bunun 51 milyon Euro'luk kısmı Avrupa Birliği tarafından sağlanan hibe, geri kalan 7,2 milyon Euro'luk kısmı ise Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin yerel katkısıdır.

Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Geliştirilmesi Proje'sinin amacı; 12 yıllık temel eğitime geçiş için altyapı oluşturmak, mesleki eğitim sistemimizi Avrupa Birliği ve gelişmiş ülkelerdeki standartlara yükseltmek, sosyo-ekonomik gereksinimler ve hayat boyu öğrenme ilkeleri doğrultusunda güçlendirmektir. Bu kapsamdaki çalışmalarda uygulanacak programlar çerçevesinde ekipman alımı, bilgi teknolojilerinin satın alımı, öğretmenlerin ve yöneticilerin yurt içi ve yurt dışı eğitimi gerçekleştirilecektir. ([www.megep.meb.gov.tr](http://www.megep.meb.gov.tr))

Bu yapılan mesleki ve teknik eğitimin yenilenmesi ve geliştirilmesiyle ilgili hareketlilikte 22-26 şubat 1999 tarihleri arasında, yurt içi ve yurt dışından değişik kesimden uzmanların katılımıyla 16. Milli Eğitim Şurasının yapılması ile burada alınan

kararların büyük etkisi olmuştur. Nitekim burada alınan kararların 31 tanesi yeniden yapılanma, 16 tanesi 3308 sayılı kanunda değişiklik, 7 karar da meslek standartlarının oluşturulmasına yönelik kararlar olmuştur. (www.meb.gov.tr)

Dokuzuncu Kalkınma Planı stratejisinde, piyasanın ihtiyaç duyduğu nitelikte iş gücü yetiştirmek üzere eğitim ile iş gücü piyasası arasındaki etkileşim güçlendirileceği, mesleki eğitim ve yüksek öğretimde mevcut eğitim programları insan gücü ihtiyacı doğrultusunda hazırlanacağı belirtilmiştir. (DPT, 2006:6)

Dünyanın geleceğinde artık diplomanın yetmediği, ömür boyu eğitimin gerektiği, sanayileşme ve gelişme çabasının bunu zorunlu kıldığı gerçeğini göz önünde tutarak, yapılan bu düzenlemeleri yeterli görmemek, yeni önlemleri ve uygulamaları hayata geçirmek için araştırmalar yapmak zorundayız.

Mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılanmasında ve geliştirilmesinde günün koşullarına uyum sağlayabilmek için devamlı bir araştırma içinde olmak gerekir ki yaşanan durumu tespit edip karşılaşılan problemlerin çözümünde daha net ve gerçekçi adımlar atabilelim.

Beceri eğitimi uygulamasında da 1986 yılından günümüze kadar meydana gelen hızlı gelişim karşısında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına talep artmış olmasına karşın gelişmiş dünya ülkelerinin standartlarına ulaşamadığımız bir gerçektir. 8. Beş Yıllık Kalkınma Plan'ında belirtildiği gibi ortaöğretimde okullaşma oranlarının genel liselerde % 35, meslek liselerinde % 65 olması öngörüldüğü halde bu zamana kadar hedeflenen planın gerisinde kalındığı görülmüştür.(www.meb.gov.tr/duyurular) 1986 yılında 198 ticaret lisesinden 57'sinde işletmelerde beceri eğitimi uygulamasına başlanmış, günümüzde bu sayı 317 Ticaret Meslek Lisesi, 171 Anadolu Ticaret Meslek Lisesi , 86 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi, 261 Çok Programlı Lise olmak üzere 835 okulda 276469 öğrenci, 16194 öğretmene ulaşılmıştır. (www.ttogm.meb.gov.tr) İşletmelerde beceri eğitimi uygulaması yapan ticaret lisesi öğrencilerinin büyük bir kısmı meslek dallarının çok çeşitlenmesine karşın “muhasebe

bölümü” öğrencisidir. Bu öğrenciler de kamu ve özel sektör kuruluşlarının muhasebe ve mali müşavirler ile muhasebeciler odalarına bağlı muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapmaktadırlar. (www.ilsis.meb.gov.tr)

## 1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmadaki amaç, 1986-1987 yılında yasallaşan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu gereğince ticaret meslek liselerinde uygulama gören, öğrencilerin muhasebe bürolarındaki beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler üretmektir.

Bu amaç doğrultusunda belirlenen şu sorulara cevaplar aranmaya çalışılacaktır.

- 1- Ticaret lisesi öğrencilerinin bu liseyi seçmelerindeki nedenler nelerdir?
- 2- Beceri eğitimi uygulaması yapan ticaret lisesi öğrencilerinin bu çalışmadan yararlanma dereceleri nelerdir?
- 3- Beceri eğitimi uygulamasının öğrencilerin eğitimlerine etkisi ve yüksek öğrenime yönelme derecesindeki görüşleri nelerdir?
- 4- Öğrencilerin iş hayatına uyumları ve okul bitiminde istihdam edilebilme dereceleri nelerdir?
- 5- Beceri eğitimi uygulaması sırasında belirlenen sorunlara ilişkin görüşler nelerdir?
- 6- Beceri eğitimi uygulamasın geliştirilmesi, daha faydalı bir hale getirilmesi için yapılan öneriler nelerdir?

## 1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bir toplumun en önemli varlığı yetişmiş insan kaynağıdır. Bu nedenle günümüzde tüm toplumlar iş gücüne ve insan kaynaklarına yatırım yapma yarışındadır. Gelişmiş ülkeler arasında yer almak, onlarla bütünleşmek isteyen Türkiye'nin elindeki en önemli kaynak genç ve dinamik bir nüfus yapısına sahip olan insan gücüdür. Ancak bu genç nüfusun mesleki eğitimi ve istihdam edilebilirliği çok önemlidir. Uluslararası platformda toplumsal kalkınmayı gerçekleştirebilecek, rekabet gücü yüksek, nitelikli insan gücü yetiştirilmesinin önemi açıktır. Nüfus artışı yüksek, okullaşma oranı düşük, dolayısıyla genel eğitim seviyesi yetersiz kalmış olan ülkemizde nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç şiddetle hissedilmektedir. Mesleki ve teknik eğitimin bilimsel ve teknolojik gelişmelerle emek piyasasının taleplerine uygun olarak yetiştirilmiş iş gücünün, istihdamının artırılması, kalkınmanın hızlanmasına ve Türkiye'nin küresel pazarda rekabet edebilmesi için nitelikli iş gücü yetiştirmesi gerekmektedir. İş dünyasına eleman yetiştiren mesleki ve teknik eğitimin dünyadaki değişmelere ayak uydurabilmesi programlarını sürekli olarak geliştirmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye'de mesleki ve teknik eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. ([www.ogretmenlerodasi.com.tr](http://www.ogretmenlerodasi.com.tr))

Ticaret lisesi öğrencilerinin de sektörün istediği özelliklere sahip, belirli nitelik ve becerilerle donatılmış, muhasebecilik talebini karşılayabilecek potansiyeldeki elemanlar olarak yetiştirilmesi ile ilgili olarak yapılacak araştırmaların sonuçlarından elde edilecek bulguların önemi ortadadır.

Bir araştırmada önemli olan diğer bir konuda yapılan uygulamaların günün taleplerini karşılayabilmesidir. Bu da bize yapılan çalışmalarla ilgili olarak devam eden süreç içerisinde belirli aralıklarla bu tür çalışmaların gerçekleştirilmesinin gerektiğini göstermektedir.

## **1.3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ**

### **1.3.1. Araştırmanın Türü**

Bu araştırma betimsel bir araştırma olup tarama modeli kullanılmıştır. Ticaret lisesi öğrencilerinin staj eğitimlerinin uygulanma aşamasını değerlendirmek, karşılaşılan sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmeye yönelik bir araştırma olduğu için tarama modeli seçilmiştir.

Bu araştırma, 3308 Sayılı Yasaya göre işletmelerde beceri eğitimi yapan ticaret lisesi öğrencileri, işletmelerde öğrencilere beceri eğitimi veren usta öğretmenler ve okul ile işyeri arasında koordinasyonu sağlayan koordinatör öğretmenler olmak üzere üç denek grubuna uygulanan anket çalışması şeklinde olmuştur.

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak kullanılan anket tekniğinde her üç denek grubuna hazırlanan anket soruları ayrı ayrı sorularak bilgi toplamaya çalışılmıştır. Anket soruları hazırlanmadan önce konu ile ilgili literatür taraması yapılmış daha sonra hazırlanan kapalı uçlu sorular basit tesadüfi örnekleme (random) yolu ile seçilen 20 öğrenci, 15 usta öğretici, 5 koordinatör öğretmene uygulanan pilot çalışma sonucu cevaplanan sorular geri alınmış ve sorulardaki eksik görülen yerler tamamlanarak sorular gruplanmış ve anket soruları böylelikle belirlenmiştir.

### **1.3.2. Anket sorularının hazırlanmasındaki prensipler**

Anket sorularının öncesinde yer alan sunuş kısmı hazırlanmış ve bu sunuş kısmında sözlü veya yazılı olarak beş önemli fonksiyona dikkat edilmiştir. Anketi yapanın kimliğinin açıklanması, çalışmanın amacı, cevaplayıcının nasıl ve neden

seçildiği, cevaplayıcıların katılımının istenmesi ve teşvik edilmesi, cevaplayıcıları eleme gibi konular açıklanmıştır. (GEGEZ, 2005:171)

Anket sorularının hazırlanmasında bazı prensiplere dikkat edilmiştir.

Anketi cevaplayan konu hakkında bilgiye sahip midir?

Cevap veren kişi soruyu anlayabilecek midir?

Cevap verenin gerçek bir cevap vermesi muhtemel midir?

Soru cevaba eğilimli midir?

Anket sorularının hazırlanmasında ve de uygulanmasında bu sorulara dikkat edilmiş ve de anket çalışmasında soruyu hazırlayan kişinin aklında bir amaç olduğu, ancak bu soruların yöneltildiği kişilerin cevaplarını verdikleri anda bambaşka bir düşünce halinde olabildikleri dikkate alınarak, bu anket formunun imkanlar dahilinde yüz yüze görüşmelerle birlikte uygulanması kararlaştırılmış, böylelikle aldatıcı sonuç oranı azaltılmaya çalışılmıştır. (Hill,1996:118-121)

Cevaplayıcıların demografik özelliklerini ortaya çıkaran cinsiyet , yaş, öğrenim durumu, meslek, gelir seviyeleri gibi sorular bulunmaktadır. Bu sorular, iki uçlu ya da çoktan seçmeli soru tipinde düzenlenmiştir.

Anket sorularının hazırlanmasında kullanılan Sıralama Ölçeklerinden Likert Ölçekleri kullanılmıştır. Bu ölçeğin amacı bir ürün veya bir olay hakkında kişilerin düşüncelerini bir yelpaze içerisinde sınıflandırmak ya da derecelendirmektir. Aynı fikirde olmak, tamamen karşı olmak, kabul etmek, şiddetle reddetmek gibi.

Olumlu-olumsuz gibi tezatları, ara seçeneklerde sunularak yanıtlanması istenilir. Sorulan sorulara veya ortaya konulan yargılara 1'den 3'e kadar veya 1'den 5'e kadar, yada 1'den 7'ye kadar numara verilmesi istenilir ve her numaranın anlamı karşısında belirtilir. Başka bir söylemle, soruyu cevaplayan kişiye 3, 5 veya 7 adet seçenek sunulur.

Likert ölçeğinde seçenek sayısının tek olması, ortadaki seçeneğin nötr olmasından kaynaklanmaktadır. Böylece nötr seçimin sağında ve solunda eşit sayıda seçenek yer almış olmaktadır. Likert ölçeğine göre hazırlanan anketleri cevaplamak kolay olduğu gibi, bu verileri yorumlamak da oldukça basittir. (Arıkan, 2000:110)

Yapılan literatür taramasının sonunda hazırlanan kapalı uçlu soru formları gruplandırılıp üç denek grubu için hazırlanan anket soruları konunun uzmanlarına incelenilerek anket sorularının son şekli belirlenmiş ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir. (EK:A)

### **1.3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları**

2006 yılı verilerine göre İstanbul İli'nde 52 adet Ticaret ve Turizm Genel Müdürlüğüne bağlı ticaret lisesi bulunmaktadır. Bu ticaret liselerinde öğrenim gören öğrenci sayıları da 62 016 dır. İstanbul İli'nde yer alan liselerin 32 ilçeye göre dağılımları EK:D'de ayrıntılı olarak verilmiştir. (www.ilsis.meb.gov.tr) İstanbul'un en hızlı nüfus artışının görüldüğü Bağcılar ilçesi son yıllardaki göç hareketleri ile resmi makamlara göre 556.519 kişi olan nüfusun çok çok üzerinde kişi barındırmaktadır. (www.bagcilar.bel.tr) İstanbul İli'nin ve ilçelerinin nüfusunun büyüklüğü bakımından zaman ve maliyet kısıdından dolayı bu çalışma tesadüfi olmayan örnekleme yolu ile seçilen Avrupa Yakası'ndaki Bağcılar İlçe'sinde gerçekleştirilmiştir. Bağcılar ilçesinde öğrenim gören ticaret meslek lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi uygulaması yaptıkları işletmeler, sadece Bağcılar ilçesinde değil, İstanbul'un çeşitli ilçelerinde bulunmaktadır. Bundan dolayı koordinatör öğretmenler, öğrencilerin beceri eğitimi yaptıkları tüm işletmelere,dolayısıyla farklı ilçelere gitme durumuyla karşılaşmaktadırlar.

Bağcılar İlçesi'nde bulunan Bağcılar Ticaret Meslek Lisesi ve Yunus Emre Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerine Beceri Eğitimi Uygulaması yaptıran 552 usta

öğreticiye, bu işletmelerde beceri eğitimi yapan 850 öğrenciye ve bu çalışmalarını kontrol edip denetleyen 51 koordinatör öğretmenle bu çalışma sınırlı tutulmuştur.

İstanbul İli Valiliğinden izin alınarak, **(EK:B)** her iki lisede öğrenim gören toplam 2945 öğrenciden Beceri Eğitimi Uygulaması Yapan 921 lise son sınıf öğrencisi anket çalışmasına dahil edilmiştir. Fakat yüz yüze yapılan anket çalışması sırasında çalışmanın güvenilirliği açısından, bazı öğrencilerin anket sorularını okumadan cevapladıkları tespit edilmiş ve öğrencilere yönelik yapılan pilot çalışmanın neticesinde bir kişinin anketi okuması ve cevaplama süresi yaklaşık 20 dakika olarak belirlendiği için ilk on dakikadan önce geri verilen anketler iptal edilmiştir. Bu yapılan tespit neticesinde 71 anket değerlendirmeden çıkarılarak 850 öğrenci anketi değerlendirilmeye alınmıştır. (www.ilsis.meb.gov.tr)

Aynı şekilde her iki okulda görev yapmakta olan koordinatör öğretmenlerin branşları itibari ile norm kadro yetersizliğinden oluşan öğretmen sayısındaki yetersizlik sebebiyle anket çalışmasında anlamlı bir yüzdellik dilimi elde edebilmek açısından çevre ilçelerin ticaret liselerinde görev yapan 15 koordinatör öğretmen anket çalışmasına dahil edilerek 51 sayısı elde edilmiştir.

Usta öğretmenlere uygulanan anketlerin bir kısmı koordinatör öğretmenin iş yeri kontrolü çalışmasında bir kısmı ise öğrencilerin kapalı zarf içerisinde usta öğretmenlerine anket çalışmasını ulaştırması ve anket çalışmasına katılmak isteyenlerin sonuçlarını aynı yöntemle bir hafta içerisinde iade etmeleriyle gerçekleştirilmiştir.

Araştırma verileri, anket sorularına verilen yanıtlar ve kaynak taramasına dayanmaktadır.



### 1.3.4. TANIMLAR

**Ticaret Lisesi:** Kamu sektörünün ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu, muhasebe, bankacılık, büro hizmetleri, kooperatifçilik, dış ticaret, borsa hizmetleri, sigortacılık, emlak komisyonculuğu, bilgisayar iş alanlarında görev alacak nitelikli insan gücünü yetiştiren, öğrencileri iş hayatına ve yüksek öğrenime hazırlayan, ilköğretim üzerine dört yıl süreli meslek liseleri,

**Muhasebe Bürosu:** Ticaret lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi gördüğü mali müşavirler ve muhasebeciler odalarına bağlı serbest muhasebeciler ve mali müşavirleri,

**Öğrenci:** Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında örgün eğitim gören, işletmelerde beceri eğitimi yapan ticaret lisesi öğrencilerini,

**Usta Öğretici:** Ustalık yeterliliğini kazanmış, aday çırak, çırak, kalfa ile mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından ticaret lisesi öğrencilerinin işyerindeki eğitiminden sorumlu, mesleki eğitim tekniklerini bilen ve uygulayan kişiyi,

**Koordinatör Öğretmen:** İşletmelerdeki meslek eğitiminde, iş yeri tespiti, eğitimin planlanması, koordinasyonu ve takibi ile görevli ticaret liseleri okul müdür yardımcısı veya öğretmeni,

**Çırak:** Çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde geliştirebilen kişiyi,

**Beceri Eğitimi:** Ticaret lisesi öğrencilerinin muhasebe bürolarında haftada üç gün hizmet şeklinde yaptıkları uygulamalı eğitimi,

**İşletmelerde Mesleki Eğitim:** Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları öğrencilerinin beceri eğitimlerini işletmelerde, teorik eğitimini mesleki ve teknik eğitim

okul ve kurumlarında veya işletme ve kurumlarınca tesis edilen eğitim birimlerinde yaptıkları eğitim uygulamalarını,

**İşletme:** Ticaret lisesi öğrencilerinin beceri eğitimi gördüğü mal ve hizmet üreten kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerini,

**Yönetmelik:** Mesleki ve teknik orta öğretim kurumları öğrencilerinin okul ve işletmelerde meslek eğitimi yönetmeliğini,

**Meslek Alanı:** Ortak özelliklere sahip birden fazla meslek dalını içeren, bilgi, beceri, tutum, davranış ve istihdam olanağı sağlayan alanı,

**Meslek Dalı:** Bir meslek alanı içinde yer alan ve belirli konularda uzmanlaşmaya yönelik bilgi, beceri, tutum ve davranış gerektiren ve istihdam olanağı sağlayan iş kollarından her birini,

**Mesleki Ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumları:** Mesleki ve teknik eğitim alanında diplomaya götüren orta öğretim kurumları ile belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim-öğretim kurumlarını,

**Personel:** Kamu ve özel kurum, kuruluş ve işyerlerinde maaş yada ücret karşılığında çalışan kadrolu veya sözleşmeli elemanlar ile işçilerini,

**Örgün Eğitim:** Okul öncesi eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim, ve yükseköğretim kurumlarını,

**Yaygın Eğitim:** Örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen her yaştaki bireylere gereksinim duydukları eğitimi gereksinimlerine uygun biçimde pratik yöntemlerle ve çeşitli programlarla sağlamak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümünü ifade etmektedir.

## **2. TÜRKİYE’DE ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA MUHASEBE EĞİTİMİ**

Bu bölümde, mesleki eğitim ve istihdam ilişkisi ile Türkiye’de muhasebe eğitiminin gelişimi ve muhasebe eğitimi veren orta öğretim kurumlarının ders programları ve öğrencilerin yapıları beceri eğiti uygulamalarına yer verilmiştir.

### **2.1. Mesleki Eğitim ve İstihdam İlişkisi**

Eğitimi “ bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” olarak tanımlayabiliriz. (Ertürk, 1979:12)

Eğitimin amacına farklı bir yaklaşımda “topluma uyumlu ve yararlı bireyler yetiştirmek ve ahlaki değerler kazandırmak” diye açıklanmıştır. (Mutlu, 1997:13)

Bu tanımlar içerisinde en çarpıcı olanlardan biri de “Eğitimin yetişkin nesiller tarafından sosyal hayata henüz hazır olmayanlara tatbik edilen bir tesirdir. Eğitimin amacı ise fertte hem bir bütün olarak siyasi cemiyetin hem de spesifik olarak bağlı olduğu hususi meslek çevresinin ondan istediği belirli miktarda fiziki, entelektüel ve moral durumları hasıl etmek ve geliştirmektir.” ( Bilgiseven, 1992:16)

Eğitimle ilgili bu görüşlerden yola çıktığımızda eğitimin toplumsal bir süreç ve yaşanan bu süreç içerisinde de eğitimin ekonomik boyutunun önemi ile karşılaşırız. Eğitim yoluyla bireyin iş gücü verimliliğinin artırılması dolayısıyla üretim kapasitesinin artırılarak ekonomik kalkınmada önemli rol oynadığı görülmektedir.Ulusumuz açısından da eğitim kalkınmanın en önemli faktörlerinden biri olması sebebiyle bu gücün en iyi şekilde değerlendirilerek kalkınma yolunda kullanılması gerekmektedir.

Nitekim Türk Milli Eğitim Temel Kanu’nun ikinci maddesinin üçüncü fıkrasında “bireylerin ilgi, istidat ve kabiliyetlerinin geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve

onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak” olarak tanımlamanın eğitimin ekonomik yönü açısından önemi vurgulanarak ülke bireylerinin mutluluğu içinde kaçınılmaz bir yapı sergilediği belirtilmiştir. (MEB, 1973:3)

Ekonomik kalkınma ve eğitim arasındaki ilginin boyutunu tam anlamıyla kavrayabilmek için bazı araştırmalar yapılmış olup bunların birinde pek çok ülkede araştırmalar sonucunda oluşturdukları indeksten yararlanarak bir ülkenin ulusal gelirinin daha da artırılabilmesi için, öncelikle insan kaynaklarının gelişimi konusundaki indeksini yükseltmesini önermişlerdir. (Psacharapoulas, 1980:211)

Eğitimin, özellikle sanayi ve hizmet sektörünün gereksinim duyduğu bilgi ve beceriye sahip nitelikli iş gücü yetiştirerek, dolayısı ile çalışanları daha verimli kılarak ekonomik büyümeye çok önemli katkıda bulunacağı belirtilmiştir. (Woodhall, 1979:34)

Cumhuriyet döneminden sonra ülkemiz için kalkınmanın itici gücü olarak tarıma dayalı bir yapı karşımıza çıkmıştır. Kalkınmanın hazırlık aşamasında besleyici rolü itibariyle tarım öncelik taşıırken kalkınmanın ilk safhaları geçildikçe tarım dışı sektörler sürükleyici ve hakim unsur oluşturacakları için tarımın rolü sınırlı kalmıştır.

Gelişmenin ileri safhalarında sanayi ve hizmet sektörleri ekonominin hakim ve sürükleyici unsurları durumuna gelmiştir. (Ololı-Duymaz, 1987:38) Gelişme düzeyi yükselen ülkelerde, kavramsal yapı değişimi, üretim faaliyeti olarak tarım gittikçe öneminin yitirip sanayi ve pazarlamaya bağlı hale gelir. Ekonominin gelişmesi, az gelişmişliğe özgü kavramsal yapılarının sanayileşmiş ülkelere benzemeye başlar. (Kazgan, 1993:3)

Bugüne kadar geçen zaman dilimi için ülkemiz açısından eğitimin önemi ortadayken günümüz için artık iş gücünün eğitilmesi gerektiği bir gerçektir. Dünya ülkelerinde ve de ülkemizde bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler, yetişkinlerin kazandıkları bilgi ve deneyimin kısa sürede eskimesine yetersiz kalmasına neden

olmaktadır. Özellikle sanayi ağırlıklı üretim biçimi, ortaya çıkmaktadır. Bazı alanlarda yetişmiş insan gücünün karşılanamaması yaşanan bir iş gücü eğitimi yetersizliğindedir. (Erkesler, 1987:90-100) Ülkemizde istihdamın % 79,1'i orta okul ve ilkokuldan mezun olan veya herhangi bir okuldan mezun olmayanlar ile okumayazma bilmeyenlerden oluşmaktadır. Bu durum, üretim ve verimliliğinin aktarılmasında iş gücü niteliğinin yükseltilmesi gereğini ortaya koymaktadır. (www.ekutup.dpt.gov.tr)

Ekonominin büyümesini kaynağı olarak teknolojik gelişmeler aynı miktar kaynak ile daha fazla üretim elde etmemiz mümkün kılmıştır. (Ataç, 1991:207) Teknolojik gelişmeleri takip edip kullanabilecek, yetiştirebileceği nitelikli elemanların yetiştirilmesi de mesleki bir teknik eğitimin kalkınmadaki itici gücünü göstermektedir.

Eğitim yatırımlarından milli ekonomi için en fazla istifade sağlayabilmenin diğer bir şartı da yetiştirilen fertlerin memleket ekonomisine en faydalı olacakları şekilde istihdam edilmeleridir. (Bilgiseven, 1992:103) İstihdam “bireylerin belli bir gelir elde etme amacına yönelik olarak, zamanlarını ve enerjilerini üretime harcama süreleri” olarak ifade edilebilir. (Şimşek- Aydın, 2000:111) Toplam emek gücünden işsizler çıkarıldığında toplam istihdam edilmeyen emek gücü bulunur. Toplam, nüfustan, emek gücüne dahil edilmeyen kısım çıkartıldığında toplam emek gücü bulunur. (Eren, 2001:16) Bir ekonomide işsizlik ile iki nedenden mücadele edilir. Birinci olarak işsizlik iktisadi açıdan israfa neden olur; İkincisi insanların üzülmelerine neden olur. Bir ekonomide istihdam edilemeyen emek gücünün üretebileceği hasılanın sonsuza dek kaybolması demektir. Aynı zamanda işsizlik artıka toplumda suç işleme oranı, ahlaksızlık, boşanmalar ve toplumsal huzursuzluklar da artar. (Parasız, 2000:210) İşsizliğin işçiler ve devlet açısından önemini daha da açtığımızda; işsizlik, işçide çalışma alışkanlığı kaybolur. Tembellik alışkanlık haline gelir. Daha kolay kazanma yollarını aramaya başlar. İşsiz kalan birçok kişinin başka gelir kaynağı olmadığı için, neticede fakirleşme genel bir hal alır. Bu durum sınıfsal farkları daha belirgin ortaya çıkarır. Memlekette orta sınıf hemen hemen kaybolarak büyük bir fakir topluluk ile küçük miktarda zengin sınıf ortaya çıkar. İşsizlerin çoğalmasında neticesinde gelir

vergilerinde büyük bir kayıp meydana gelir ve işsizler devletten yardım bekledikleri için, devlet giderlerinde de büyük bir artma olur. (Dirimtekin, 1989:267-269)

İş gücü, bir ekonomide nüfusun üretici durumunda olan kesimini ifade ettiği için aktif nüfusu ifade eder. Nüfusu da anlamlı üç yaş grubuna ayırabiliriz. Bunlar 0-19 yaş ve 20-59 yaş ve 60'dan yukarı yaş gruplarıdır. 20-59 yaş grubu bir ülkenin aktif nüfusunu oluşturmaktadır. Çalışmaya başlama yaşı eğitimin uzunluğu, çalışmanın uzunluğu, ücretli tatil, çalışma koşulları, emeklilik yaşı gibi faktörlerde aktif nüfusu, iş gücünü belirler. (Unay, 2000:210)

Bir işin yapılabilmesi için gerekli olan bilgi ve beceriye sahip olmama yüzünden işsiz kalma durumuna yapısal işsizlik denir. Şayet birtakım kişiler yapısal değişiklikler sonucunda bir işe girebilmek için gerekli bilgi ve beceriden yoksun kalmışlarsa bazı kişiler yapısal işsiz durumundadır. (Salvatone-Diulio, 1988:93) Çalışan kişi, bugünün ekonomisinde daha fazla talep edilen yeni hüneler edinmek zorunda kalabilir ya da firmalar, daha eski çalışanları işe alıp eğitmek zorunda kalabilir. (Begg-Fischer-Dornbusch, 2001:456) Teknolojinin gelişmesi ve daha önce emek faktörüne dayanan üretimin yeni keşifler sonucu, ileri teknolojiye dayanan makinelerle yapılmaya başlaması ile ortaya çıkan işsizliğe teknolojik işsizlik de denilebilir. (Büyükerşen-Dirimtekin-Erdem-Özer, 1999:327)

İşsizlik, Türkiye'nin genel ekonomi içinde en önemli problemlerinden biridir ve bu problemin devam edeceği görülmektedir. Ülkemizdeki işsizliğin meydana geliş şekli ne olursa olsun, işsizliği azaltıcı tedbirlerin devamlı şekilde alınması gerekir. (Arıkan, 2005:201) Ancak Türkiye'de önümüzdeki yıllarda işsizliği artırıcı bazı unsurların yaşanacağı da bir gerçektir. Bunlar; kadınların eğitim düzeyi arttıkça iş gücüne katılım oranının da artacağı, gelecek on yılda tarımdan kopan insan gücü miktarının artacağı, erken emeklilik döneminin artık geride kalması, kamu istihdamının eskisi gibi yüksek düzeyde olmayacağı gibi unsurların işsizliği artıracağı düşünülmektedir. (www.tusiad.org.tr)

Günümüzde mesleki eğitimin önemini artıran ve üzerinde daha yoğun olarak çalışılmasını gerektiren olgular ve gelişmeler yaşanmaktadır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz.

**İşsizlik:** Birçok ülkede işsizlik ciddi boyutlara ulaşmıştır ve işsizlerin büyük bir bölümü niteliksiz işsizlerdir. Bu insanların iş bulmalarını kolaylaştırmanın en etkili yolu, onlara eğitim vererek geçerli bir mesleğin gerektirdiği yeterlilikleri kazandırmaktır.

**Teknoloji Devrimi:** Üretim teknolojileri, insan emeğinin çalışma yaşamındaki önemini azalttığı gerekçesiyle başlangıçta bazı endişelere neden olsa da, kısa sürede kendi insan gücü istemlerini yaratarak uygun nitelikleri kazanan kişilerin istihdam şanslarını arttırmaktadır. Eğitim kurumlarından beklenen, bu teknolojileri yaratıcı bir şekilde kullanabilecek insanları yetiştirmektir.

**Küreselleşme:** Küreselleşme olgusuyla birlikte, gelişmiş ülkelerin mal yada hizmet kalitesi tüm ülkeler için geçerli bir ölçüt olmaktadır. Bu ölçütlere uygun üretim yapabilmek için de az gelişmiş ülkelerdeki işletmeler kendilerini yenilemek zorunda kalmaktadır. Ancak bu, sanıldığı kadar kolay değildir. Teknoloji transferi yapılsa bile, bunları kullanabilecek insan kaynaklarını yetiştirilmiş olması gerekmektedir. Bu da, özellikle mesleki ve teknik eğitim aracılığıyla, tüm yurttaşlara geçerliklinabilir ve güncelleştirilebilir, bir teknoloji kültürünün kazandırılmasına bağlıdır.

**Bilgi Patlaması:** Çağdaş insanın öğrenmesi gereken bilgi miktarı sürekli artmaktadır. Yapılan tahminlere göre, bilimsel bilgi her on yılda bir ikiye katlanmaktadır. Dahası, bugün sahip olduğumuz bilgileri % 80'i halen yaşayan kişiler tarafından üretilmiştir. Bu da gösteriyor ki, artık bir mesleği tüm ayrıntılarıyla bilmek olanaklı değildir. Bilgi patlamasıyla birlikte bazı meslekler ortadan kalkarken, bazıları da sürekli eğitim almayı gerektirmektedir.

**Verimlilik:** Günümüzde verimli çalışmanın, ekonomik ve toplumsal kalkınma açısından taşıdığı önem ortadadır. Nitekim, bu gerçeğin bilincine varan işletmeler verimliliği artırma yönünü de olağanüstü yatırımlar yapmaktadır. İşletmelerdeki insan kaynağı da bir üretim girdisi olduğuna göre, bu kaynağın verimli üretim yapabilecek niteliklere sahip olması işletmeler için yaşamsal bir önem taşımaktadır. (www.tüsiad.org.tr)

Eğitim sektörü ile endüstri sektörünün gençlerin eğitiminde ortaklaşa sorumluluk alması giderek hızlanmaktadır. Sanayi; finansman sağlama, öğrencilerin işletmelerde uygulama yapmalarına fırsat verme, program geliştirme ve danışma kurullarına katılma, makine ve malzeme temin etme ve öğretmenlerin işletmelerdeki yenilikleri izlemelerine fırsat verme gibi çeşitli yollarla mesleki ve teknik eğitimin gelişimine katkıda bulunmakta ve sorumluluğa katılmaktadır. (Aklan-Doğan-Sezgin, 2001:248)

Her işletmenin kendine has kültür değerleri, normları, yapısı ve davranış modelleri vardır. İşe yeni alınan personelin işletmenin yapısına ve iş durumuna alıştırılması gerekir. Buna diğer bir ifade ile sosyalleştirme süreci de denilebilir.

Sosyalleştirme süreci: yeni personelin bilgi, kabiliyet ve eğitimlerinin işletmenin diğer elemanlarınca tamlıştırılması; içinde bulunulan duruma ve ortama uyum sağlaması; kişiler arası ilişkilerin kurulması; işe alınan personelin kendinden beklenen rollerle ilgili davranışlarını öğrenmesini sağlayacak tutum, değer ve ehliyeti kazanması şeklinde tanımlanabilir. (Yılmaz-Fidan, 2000:132)

Bugün ise mesleki ve teknik eğitime olan farklı gereksinimi, bireysel, sosyal, ekonomik ve ulusal gereksinimler bakımından ele almak mümkündür.

Bireysel olarak; eğitim çağındaki gençlerin ileride işe girebilmeleri için onlara gerekli beceri ve alışkanlıkları kazandıracak programa ihtiyaçları vardır. Mesleklerinde ilerleyebilecek bilgiye ihtiyaçları vardır. Bedensel veya zihinsel özrü olan bireylerin



topluma kazandırılmaları için özel durumlarına uygun eğitim programlarına ihtiyaçları vardır.

Sosyal yönden toplumda yaşayan bireylerin sosyal etkinliklere katılması, toplumun işlerini paylaşmaları ve üretime katılması toplumların varlıklarını sürdürme bilemesi için gereklidir. Bir işte çalışarak ekonomik bağımsızlığa kavuşan bireylerden oluşan bir toplumda refah ve güvence artacaktır. Bu da toplumsal huzura katkı sağlayacaktır.

Ekonomik yönden; işgücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması, üretimde kalite ve verimlilik artışının sağlanması, işsizliğin azaltılması, daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmet üretilmesi, iç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi, çağdaş teknolojinin izlenmesi, yorumlanması, mal ve hizmet üretimine yansıtılması, hızlı istikrarlı ve sağlıklı bir ekonomik kalkınmanın desteklenerek gerçekleştirilmesi şeklinde sıralanabilir.

Son olarak da ulusal gereksinim yönünden mesleki ve teknik eğitime olan ihtiyaç; köyden kente göç edenleri gerekli bilgi ve becerilerle donatmak, gelişen teknolojiyle birlikte teknik insan gücü ihtiyacını karşılamak, işsizlik sorunun çözümlenmesine katkı sağlamak, doğal kaynakları daha iyi değerlendirmek, bireylerin üretim kapasitelerini arttırmak, tarımdan sanayiye geçişi kolaylaştırmak, öğrenimi güçleştirici ekonomik engelleri aşmak, işin ekonomik ve sosyal önemini tanıtmak, el sanatlarının kalitesini yükseltmek olarak sıralayabiliriz. ([www.yayim.meb.gov.tr](http://www.yayim.meb.gov.tr))

Özellikle genç bir nüfusa sahip olan Türkiye’de Avrupa Birliği ülkelerindeki serbest dolaşım hakkı ve işçilerin istihdamı açısından nitelikli insan gücü yetiştirmek daha da önem kazanmaktadır. Fakat Türkiye’de uygulanan mesleki eğitim sistemine bakıldığında ise Avrupa Birliği üyeliğine girişte ara insan gücü yetiştirmede yeterli eğitim olanaklarına sahip olmadığı, istihdam piyasasının gereksinimlerine uygun yeterlilikte insan gücü yetiştiremediği görülmektedir. Geleneksel eğitim modeli üzerine kurulmuş olan Türk eğitim sisteminde sanayi okul işbirliği yerleştirilemediğinden,

mesleki eğitim büyük ölçüde teoride kalmakta ve uygulamada başarılı sonuçlar alınmamaktadır. Türkiye’de uygulanan mesleki eğitim programlarının geleneksel yapı içerisinde kalması, teknolojiden ve bilimden uzak seçilmesi, geleneksel usta çırak eğitimine devam edilmesi ve öğrencilerin anne – baba yönlendirmesi ile üniversitelere yönlendirilmesi sorun olarak karşımızda durmaktadır.

Türkiye’de işletme-okul iş birliği yeterince geliştirilemediği için işletmenin istediği insan gücü belirlenememekte, uygulamalarda istenen düzeyde olmamakta ve yeterince denetlenememektedir. Ayrıca pahalı bir yatırım olan mesleki ve teknik eğitime devlet tarafından yeterince kaynak aktarılamamakta, işletme ve sektörlerinde yeterince desteği sağlanamadığı için ihtiyaç duyulan bina, tesis ve araç gereç sağlanamamaktadır. ([www.yayim.meb.gov.tr](http://www.yayim.meb.gov.tr))

## **2.2. Türkiye’de Ortaöğretim Kurumlarında Muhasebe Eğitiminin Gelişimi**

İnsan gücü kaynaklarının önemli bir bölümünün istihdam edildiği ticaret ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikte elemanların yetiştirilmesi ve bu alandaki hizmetlerin etkin olarak yürütülebilmesi için ticaret ve hizmet alanlarına eleman yetiştiren okulların günün değişen koşullarına ayak uydurmaları gerekmektedir.

Türk eğitim sistemi içinde ticaret ve hizmet alanlarına eleman yetiştiren ortaöğretim kurumları hakkında bu alt bölümde bazı açıklamalar yapılacaktır.

### **2.2.1. Tarihçe**

Türkiye’de muhasebenin gelişimi batı ülkelerindeki gibi ekonomik hayata paralel bir gelişme göstermiştir. Ülkemizde muhasebe gelişiminde 1850-1925 yılları

arasında Fransız literatürünün etkisi görülmektedir. 1807’de yayınlanmış olan Fransız Ticaret Kanununun çevirisi olan 1850 tarihli “Kanunname-i Ticaret” tacirlerin tutacakları defterlere ilişkin hükümler getirmiştir. Bu arada muhasebe ortaöğretimde bazı okullarda ders programlarında yer almış ilk uygulama 1883 yılında “İstanbul Ticaret Mektebi Alisi” ile başlatılmıştır. (MEB, 1995:9) Bu okul, ilk mezunlarını 1887 yılında vermiştir. 1889 yılında Maarif Nezareti’ne bağlanmış ve ileride düzeltilmek ve tekrar açılmak kaydı ile 1893 yılında kapatılmıştır. (MEGGSB, 1988:2) Okul tekrar 1897 yılında Maarif Nezareti’ne bağlı olarak açılmıştır. Öğretim süresi üç yıl olan bu okulun öğretim programlarında Fransızca önemli bir yer almış ve öğrencilerin Fransızca’larını geliştirmek üzere 1902’de bir yıl süreli hazırlık sınıfı açılmıştır. Daha sonra da 1910’da mali cebir, daktilografi ve stenografi dersleri programa alınmıştır.

1914’te İstanbul Ticaret Mekteb-i Alisi’nde ticaretle uğraşanlar için sabah ticaret hukuku, ticaret hesap ve defter tutmanın öğretildiği kurslar düzenlenmiştir. 1915’te adı “Ticaret Mekteb-i Alisi”ne çevrilen okul, bazı değişiklikler yapılarak “Kısmı Evvel” ve “Kısmı Sani” adı ile iki bölüm haline getirilmiştir. İstanbul Ticaret Mekteb-i Alisi’nin tarihi bir bakıma Türkiye’de muhasebe öğretiminin tarihi denilebilir. Çünkü bu okul, Tanzimat ve Meşrutiyet Türkiye’sinde muhasebe öğretiminin yapıldığı tek ve en esaslı bir kurumudur.

Cumhuriyet Dönemine geçişte İstanbul Ticaret Mekteb-i Alisi, 1924’te İktisat Vekaleti’ne bağlanarak öğretim programlarında değişiklikler yapılmıştır. 1924 yılında İzmir’de idadi derecesinde üç sınıflı “Lisan ve Ticaret Okulu”, Samsun’da da “İstiklal İlk Ticaret Okulu” faaliyete geçirilmiştir. 1924’te Ankara ve Adana’da “Amel-i İlk Ticaret Okulu”, Trabzon’da “Yüksek Ticaret Okulu” adı altında birer okul açılmıştır.

İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu içinde faaliyet gösteren üç sınıflı Amel-i kısım da Orta Ticaret Okulu haline getirilmiştir. Bunlardan başka, Kayseri, Konya ve Mersin’de bir ticaret okulu bulunmaktaydı. Cumhuriyet’in ilk yıllarında faaliyet göstermiş bulunan bu okullarda, sabahları teorik dersler verilmiş, öğleden sonraları öğrenciler ticarethane, banka ve diğer ticari işletmelerde pratik çalışmalar

yapmışlardı. Öğretim programlarında genel bilgi derslerine hiç yer verilmemiş olan bu kurumların üç yıllık öğretim süresi içinde, istenilen elemanların yetişmesine yeterli olamayacağı anlaşıldığından, öğretim programlarına genel bilgi dersleri de eklenmiştir.

Ankara, Adana, Trabzon ve İzmir'deki Ameli Ticaret Okulları İktisat Vekaletinden, Samsun'daki okul da Vilayet İdaresinden 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Öğretim süreleri dört yıla çıkarılmış, öğretim programları değiştirilmiş ve bu okullara "Orta Ticaret Okulu" adı verilmiştir.

1933'te da Ankara, 1935'te de İzmir Orta Ticaret Okullarına lise sınıfları eklenmiştir. İktisat Vekaletine bağlı bulunan Yüksek İktisat ve Ticaret Okulunun ders programlarında 1924 yılında değişiklik yapılarak 5. ve 6. yarıyıllarında iktisat ve muhasebe adlarıyla iki ihtisas şubesine yer verilmiştir. 1925 yılında sigortacılık ihtisas şubesi kurulmuş ve 1932-1933 öğretim yılında Kurumun Ulus-u Aliye Ticaret Bölümü Ticaret Lisesi adını almıştır. İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebi, orta ve lise kısımları 3507 sayılı Kanunla 1938 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. (MED, 2003:15)

1963,1976,1982,1986 ve 1993 yıllarında ticaret meslek liselerinin öğretim programları teknolojik gelişmeler ve iş alanlarının çeşitlenmesi doğrultusunda geliştirilmiş ve yeni bölümler oluşturulmuştur.

Tek tip program uygulanan ticaret meslek liselerinde; 1974-1975 öğretim yılında, "Ticaret Dalı" ve "Kooperatifçilik Dalı" olmak üzere 2 program uygulanmaya başlanmıştır.

1977-1978 öğretim yılında öğrenciler; (A) ve (B) bölümlerine ayrılmış, (A) bölümünde yüksek öğretime hazırlayan program uygulanmıştır. (B) bölümü kendi içinde "Muhasebe Dalı", "Kooperatifçilik Dalı" ve "Sekreterlik Dalı" olmak üzere öğrencileri mesleğe hazırlayan programlar uygulanmıştır. 1985-1986 öğretim yılında (B) bölümüne "Turizm Dalı" da eklenmiştir.

1986-1987 öğretim yılında; 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile birlikte “Muhasebe” ve “Bankacılık” olmak üzere 2 program uygulanmıştır.

1989-1990 öğretim yılında; “Muhasebe”, “Bankacılık”, “Kooperatifçilik”, “Büro Hizmetleri”, “Dış Ticaret” olmak üzere 5, 1993-1994 öğretim yılından itibaren; “Muhasebe”, “Bankacılık”, “Kooperatifçilik”, “Dış Ticaret”, “Büro Hizmetleri”, “Sigortacılık”, “Emlak Komisyonculuğu” ve “Borsa Hizmetleri” olmak üzere 8 bölüm programı uygulanmıştır.

2002-2003 Öğretim yılından itibaren bu okullarımızda diğer bölümlere ilave olarak, Bilgisayar Alanı (Bilgisayar Programcılığı Dalı ve Bilgisayarlı Muhasebe Dalı) açılmıştır. ([www.ttogm.meb.gov.tr](http://www.ttogm.meb.gov.tr))

## **2.2.2. Mesleki ve Teknik Örgün Eğitim Kurumları**

Günümüzde Mesleki ve Teknik Liseler dört temel grupta faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunlar; Erkek Teknik Eğitim Okulları, Kız Teknik Eğitim Okulları, Din Öğretimi Okulları, Ticaret ve Turizm Öğretim Okullarıdır.

**Erkek teknik öğretim okulları;** ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademedede teknik insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan kurumlardır.

**Kız teknik öğretimi okulları;** ülkemiz endüstrisinin gereksinim duyduğu iş alanlarına orta kademedede teknik insan gücü yetiştiren ve yüksek öğretime öğrenci hazırlayan kurumlardır.

**Din öğretimi okulları;** imamlık-hatiplik ve Kur'an kursu öğreticiliği gibi dini hizmetlerin yerine getirilmesi ile görevli elemanları yetiştirmek üzere hem mesleğe hem de yüksek öğretime hazırlayan programların uygulandığı kurumlardır.

**Ticaret turizm okulları;** ülkemizin ticaret, turizm, muhasebe, bilgisayar, maliye, pazarlama, bankacılık , kooperatifçilik, sekreterlik, emlak komisyonculuğu, borsa hizmetleri, sigortacılık, mahalli idareler ve iletişim gibi alanlarda kamu ve özel sektörün gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştiren kurumlardır. (www.yayim.meb.gov.tr)

### **2.2.3. Ticaret ve Turizm Öğretimine Bağlı Örgün Eğitim Kurumları**

Türk eğitim sistemi içinde yer alan ortaöğretim düzeyli muhasebe eğitim veren kurumları üç başlık altında incelemek mümkündür. Bu okulların amaç ve işlevleri şunlardır.

#### **2.2.3.1. Ticaret Meslek Liseleri**

Bu okullarda kamu sektörünün ve özel sektörün ihtiyaç duyduğu muhasebe-finansman, büro yönetimi ve sekreterlik, pazarlama ve bilgisayar alanları diğer iş ve hizmet alanlarında görev alacak veya kendi başına iş yapabilecek nitelikli insan gücü yetiştirilmektedir.

Öğrenciler, XI inci sınıfta haftada iki gün okulda teorik eğitim, üç gün de iş yerlerinde beceri eğitimi görmekte ve öğrenci iken iş hayatı ile tanışmaktadırlar. Öğrenciler aldıkları teorik ve pratik eğitimle bilgisayar kullanabilen, iş alanında

karşılaşılan problemleri çözümlenip iyi iş ve insan ilişkileri kurabilen nitelikli meslek elemanı olarak yetiştirirler.

4207 Sayılı Kanun ile herhangi bir alanda çalışabilmek veya iş yeri açabilmek için, o alanda mesleki eğitim görmüş olmak zorunluluğu getirilmiştir.

Son sınıfta öğrenciler 3308 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda uygulamalı eğitim gördükleri iş ve hizmet alanlarına göre;

- 1- Muhasebe
- 2- Bankacılık
- 3- Büro Hizmetleri
- 4- Kooperatifçilik
- 5- Dış Ticaret
- 6- Borsa Hizmetleri
- 7- Sigortacılık
- 8- Emlak Komisyonculuğu
- 9- Bilgisayar

alanlarından birini tercih ederek, haftada iki gün okulda teorik eğitim, haftada üç gün iş yerlerinde beceri eğitimi görmekte ve öğrenci iken iş hayatı ile tanışmaktadırlar. ([www.ttogm.meb.gov.tr](http://www.ttogm.meb.gov.tr))

### **2.2.3.2. Anadolu Ticaret Meslek Liseleri**

Anadolu Ticaret Meslek Liseleri; dış ticaret, bilgisayar, mahalli idareler, yönetim ve ticaret sekreterliği, tıp sekreterliği, hukuk sekreterliği, turizm vb. alanlarda ihtiyaç duyulan yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan bir yılı hazırlık sınıfı olmak üzere ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim veren süreli meslek liseleridir.

Anadolu Ticaret Meslek liselerinde yoğun olarak yabancı dil eğitimi yapılmaktadır. IX uncu sınıfta öğrenciler;

- 1- Dış Ticaret
- 2- Bilgisayar
- 3- Mahalli İdareler
- 4- Yönetim ve Ticaret Sekreterliği
- 5- Hukuk Sekreterliği
- 6- Tıp Sekreterliği
- 7- Turizm

alanlarından birine yönlendirilerek eğitimlerini sürdürürler. (ttgm.meb,6)

### **2.2.3.3. Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri**

Bacasız sanayi olarak adlandırılan ve ülke ekonomisini kalkındıracak döviz girdilerinin en büyük kaynaklarından biri olan turizm ve bunun temel altyapısını oluşturan konaklama sektörünün ihtiyaç duyduğu yabancı dil bilir nitelikli elemanları yetiştiren, öğrencileri hem mesleğe hem de yüksek öğrenime hazırlayan ilköğretim okulu üzerine dört yıl eğitim süreli meslek liseleridir.

Öğrencilere genel bilgi dersleri ile birlikte; Resepsiyon Muhasebe Teknikleri ve Uygulaması, Servis Teknikleri ve Uygulaması, Yemek Pişirme Teknikleri ve Uygulaması, Kat Hizmetleri Teknikleri ve Uygulaması ve İnsan İlişkileri dersleri ile ortak olarak mesleğe geçiş mesleğe yönlendirme eğitim verilmektedir.

Öğrenciler; X. Sınıfta ;

- 1- Resepsiyon



- 2- Servis
- 3- Mutfak
- 4- Kat Hizmetleri
- 5- Seyahat Acenteciliği

alanlarından birinde ihtisaslaşarak eğitimlerini sŸrdŸrŸrler.

(www.ttogm.meb.gov.tr)

#### **2.2.3.4. Çok Programlı Liseler**

NŸfusu az ve dağımk yerleşim birimlerinde, çevrenin ihtiyaı olan Ticaret Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, EndŸstri Meslek Lisesi ve Genel Lise programlarını uygulamak Ÿzere açılan yeni bir okul tŸrŸdŸr.

Çok programlı liseler ilk kez 1989-1990 eğitim ve Ÿđretim yılında faaliyete geçmiş ve halen faaliyetlerini sŸrdŸrmektedir.

Çok programlı liselerin bŸnyesinde açılan muhasebe bŸlŸmlerinde, ticaret meslek liseleri muhasebe bŸlŸmlerinde uygulanan Ÿđretim programları aynen uygulanmakta ve aynı bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır.

Ticaret meslek liselerinde olduğu gibi, Ÿđrenimlerinin son sınıfında Ÿđrenciler, 3308 sayılı kanun hŸkŸmlerine gŸre işletmelerde uygulamalı eğitim gŸrerek, piyasa ile tanışmaktadırlar.

Mezun olan Ÿđrencilere eğitimin gŸrdŸkleri bŸlŸm tŸrŸne ait diploma verilmekte ve alanlarının devamı niteliğinde yŸksek Ÿđretim kurumlarını tercih etmelerinde ilave puan verilmektedir.

Halen bu okullarda Ticaret ve Turizm Ÿđretimi Genel MŸdŸrlŸđnŸn alışma alanlarına uygun 4 program uygulanmaktadır.

Bu programlar;

- Muhasebe
- Bankacılık
- Kooperatifçilik
- Büro Hizmetleri

programlarının yanı sıra endüstri meslek lisesi, kız meslek lisesi ve genel lise programları da uygulanmaktadır. ([www.ttogm.meb.gov.tr](http://www.ttogm.meb.gov.tr))

### **2.3. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Veren Ortaöğretim Kurumlarının Sayısal Durumu**

Muhasebe eğitimi veren ortaöğretim kurumlarının son üç yıldaki sayısal durumuna bakıldığında, okul ve öğrenci sayılarında kademeli bir artış görülmektedir. “Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu” ile öngörülen işletmelerde meslek eğitimi uygulaması sonucu muhasebe eğitimi veren meslek liselerine öğrenci akışı hızlanmıştır.

1990-1991 öğretim yılında 223 Ticaret Lisesi, 5 Akşam Ticaret Lisesi, 4 Sekreterlik Meslek Lisesi, 3 Otelcilik Turizm Meslek Lisesi, 25 Anadolu Ticaret Lisesi, 1 Anadolu Sekreterlik Lisesi, 19 Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve 4 Anadolu Dış Ticaret Lisesi olmak üzere 284 okulda 164552 öğrenci 7088 öğretmenle eğitilirken, 2004-2005 öğretim yılında 317 Ticaret Meslek Lisesi, 166 Anadolu Ticaret Meslek Lisesi, 80 Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi ve 253 Çok Programlı Lisesi olmak üzere 816 okulda 258013 öğrenci, 15813 öğretmenle eğitilmektedir. ([www.ttogm.meb.gov.tr](http://www.ttogm.meb.gov.tr))

1990-1991 öğretim yılına göre, 2004-2005 öğretim yılında, okul sayısında % 187 öğrenci sayısında % 57 ve öğretmen sayısında da % 123 artış sağlanmıştır.

1990- 2005 yılları arasında öğrenci sayılarındaki artış oranı, okul ve öğretmen sayısındaki artışın altında kalmış ve bu durum ticaret meslek liselerinde sınıf mevcutlarının sürekli azalmasına neden olmuştur. Bu durum nitelik artışı sağlaması gerekirken aksine düşme eğilimi göstermektedir.

Bu nedenle muhasebe eğitiminin yeniden gözden geçirilip sayısal düşmelerle birlikte niteliği ve verimliliği artırıcı önlemlerin alınması gerekmektedir. (MEB, 2005:2)

Okul, öğrenci ve öğretmen sayıları ve artış oranları ile ilgili veriler çizelge: 1’de belirtilmiştir.

**Çizelge 1. Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okulların Son Üç Öğretim Yılındaki Okul, Öğrenci Ve Öğretmen Sayıları İle Artış Oranları (%)**

YILLAR	OKUL SAYISI	ARTIŞ ORANI %	ÖĞRENCİ SAYISI	ARTIŞ ORANI %	ÖĞRETMEN SAYISI	ARTIŞ ORANI %
2002-2003	771	-	254.936	-	14.296	-
2003-2004	794	3	257.018	1	15.125	6
2004-2005	816	3	258.013	0.4	15.813	5

**Kaynak:** T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Eğitim İstatistikleri, 2005 Ankara, S. 2

## 2.4. Verilen Dersler ve Ders İçerikleri

Ülkemizde Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı meslek liselerinde uygulanan muhasebe eğitimi ağırlıklı olarak ticaret meslek liselerinin eğitim programları içinde yer almaktadır. Bu uygulama ortaöğretim kurumlarında muhasebe eğitiminin tek çatı altında toplanmasından kaynaklanmaktadır.

Ortaöğretim kurumlarından Ticaret Meslek Liselerinde verilen muhasebe dersleri, ders saat sayısı ve sınıflara göre haftalık ders saat sayısına oranları Çizelge 2'de gösterilmiştir.

**Çizelge 2 .Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Ticaret Meslek Liselerinde Sınıf Seviyelerine Göre Okutulan Muhasebe Dersleri Ve Toplam Haftalık Ders Saat Sayısına Oranı %**

Ortaöğretim Kurumu	Alan	Muhasebe Dersleri	Sınıf Seviyesi	Ders Saati	Sınıfın Toplam Ders saat sayısı	Tolam Dersler e Oranı
Ticaret Meslek Lisesi	<b>Muhasebe Finansman Alanı</b> (Muhasebe, Bilgisayarlı Muhasebe, Bankacılık, Dış Ticaret, Borsa Hizmetleri, Kooperatifçilik dalları)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11
		Bilgisayarlı Muhasebe	11	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
		Şirketler Muhasebesi	12	2	35	0.6
		Maliyet Muhasebesi	12	2	35	0.6
		İşletmelerde Beceri Eğit. Uygulaması	12	24	35	69
	<b>Sigortacılık ve Risk Yönetimi Alanı</b> (Sigortacılık, Sigorta Satış Temsilciliği Dallararı)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
		Bilgisayarlı Muhasebe	11	4	35	11
	<b>Pazarlama Alanı</b> (Satış Yönetimi, Reklamcılık ve Halkla İlişkiler, Perakendecilik ve Mağaza Yönetimi, Emlak Komisyonculuğu Dallararı)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
	<b>Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı</b> (Yönetim ve Ticaret Sekreterliği, Hukuk Sekreterliği, Tıp Sekreterliği, Yönetici Sekreterliği, Büro Hizmetleri, Mahalli İdareler Dallararı)	Belediye Bütçe ve Muhasebesi	12	2	35	0,6

**Kaynak :** [http:// ttogm.meb.gov.tr /programlar/ anasyfalar/ yenialandal2005./htm](http://ttogm.meb.gov.tr/programlar/anasyfalar/yenialandal2005/htm)

Ticaret ve Turizm Genel Müdürlüğüne bağlı diğer ortaöğretim kurumlarında verilen muhasebe dersleri, ders saat sayısı ve sınıflara göre haftalık ders saat sayısına oranları Çizelge : 3'te gösterilmiştir.

**Çizelge 3. Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Diğer Ortaöğretim Kurumlarında Sınıf Seviyelerine Göre Okutulan Muhasebe Dersleri Ve Haftalık Ders Saat Sayısına Oranı %**

Ortaöğretim Kurumu	Alan	Muhasebe Dersleri	Sınıf Seviyesi	Ders Saati	Sınıfın Toplam Ders Saat Sayısı	Toplam Derslere Oranı
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	<b>Muhasebe ve Finansman Alanı</b> (Muhasebe, Bilgisayarlı Muhasebe, Bankacılık, Dış Ticaret, Borsa Hizmetleri, Kooperatifçilik Dalları)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	40	10
		Bilgisayarlı Muhasebe	11	4	40	10
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	40	15
		Şirketler Muhasebesi	12	2	40	0.5
		Maliyet Muhasebesi	12	2	40	0.5
		Bankacılık Teknikleri	12	2	40	0.5
		Dış Ticaret Teknikleri	2	2	40	0.5
		Borsa Hizmetleri Teknikleri	2	2	40	0.5
	Kooperatifçilik Teknikleri	2	2	40	0.5	
	<b>Sigortacılık ve Risk Yönetimi Alanı</b> (Sigortacılık, Sigorta Satış Temsilciliği Dalları)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	40	10
		Bilgisayarlı Muhasebe	10	4	40	10
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	40	15
Sigortacılık Teknikleri		12	2	40	0.5	
<b>Pazarlama Alanı</b> (Satış Yönetimi, Reklamcılık ve Halkla İlişkiler, Perakendecilik ve Mağaza Yönetimi, Emlak Komisyonculuğu)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	40	10	
	Pazarlama ve Satış Teknikleri	10	2	40	0.5	
	Muhasebe Teknikleri-II	11	6	40	15	
	Emlak Komisyonculuğu Teknikleri	12	2	40	0.5	

	Dalları					
	<b>Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı</b> (Yönetim ve Ticaret, Hukuk, Tıp, Yönetici Sekreterlikleri, Büro Hizmetleri, Mahalli İdareler Dalları)	Yönetim ve Ticaret Sekreterliği Tıp Sekreterliği Mahalli İdareler Belediye Bütçe ve Muhasebesi	12 12 12 12	2 2 2 2	40 40 40 40	0,5 0.5 0.5 0.5
	<b>Bilgisayar Alanı</b> (Bilgisayar Programcılığı, Bilgisayar Donanımı, Masaüstü Yayıncılık Dalları)	Muhasebe Teknikleri-1	10	4	40	10
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi	<b>Turizm Alanı</b> (Mutfak, Servis, Ön Büro, Kat Hizmetleri, Seyahat Acenteliği Dalları)	Konaklama Tesisleri ve Muhasebesi	12	2	40	0.5
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri	<b>Konaklama Hizmetleri Alanı</b> (Ön Büro, Kat Hizmetleri, Otel İşletmeciliği, Host ve Hosteslik Dalları)	Bilgisayarlı Muhasebe	10	4	40	10
		Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11

Çok Programlı Liseler	<b>Muhasebe Finansman Alanı</b> (Muhasebe, Bilgisayarlı Muhasebe, Bankacılık, Dış Ticaret, Borsa Hizmetleri, Kooperatifçilik dalları)					
		Bilgisayarlı Muhasebe	11	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
		Şirketler Muhasebesi	12	2	35	0.6
		Maliyet Muhasebesi	12	2	35	0.6
		İşletmelerde Beceri Eğit. Uygulaması	12	24	35	69
	<b>Sigortacılık ve Risk Yönetimi Alanı</b> (Sigortacılık, Sigorta Satış Temsilciliği Dalları)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
		Bilgisayarlı Muhasebe	11	4	35	11
	<b>Pazarlama Alanı</b> (Satış Yönetimi, Reklamcılık ve Halkla İlişkiler, Perakendecilik ve Mağaza Yönetimi, Emlak Komisyonculuğu Dalları)	Muhasebe Teknikleri-I	10	4	35	11
		Muhasebe Teknikleri-II	11	6	35	17
	<b>Büro Yönetimi ve Sekreterlik Alanı</b> (Yönetim ve Ticaret Sekreterliği, Hukuk Sekreterliği, Tıp Sekreterliği,	Belediye Bütçe ve Muhasebesi	12	2	35	0.6



	Yönetici Sekreterliği, Büro Hizmetleri, Mahalli İdareler Dalları)					
--	---	--	--	--	--	--

**Kaynak :** <http://ttogm.meb.gov.tr/programlar/anasayfalar/yenialandal2005/htm>

2005-2006 öğretim yılından itibaren lise öğretim süresinin 4 yıla çıkarılmasından sonra ticaret meslek liselerinin 9. sınıflarında muhasebe dersleri programlardan çıkarılmış, 10. sınıflardan itibaren uygulamaya konulmuştur.

Muhasebe teknikleri-I dersi 10. sınıfta okutulmakta ve toplam haftalık ders saat sayısına oranı % 11 iken, 11. sınıflarda okutulan muhasebe derslerinin toplam ders saat sayısı (bilgisayarlı muhasebe 4 saat + muhasebe teknikleri dersi 6 saat) 10 saattir. Bunun da haftalık ders saat sayısına oranı % 29 iken, 12. sınıflarda bu oran (şirketler muhasebesi 2 + maliyet muhasebesi 2) % 11 dir. Ayrıca 12. sınıflarda işletmelerde beceri uygulama dersi 24 saat olup 3 iş gününe denk gelmektedir. Bu dersin toplam okutulan ders saat sayısına oranı % 69 dur. İşletmelerde beceri uygulama dersi oransal olarak büyük önem göstermektedir.

Çizelge: 2 ve Çizelge: 3'e bakıldığında muhasebe dersleri meslekler açısından önemli iken yeni öğretim politikalarında sınıf bazında toplam ders saat sayısına oranı düşürülmüştür. Bunun sonucunda nitelikli meslek elamanlar piyasaya sunulmasını güçleştirecektir.

Muhasebe dersleri ve içerikleri ile ilgili veriler çizelge: 4'te belirtilmektedir.

**Çizelge 4. Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Okutulan Muhasebe Dersleri Ve Ders İçerikleri Ve Muhasebe Konularının Diğer Konulara Oranı %**

<b>Dersler</b>	<b>Derslerin İçerikleri</b>	<b>Ünite Sayısı</b>	<b>Muhasebe Konularının Toplamdaki Oranı</b>
Muhasebe Teknikleri-I	1- Genel Ticaret Bilgileri 2- Ticari İşletme ve Tacir 3- Muhasebeye Giriş 4- Muhasebede Kullanılan Defterler 5- Vergi Beyannameleri, Yıllık Bildirimler	5	60
Muhasebe Teknikleri-II	1- Genel Bilgiler 2- Muhasebe Süreci 3- Tek Düzen Muhasebe Sistemi 4- Aktif Hesaplarının İncelenmesi 5- Pasif Hesaplarının İncelenmesi 6- Gelir Tablosu Hesaplarının İncelenmesi 7- Nazım Hesaplar	7	71
Bilgisayarlı Muhasebe	1- Bilgisayarlı Muhasebeye Giriş 2- Kart İşlemleri 3- Genel Muhasebe İşlemleri 4- Muhasebe Raporlarını Filtreleme İşlemleri 5- Muhasebeleştirme	5	60
Şirketler Muhasebesi	1- Şirketler Hakkında Genel Bilgiler 2- Şahıs Şirketleri 3- Sermaye Şirketleri 4- Şirketlerde Tasfiye 5- Şirketlerde Birleşme ve Tür Değişirme 6- Kooperatifler	6	83
Maliyet Muhasebesi	1- Genel Bilgiler 2- Tek Düzen Muhasebe Sisteminde Maliyet Muhasebesi Hesapları ve İşleyişi 3- Gider Yeri Kavramı ve Gider Dağıtımı	3	100
İşletmelerde Beceri Uyg.	1- Tacirin Vergi Kanunları Yönünden Sınıflandırılması	10	100

	2- İşe Başlama 3- Ticari Belgeler 4- SSK'na Ait Bildirimler 5- Bölge Çalışma Müdürlüğüne Ait Bildirimler 6- İş Kur'a Ait Bildirimler 7- Beyannameler 8- İşletme Hesabına Göre Defter Tutma 9- Birinci Sınıf Tacirler 10- Tek Düzen Hesap Planına Göre Hesapların İncelenmesi ve Muhasebe Kayıtları		
Belediye Bütçe ve Muh.	1- Belediye Bütçesi 2- Bütçedeki Değişiklikler 3- Bütçe Kesin Hesabı 4- Yönetim Dönemi Hesabı 5- Yevmiye Sistemi 6- Kasa İşlemleri 7- Banka İşlemleri 8- Avans ve Kredi İşlemleri 9- Kişi Borçları İşlemleri 10- Emanet İşlemleri 11- Emeklilik Kesenekleri 12- Bütçe Gelirleri 13- Bütçe Giderleri 14- Saymanlar arası İşlemler 15- Ayniyat İşlemleri 16- Sermaye Teşkil İşlemleri 17- Muhtelif Borçlar 18- Ambar İşlemleri 19- Aylık cetveller 20- Sonuç Hesapları	20	100
Bankacılık Teknikleri	1- Bankalar Hakkında Genel Bilgiler 2- Banka İşlemleri 3- Banka İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi 4- Bankalarda Hizmet İşlemleri 5- Hisse Senedi ve Tahvil İşlemleri 6- Kefalet ve Teminat Mektupları 7- Borç Verme İle İlgili İşlemlerin Muhasebeleştirilmesi	7	86
Dış Ticaret Teknikleri	1- Dış Ticaret 2- Satış Terimleri 3- Dış Ticarete Kullanılan Belgeler 4- Kambiyo İşlemleri 5- Milletlerarası Kuruluşlar ve Anlaşmalar 6- Standartlar 7- Dış Ticaret Politikası 8- İhracat 9- İthalat 10- Seyahat Çekleri	10	40
Borsa Hizmetleri Teknik.	1- Sermaye Piyasası 2- Yardımcı Kuruluşlar 3- Sermaye Piyasası Kurulu 4- Borsa 5- Menkul Kıymetler 6- Borsada Yatırım ve Yatırımcı 7- Muhasebe	7	14
Kooperatifçilik	1- Kooperatifler Hakkında Genel Bilgiler	14	36

Teknikleri	2- Kuruluşu 3- Ortak İlişkileri 4- Organları 5- Türleri 6- Devletle İlişkisi 7- Başarıları ve Başarısızlıkları 8- Birleşmesi ve Dağılması 9- Özel Kanunla Kurulanlar 10- Muhasebede Kullanılan Defter ve Belgeler 11- Kooperatif İşlemleri ve Muhasebesi 12- Dağılması ve Tasfiyesi 13- Birleşme 14- Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebesi		
Sigortacılık Teknikleri	1- Anonim Şirketlerin Kuruluş Kayıtları 2- Sigorta Hesapları 3- Hasar Muhasebesi 4- Reasürans Muhasebesi 5- Prim Depozitoları 6- Sigorta Acentelerinin Muhasebesi 7- Örnek Bilanço Kar ve Zarar Cetvelleri	7	100
Pazarlama ve Satış Teknik.	6- Satış Tekliflerinin Hazırlanması	7	14
Emlak Komisyon. Teknik.	5- Emlak Beyannamesi, Emlak vergisi	8	13
Yönetim ve Tic. Sekreter.	8- Defterlerin Tasdiki 9- Vergi Hizmetleri	9	22
Mahalli İdareler	2- İl Özel İdareleri 9- İller Bankası	9	22
Konaklama Tesis ve Muh.	2- Tesis Muhasebesi 3- Kullanılan Belgeler 4- Satışların Muhasebeleştirilmesi 5-Satın Alma İşlemlerinin Muhasebesi 6-Diğer Hareketlerin Muhasebeleştirilmesi 7- Sonuç Hesapları	7	86

**Kaynak :** T.C.Milli Eğitim Bakanlığı, Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretimi Okulları Bölüm ve Seçmeli Meslek Dersleri Öğretim Programları, Ankara 1998

## 2.5. Muhasebe Ders Programlarının Amaçları

Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı ortaöğretim kurumlarında muhasebe ders programlarının amaçları Çizelge : 5'te belirtilmiştir.

**Çizelge 5.Ticaret Ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullarda Okutulan Muhasebe Ders Programlarının Amaçları**

<b>Dersler</b>	<b>Derslerin İçerikleri</b>
Muhasebe Teknikleri-I	Ticari hayatı yakından tanır, ticari meslekleri ve önemini kavrar. Tacirin yasalara göre sorumluluklarını yerine getirme bilgi ve becerisi kazanır. Muhasebe kayıt usullerini kavrar, özellikle işletme hesabı esasına göre defter tutma becerisini kazanır.
Muhasebe Teknikleri-II	Çift taraflı kayıt yöntemini kavrar. Muhasebenin temel kavramlarını bilir ve uygular. Mali tablo düzenleme ilkelerini kavrar. Muhasebenin bilgi üretme özelliğini kavrar. Gelir ve giderleri muhasebe temel prensiplerine göre kaydeder. Mali tabloları düzenler.
Bilgisayarlı Muhasebe	Bilgisayarlı muhasebe ile ilgili temel parametreleri bilir. Tekdüzen hesap planını esas alarak sektörel bazda hesap planı yapar. Faturaların düzenlemesini yapar. Hesap planının girişini yapar. Muhasebe ve muhasebeleştirme mesajlarını uygular.
Şirketler Muhasebesi	Şirketlerin kuruluşundan tasfiyesine kadar olan bütün işlemler yürürlükteki yasalara göre öğrenir. Şirketlerin kuruluş işlemleri, sermaye değişiklikleri, kar ve zarar dağılımı ile ilgili işlemleri bilir, muhasebe kayıtlarını yapar. Şirketlere ait temel mali tablolardan bilanço, gelir tablosu ve kar dağıtım tablosunu düzenler. Şirketler muhasebesi ile ilgili muhasebecilik mesleğinin gerektirdiği bilgi ve becerileri kazanır.
Maliyet Muhasebesi	Maliyet, gider ve harcama kavramlarını ayırt edebilir. Üretilen malın maliyetinin oluşuma ilişkin süreci kavrar. Giderleri ve gelirleri tanımlar, giderlerle ilgili muhasebe kayıtlarını tek düzen muhasebe sistemine göre yapar.
İşletmelerde Beceri Uygulakaları	Yeni işe başlayan tacir ve ticaret şirketlerinin işe başlama ve kuruluşlarına ait kanuni işlemleri yerine getirme becerisi kazanır. Ticari altış veriş belgelerini vergi mevzuatına uygun olarak düzenleme becerisi kazanır. Bildirge ve beyannameleri düzenleme becerisi kazanır. İşletme hesabına göre defter tutma becerisi kazanır. Gerçek iş ortamını ve buradaki gerçek uygulamaları bilir. Tek düzen muhasebe planına göre muhasebe uygulama becerisi kazanır.
Belediye Bütçe ve Muhasebesi	Belediye bütçesinin genel esaslarını bilir. Belediye gider ve gelir bütçesinin hazırlanmasındaki evrelerde yapılması gereken işlemlerin tekniğini kavrar. Mahalli idarelerde çalışabilecek seviyeye gelmeleri için gerekli formasyonu kazanır.

Bankacılık Teknikleri	Bankalar hakkında genel bilgi kazanır, bankaların sınıflandırılmasını bilir, bankaların kuruluşu hakkında gerekli bilgileri kazanır. Banka muhasebesini gerekli pratiği yaparak öğrenir. Kambiyo, döviz alım satım işlemlerini öğrenir. Hisse senetleri ve tahsil işlemlerini bilir. Kefalet ve teminat mektuplarını bilir.
Dış Ticaret Teknikleri	Dış ticaret konusunda genel bilgi kazanır. Kambiyo işlemleri konusunda yeterli bilgi kazanır. Türkiye'deki ithalat ve ihracat mevzuatını genel olarak bilir.
Borsa Hizmetleri Teknikleri	Sermaye Piyasasını yakından tanır, önemini ve ekonomideki yerini bilir. Menkul kıymetlerden: tahvil ve hisse senedi gibi kıymetli evrak konusunda derinliğine bilgi kazanır. Borsa muhasebesi konusunda gerekli bilgi ve becerileri kazanır.
Kooperatifçilik Teknikleri	Kooperatiflerin çeşitli yönlerden tanımını yapar, ilkeleri, yararları konularında gerekli bilgiler kazanır. Kooperatif muhasebesinde kullanılması gereken belgeleri tanır, bu belgeleri düzenleyebilme bilgi ve becerisi kazandırır. Kooperatifler yönünden vergi mevzuatını bilir.
Sigortacılık Teknikleri	Anonim şirketlerin kuruluş kayıtları konusunda bilgi ve beceri kazanır. Sigortacılıkta geçen kavramları bilir. sigorta hesaplarını kavrar, sigorta muhasebe becerisini kazanır. Sigorta şirketlerinde çalışabilecek seviyede formasyon kazanır.
Pazarlama ve Satış Teknikleri	Pazar ve pazarlama kavramını öğretmek, ihracata uygun ürünün geliştirilmesi konusunda gerekli bilgiler vermek, uluslar arası pazarlar hakkında bilgi kazandırmaktır.
Emlak Komisyonculuğu Teknikleri	Komisyonculuğun kapsamı ve önemini kavrar. Emlak ve çeşitlerini bilir. Emlak alım satımlarının gerçekleşebilmesi için izlenecek hukuki ve mali yaptırımları bilir.
Yönetim ve Ticaret Sekreterliği	Sekreterlik hizmetlerinin planlama, organizasyon ve yürütmeyi düzenler. Bürolarda arşivlemeyle ilgili işlemleri düzenler, defterleri onaylatır. Vergi ile ilgili hizmetleri yürütür. Sekreterlik formasyonu kazanır.
Mahalli İdareler	İdarenin genel nitelikleri hakkında bilgi kazanır. İl özel idarenin organlarını, mali yapısını bilir. İller Bankasının sermayesi, gelirleri ve karının dağıtım konuları hakkında bilgi kazanır.
Konaklama Tesis ve Muhasebesi	Konaklama tesislerini tanıtmak, sunulan hizmetleri öğretmek, kullanılan belgeleri düzenleyebilme ve kullanma becerisini kazandırmak, konaklama işletmeleriyle ilgili muhasebe kayıtlarını yapabilme becerisini kazandırmaktır.

**Kaynak :** T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, Ticaret ve Turizm Öğretim Okulları Bölüm ve Seçmeli Meslek Dersleri Öğretim Programları- Ankara - 1988

## **2.6. Türkiye’de Muhasebe Eğitimi Gören Öğrencilerin İşletmelerde Yaptıkları Beceri Eğitim Uygulaması**

Tüm mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında olduğu gibi ticaret meslek liselerinde de beceri eğitimi uygulamasına 1986-1987 öğretim yılında başlanmıştır.

Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu ile öngörülen beceri eğitim uygulamasına 1986-1987 öğretim yılında 34 ilde bulunan 57 ticaret lisesinde başlanmıştır. (MEGSB, 1987:12)

Uygulamanın gerçekleştirildiği ticaret liselerinde öğrenim gören öğrenciler diğer meslek liselerinde olduğu gibi haftada iki gün okulda, üç gün beceri eğitimi uygulaması için işyerinde bulunmaktadır. Uygulamanın başladığı 1986-1987 öğretim yılında okul ve işletmelerde beceri eğitimi gören öğrenci sayısı Ticaret ve Turizm öğretimi okullarında 19.717 iken bu sayı 1990-1991 öğretim yılında 67.425’e ulaşmıştır.

### **2.6.1. Okul-İşyeri İşbirliğinin Önemi**

Okul-işyeri ilişkilerinin geliştirilmesinde, istihdam sistemine dayalı olarak uygulanan eğitim programlarının etkinliğini söz konusudur. Bu tür eğitim programlarının başında çıraklık eğitimi, işe giriş eğitimi, ileri meslek eğitimi, alan eğitimi gibi programların uygulanmasında fiziki tesis, ders araç ve gereçleri, öğretici personel ve tecrübe gibi unsurlar yönünden okul ve işyerlerinin karşılıklı işbirliğine ihtiyaç bulunmaktadır. Ekonomik bakımından yeterince gelişmemiş bölgelerde okul esasına dayalı mesleki eğitim sisteminin zorunlu olmasına karşılık, gelişmiş bölgelerde istihdam sistemine dayalı bir mesleki eğitim geliştirilebilir. (Doğan.Alkan.Sezgin, 1980:193)

Okul ile iş hayatının işbirliği içerisinde çalışmalarını gerektiren temel nedenler aşağıda açıklanmıştır.

**Program Geliştirme:** Mesleki ve teknik eğitim programlarının geliştirilmesinde, işin veya meslek alanının bireyden beklediği davranışların gerçeğe uygun bir biçimde tespit edilmesinde zorunluluk vardır.

**İşe Yerleştirme:** Mesleki ve teknik eğitim kurumları mezunlarının, yerleştirildikleri alanlarda istihdam edilmeleri verimlilik yönünden önemlidir. Bu hususun gerçekleştirilmesi, ülkedeki gelişim hızına, ön planların isabetine, öğrencide geliştirilen davranışların ihtiyaçlara uygun olup olmadığına, istihdam politikasına vb. gibi etkenlere bağlıdır.

**Yardım Sağlama:** Genel eğitime göre daha pahalıya mal olan mesleki ve teknik eğitim kapsamına giren insan gücünün günümüz iş hayatının ihtiyaçlarına uygun olarak yetiştirilmesine ilişkin kaynakların yalnızca devlet tarafından yaratılmasını beklemek, hizmetin yaygınlaştırılması ve niteliğinin geliştirilmesi açısından sakıncalı görülmektedir. İş verenlerin programların uygulanması için gerekli kaynakların yaratılmasında aktif rol almalarını sağlamak için, mesleki eğitim görmüş insan gücünü iş verimini yüksek olabileceği canlı örneklerle gösterilmelidir.

**Mesleki ve Teknik Eğitim Sorunlarına Halkın İlgisini Sağlama:** Modern endüstrilerinin nitelikli insan gücüne olan ihtiyacı, toplumun mesleki ve teknik eğitime giderek artan ilgisini çekmiş ve endüstrisi gelişmiş ülkelerde eğitim sistemi mesleki eğitime ağırlık veren bir yapı ve içerik kazanmıştır.

Mesleki ve teknik eğitimin, genel eğitime oranla daha pahalıya mal olması, okulda geliştirilen davranışların iş hayatının ihtiyaçlarına yeterince uygun bulunmaması, öğrenciye sağlanan yaşantıların gerçek iş koşullarına tümüyle uygun olmaması gibi nedenlerle kamu oyunda mesleki ve teknik eğitime karşı olumsuz bir takım görüşler gelişmiştir.



**Yetişkin İnsan gücü Temini:** Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, çağdaş endüstrinin yetişkin insan gücü ihtiyacını hızla değiştirmektedir. Üretimin geliştirilmesi ve niteliğin artırılması, yeni ihtiyaçlara uygun insan gücünün sürekli yetiştirilmesini gerektirir. Büyük işletmeler değişen koşullara uyum sağlayıp, kendi personelini yetiştirebilmek için eğitim birimleri kurarlar. Kendi eğitim birimini kuramayan küçük işletmeler ise personelinin eğitimini gerçekleştirmek için eğitim merkezleri ve meslek okullarından yararlanırlar. Bu noktada okul-işyeri birliği daha da önem kazanmaktadır.

Genç ve yetişkinlerin ekonomik ve teknolojik gereksinime uygun olarak yetiştirilmesi tüm eğitim sisteminin temel amaçlarından biri olmakla birlikte, bu konuda mesleki ve teknik eğitime büyük sorumluluklar düşmektedir. Mesleki ve Teknik eğitimin bu yükümlülüğü yerine getirebilmesi için, iş yeri ile sıkı ilişki ve yakın işbirliği içinde çalışması gerekir. (Doğan.Alkan.Sezgin, 1980:198-199)

## **2.6.2. Beceri Uygulamasına İlişkin Yasal Hükümler**

Türk mesleki ve teknik eğitiminin en önemli sorunlarından biri olan, iş yerlerinin ihtiyaçlarından uzak uygulama olanaklarından yoksun mesleki eğitim uygulamalarının, okul-işyeri birliği içinde, ihtiyaçları karşılamaya yönelik bir anlayışla, mesleki eğitim gören ortaöğretim kurumları öğrencilerinin işyerlerinde pratik eğitimlerini gerçekleştirmek için gerekli olan mesleki ve teknik eğitimimizde reform niteliğindeki yasal düzenleme sonunda gerçekleştirilmiştir.

Mesleki ve teknik eğitim kurumları ile işletmeler arasında işbirliğini sağlayacak, ortak çalışma uygulamasını başlatmak amacıyla 19.06.1986 tarih ve 19139 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren 3308 sayılı “Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu” 5.6.1986 tarihinde kabul edilmiştir.

Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun amacı, çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslek eğitimine ilişkin esasları düzenlemektir. (3308 sayılı Yasa'nın 1. maddesi.)

3308 sayılı Kanun , çırak, kalfa ve ustaların eğitimine ilişkin hükümleri de kapsamakla birlikte, bu araştırmanın amacı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencilerinin işletmelerde yapmaları öngörülen beceri eğitimine ilişkin olduğundan, kanun ve yönetmeliğin mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencilerinin işletmelerdeki beceri eğitimlerine ilişkin hükümleri ve yeni getirilen düzenlemeler üzerinde durulmuştur.

### **3. ARAŞTIRMA BULGULARI, ANALİZİ VE YORUMLAR**

Araştırma Bulguları, Analizi ve Yorumlar bölümünde veri analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler ve araştırma bulgularına yer verilmiştir.

#### **3.1. Veri Analizinde Kullanılan İstatistiksel Yöntemler**

Araştırmada elde edilen verilerin frekansı, yüzdesi, ağırlıklı ortalaması, Bağımsız İki Örnek t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U Testi, Kuruskall Wallis Testi, Kolmogrov-Simironov Testi, Standart Hata analizleri sonucu elde edilen bulgular buna göre yorumlanmıştır.

Bir araştırmanın sonuçlarının tutarlılığı, yapılan araştırmanın güvenilir olup olmadığı ile yakından ilgilidir. Diğer bir deyişle, sosyal bilim araştırmalarında güvenilirlik, test sonuçlarının doğruluğu ile ilgilidir. Bir çalışmada istatistiksel açıdan güvenilirliği ölçen çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bunlardan birisi de, çok maddeli bir ölçekte iç tutarlılığın değerlendirilmesinde en yaygın olarak kullanılan model Cronbach's Alpha dır. (Gegez, 1997:153)

Testlerin güvenilirliğini analiz etmek amacıyla güvenilirlik katsayıları hesaplanmaktadır. Bu güne kadar güvenilirlik analizi için bir çok yöntem geliştirilmiştir. Güvenirlik katsayılarından sıklıkla kullanılanları Cronbach's Alpha katsayısı ve Kuder-Richardson katsayılarıdır. Cronbach's Alpha katsayısı istatistik temelleri tutarlı ve tüm soruları dikkate alarak hesaplandığından, testin genel güvenilirlik yapısını diğer katsayılara göre en iyi yansıtan katsayıdır. Güvenirlik analizi, toplam puanlar üzerine kurulu ölçeklere (Likert Ölçeği, Q Tipi Ölçek) dayalı araçların güvenilirliğini ortaya koymaya yarayan Cronbach's Alpha katsayıları ile belirlenir. (Özdamar.2004:622)

Araştırmamızda Cronbach's Alpha modelinde yapılan güvenilirlik testlerinde Koordinatör öğretmen test güvenilirliği % 87.7; öğrenci test güvenilirliği % 79.6; usta öğretici test güvenilirliği % 83.7 çıkmıştır. Her üç denek gurubumuza uygulanan

testlerde Cronbach's Alpha katsayısı yüksek çıkmıştır. Bu da araştırmanın güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Test edilecek verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini uygulamadan önce normallik testleri ile test edilmesi gerekir. Test sonucunda değişkenin dağılımının normal dağılıma uygun olduğu kabul edilirse parametrik testler uygulanır. Eğer değişkenin dağılımının normal dağılıma uygun olmadığı sonucuna varılır ise verilere parametrik olmayan alternatif bir test ile test edilir. (Özdamar, 2004:291)

Her üç denek grubumuza uygulanan ankette yer alan sorular Kolmogorov-Smirnov Analizi ile normal dağılıma uygunluğu sınanmıştır. Anketlerde yer alan soruların çoğunluğu yapılan analiz sonucunda normal dağılıma uygunluğu tespit edilmiştir. Toplumda ve doğada bir çok dağılım (mesela boy, ağırlık, zeka, kan basıncı vb) aşağı yukarı normal dağılımdır. (Gegez.2005:215) Birim sayısı çok az ise ve elde edilen veriler heterojen bir yapıda iseler parametrik olmayan yöntemler tercih edilir. Veriler gerçek gözlem değerleri değil hesaplama ile bulunan değerler ise (katları alınmış değerler ya da bir ölçekten elde edilen ve likert tipi olmayan değerler ise ) parametrik olmayan yöntemler kullanılır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu uygulanacak testin gücünü artırır. (Özdamar.2004:449-450) Dolayısıyla denek gruplarımız homojen yapıya sahip olduğu için ve anketlerimizde yer alan Likert tipi soruların normal dağılıma uygunluğu varsayıldığı için bu sorulara parametrik test yöntemleri uygulanmıştır. Çalışmamıza yorum katabilmek amacıyla Likert tipi sorulara parametrik testlere alternatif olan parametrik olmayan testlerde uygulanmıştır.

### **3.1.1. Araştırmada Kullanılan Parametrik Testler Ve Hipotezleri:**

**Bağımsız İki Örnek t Testi:** Bağımsız iki grup arasındaki farklılığın istatistiksel önemini test eder. Böylece örnek ortalamalarının birbirlerinden önemli farklılık göstermedikleri test edilmiş olur.

Hipotezleri;  $H_0 =$  Gruplar arasında farklılık yoktur.

$H_A$  = Gruplar arasında farklılık vardır.

**Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA):** İki'den fazla grubun verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla kullanılır. t testi ile ANOVA arasındaki tek fark ANOVA'da karşılaştırma yapılacak grup sayının iki'den fazla olmasıdır.

Hipotezleri;  $H_0$  = Gruplar arasında farklılık yoktur.

$H_A$  = Gruplar arasında farklılık vardır.(Gegez.2005:286-287)

Yukarıdaki testlerde % 95 güven seviyesinde yani 0.05 anlamlılık düzeyinde bulunan hesaplanan test istatistiği olasılıkları 0.05'e eşit veya büyük çıkarsa  $H_0$  hipotezi kabul edilecektir, 0.05'ten küçük çıkarsa  $H_0$  hipotezi red edilecektir. (Nakip.2003:385-393)

### 3.1.2. Araştırmada Kullanılan Parametrik Olmayan Testler Ve Hipotezleri:

**Mann-Whitney U Testi:** Parametrik bir test olan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına alternatif olarak kullanılabilen bir testtir. İki bağımsız grubun verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla kullanılır. İki Bağımsız Örnek t Testinden tek farkı parametrik olmayan bir test olmasıdır.

Hipotezleri;  $H_0$  = Gruplar arasında farklılık yoktur.

$H_A$  = Gruplar arasında farklılık vardır.

**Kruskall Wallis Testi:** Parametrik bir test olan Tek Yönlü Varyans Analizi Testine (ANOVA) alternatif bir testtir. İki'den fazla grubun verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla kullanılır. Tek Yönlü Varyans Analizi Testi (ANOVA) dan tek farkı Parametrik olmayan bir test olmasıdır.

Hipotezleri;  $H_0$  = Gruplar arasında farklılık yoktur.

$H_A$  = Gruplar arasında farklılık vardır.

**Kolmogrov-Simirnov Testi:** İki bağımsız grubun verdikleri cevapların dağılımları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla kullanılır.

Hipotezleri;  $H_0$ = Grupların cevaplarının dağılımları arasında farklılık yoktur.

$H_A$  = Grupların cevaplarının dağılımları arasında farklılık vardır.

(Gegez.2005:272-285)

Yukarıdaki testlerde % 95 güven seviyesinde yani 0.05 anlamlılık düzeyinde bulunan hesaplanan test istatistiği olasılıkları 0.05'e eşit veya büyük çıkarsa  $H_0$  hipotezi kabul edilecektir, 0.05'ten küçük çıkarsa  $H_0$  hipotezi red edilecektir. (Çil, 2002:148-341)

### **3.2. Araştırmanın Bulguları**

Bu bölümde anket tekniğiyle denek gruplarına sorulan sorulara ait bulgular belirlenmiş ve bunların yorumları yapılmıştır.

**Çizelge 6. Ankette Yer Alan Ortak ve Bağımsız Sorular**

Anket Soruları	Secenekler	Soru Numarası			Toplam
		Koordinatör Öğretmen	Usta Öğretici	Öğrenci	
Ortak Sorular	Koordinatör Öğretmen ve Usta Öğreticilere Sorulan Sorular	11	13		2
		12	14		
	Koordinatör Öğretmen ve Öğrenciye Sorulan Sorular	15		30	2
		16		31	
	Koordinatör Öğretmen-Usta Öğretici ve Öğrenciye Sorulan Sorular	5	7	19	9
		6	8	20	
		7	9	21	
		8	10	22	
		9	11	23	
		10	12	24	
		13	15	28	
	14	16	29		
	17	17	32		
<b>Toplam</b>				<b>13</b>	
	Koordinatör Öğretmen	1-2-3-4			4
	Usta Öğretici	1-2-3-4-5-6			6
	Öğrenci	1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-25-26-27			21
<b>Toplam</b>				<b>44</b>	

Deneklerin kişisel bilgilerinin yer aldığı ilk soru gruplarında koordinatör öğretmenlere 4 ,usta öğreticilere 6, öğrencilere dokuzar bağımsız soru ankette yer almıştır. (Çizelge 6)

Öğrencilere diğer iki gruptan bağımsız olarak 9 adet eğitim gördükleri ticaret meslek lisesini tercih etme nedenlerini, eğitim öğretim durumlarının derecesini belirleyeceğimiz sorular sorulmuştur. (Çizelge 6)

Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin çalışma şartları bilgilerinin belirlenmesinde koordinatör öğretmenlere, usta öğreticilere ve öğrencilere altışar ortak soru sorulmuştur. (Çizelge 6)

Muhasebe bürolarında gerçekleştirilen beceri eğitimi uygulamasına ilişkin deneklerin görüşlerinin yer aldığı grupta koordinatör öğretmen ve usta öğreticilere ikişer ortak soru sorulurken öğrencilere de ikişer soru bağımsız olarak sorulmuştur. (Çizelge 6)

Muhasebe bürolarındaki beceri eğitimi uygulamasının okul başarısına etkisine ilişkin bilgiler ise, öğrenciler ve koordinatör öğretmenlere ikişer soru yöneltilmiştir. (Çizelge 6)

Beceri eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin bilgiler elde etmek için koordinatör öğretmen, usta öğretici ve öğrencilere 3 ortak soru sorulmuştur. (Çizelge 6)

Beceri eğitimi uygulaması çalışmasına ilişkin olarak koordinatör öğretmen, usta öğretici ve öğrencilerin görüşlerinin yer aldığı 1 ortak soru sorulmuştur. (Çizelge 6)

### **3.2.1. Deneklerin Kimliği İle İlgili Bulgular**

Araştırmaya katılan deneklerin kimlik sorularına ilişkin verdikleri cevaplarda saptanan özellikler şunlardır;

#### **3.2.1.1. Usta Öğreticilerle İlgili Kişisel Bilgiler**

Araştırmaya katılan usta öğrencilerin yaş, cinsiyet, muhasebecilikte hizmet süresi, mezuniyet bilgileri, işletmede çalışan işçi sayısı, işletmenin türü ile ilgili cevapları çizelge 7’de verilmiştir. Usta öğreticilerin % 32.8’i 21-30 yaş grubunda, %



39.9'u 31-41 yaş grubunda, % 21.7'si 41-50 yaş grubunda, % 5.6'sı ise 51 ve üstünü içeren yaş grubunda yer almaktadır. (Çizelge 7)

Usta öğretmenlerin cinsiyet durumları dikkate alındığında % 60.5'i erkek, % 39.5'i ise bayan olarak görülmektedir. (Çizelge 7)

Araştırmaya katılan usta öğretmenlere muhasebecilik mesleğindeki hizmet süreleri sorulduğunda en fazla 1-10 yıl % 48.2, 11-20 yıl % 38.0 olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna karşın hizmet süresi daha uzun olan usta öğretmenlerin oranları ise % 11.1'i 21-30 yıl, % 2.7'si 31 ve yukarısı olarak görülmektedir. Usta öğretmenlerin mezun oldukları eğitim düzeyi bakımından durumlarını belirten sorularda % 64.5'i fakülte veya yüksek okul mezunu olduğunu, % 33.2'sinin lise mezunu olduğu, % 1.3'ü orta okul mezunu, % 1.1'i ise ilkokul mezunu olduğunu belirtmiştir. (Çizelge 7)

Usta öğretmenlerin çalıştıkları işletmelerin türleri ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda ise özel işletmelerin muhasebe büroları % 48.6, kamu işletmelerinin muhasebe bölümü % 22.8, muhasebe bürolarında ise % 28.6 olarak karşımıza çıkmaktadır. (Çizelge 7)

Beceri eğitimi çalışmalarının yapıldığı işletmelerde çalışan işçi sayısı incelendiği zaman % 25.7'si 5 kişiden az, % 19.4'ü 5-10 kişi arası, % 25.2'si 11-50 kişi arası, % 29.7'si 51 ve fazlasını gösteren kişi sayısı aralıklarında oldukları tespit edilmiştir. (Çizelge 7)

**Çizelge 7.Usta Öğreticilerin Kişisel Bilgileri. (Soru-1,2,3,4,5,6)**

<b>Usta Öğretici Kişisel Bilgileri</b>						
<b>Yaş</b>		21-30 arası	31-40 arası	41-50 arası	51 ve üzeri	<b>Toplam</b>
	<b>Kişi sayısı</b>	181	220	120	31	552
	<b>Yüzde(%)</b>	32.8	39.9	21.7	5.6	100
<b>Cinsiyet</b>		Erkek	Bayan			
	<b>Kişi sayısı</b>	334	218			552
	<b>Yüzde(%)</b>	60.5	39.5			100.0
<b>Öğrenim Durumu</b>		İlkokul	Ortaokul	Lise	Fak/Yük.okul	
	<b>Kişi sayısı</b>	6	7	183	356	552
	<b>Yüzde(%)</b>	1.1	1.3	33.2	64.5	100.0
<b>Hizmet Süresi</b>		1-10 yıl	11-20 yıl	21-30 yıl	31 yıl ve yukarı yıllar	
	<b>Kişi sayısı</b>	266	210	61	15	552
	<b>Yüzde(%)</b>	48.2	38.0	11.1	2.7	100.0
<b>İşletme Türü</b>		Özel İşletme Muh. Bölüm	Kamu İşletme Muh.Bölümü	Muhasebe Büroları		
	<b>Kişi sayısı</b>	268	126	158		552
	<b>Yüzde(%)</b>	48.6	22.8	28.6		100.0
<b>Çalışan Kişi Sayısı</b>		5 Kişiden Az	5-10 Kişi Arası	11-50 Kişi Arası	51 Kişi ve Fazlası	
	<b>Kişi sayısı</b>	142	107	139	164	552
	<b>Yüzde(%)</b>	25.7	19.4	25.2	29.7	100.0

### **3.2.1.2. Koordinatör Öğretmenlerle İlgili Kişisel Bilgiler**

Araştırmaya katılan koordinatör öğretmenlerin yaş, cinsiyet, hizmet süreleri ve meslek branşları ile ilgili verdikleri cevapları gösteren veriler çizelge 8’de verilmiştir. Deneklerin % 52.9’u 21-30 yaş grubunda, % 39.2’si 31-40 yaş grubunda yer alırken 40 yaşın üzerindeki koordinatör öğretmen yüzdesi ise % 7.8’i göstermektedir. (Çizelge 8) Koordinatör öğretmenlerin % 47.1’inin erkek, % 52.9’unun ise bayan olduğu saptanmıştır. (Çizelge 8)

Araştırmaya katılan deneklerin öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreleri bakımından en fazla 1-10 yıl arasında olanların çokluğu görülmüştür. Bu hizmet süresinde olanlar % 72.5, 11-20 yıl arası olanlar % 21.6’yı gösterirken 20 yıldan fazla

hizmet süresi olanların ise % 5.9'u gibi bir oranda olduğu saptanmıştır. (Çizelge 8)

Deneklerin branşlarına göre dağılımında % 66.7'nin muhasebe branşında, % 27.5'inin turizm, % 5.9'unun ise büro yönetimi ve sekreterlik bölümü olduğu saptanmıştır. (Çizelge 8)

**Çizelge 8. Koordinatör Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri. (Soru-1,2,3,4)**

<b>Koordinatör Öğretmen Kişisel Bilgileri</b>					
<b>Yaş</b>		21-30 Arası	31-40 Arası	41-50 Arası	<b>Toplam</b>
	<b>Kişi Sayısı</b>	27	20	4	51
	<b>Yüzde (%)</b>	52.9	39.2	7.8	100.0
<b>Cinsiyet</b>		Erkek	Bayan		
	<b>Kişi Sayısı</b>	24	27		51
	<b>Yüzde (%)</b>	47.1	52.9		100.0
<b>Hizmet Süresi</b>		1-10 Yıl	11-20 Yıl	21-30 Yıl	
	<b>Kişi Sayısı</b>	37	11	3	51
	<b>Yüzde (%)</b>	72.5	21.6	5.9	100.0
<b>Branş</b>		Muhasebe	Büro Yönetimi	Turizm	
	<b>Kişi Sayısı</b>	34	3	14	51
	<b>Yüzde (%)</b>	66.7	5.9	27.5	100.0

### 3.2.1.3. Öğrencilerle İlgili Kişisel Bilgiler

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, cinsiyet, aile birey sayısı, aile geliri, baba mesleği, anne mesleği, anne eğitimi, baba eğitimi, ev sahibi olma durumu, şekil de verilmiştir.

Öğrencilerin % 56.7'si 17 yaşında, % 32.9'u 18 yaşında olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin % 89.6'sı 17-18 yaş grubunda yer almaktadır. % 10.4'ü ise diğer yaşlardadır. (Çizelge 9)

Muhasebe bürolarında beceri eğitimi uygulaması yapan öğrencilerin % 46.7'si erkek öğrenci % 53.3'ü kız öğrencidir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin ailelerinde yaşayan kişi sayısı itibariyle % 63.5'i 4-5 kişi grubunda, % 22.6'sı ise 6-7 kişi grubunda yer almaktadır. Yüzdeleri düşük olan kişi sayısı grupları ise % 8.4'ü 2-3 kişi grubunda, % 5.5'i 7 ve üstündeki kişi sayısı grubunu göstermektedir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin ailelerinin gelir durumu ise % 43.3'ünün 386-700 YTL arası, % 40.4'ünün 701-1200 YTL arası, % 5.6'sının 385'den az, % 10.7'sinin ise 1200 YTL'den çok gelir sahibi oldukları görülmektedir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin babalarının meslek durumlarına bakıldığında % 6.1'i işsiz, % 5.3'ü memur, % 31.9'u işçi, % 31.1'i serbest meslek (tüccar, müteahhit, küçük esnaf vb.) % 25.6'sı ise diğer meslek çeşitlerini gösteriyor. (Çizelge 9)

Öğrencilerin annelerin meslek durumuna bakıldığında % 85.5'i işsiz (ev hanımı), % 1.5'i memur, % 8.0'ı işçi, % 1.3'ü serbest meslek, % 3.6'sı ise diğer meslek çeşitlerini göstermektedir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumları dikkate alındığında ise % 65.2'si ilköğretim, % 14.9'u orta okul, % 7.3'ü ise lise, % 0.7'si fakülte veya yüksek okul bitirdikleri, buna karşı % 11.9'unun ise hiç okula gitmedikleri görülmektedir. (Çizelge 9)

Öğrencilerinin babalarının eğitim durumları ise % 56.1'i ilköğretim, % 23.6'sı orta okul, % 15.6'sı lise, % 1.8'i fakülte veya yüksek okul bitirdikleri, % 2.8'inin ise hiç okula gitmedikleri görülmektedir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin ailelerinin oturdukları evlerinin mülkiyet durumu incelendiğinde % 66.6'sının evlerinin kendilerinin olduğu, % 33.4'ünün ise kirada oturdukları görülmektedir. (Çizelge 9)

Çizelge 9.Öğrenci Kişisel Bilgileri.( Soru-1,2,3,4,5,6,7,8,9)

Öğrenci Kişisel Bilgiler							
Yaş		15	16	17	18	19 ve Yukarısı	<b>Toplam</b>
	<b>Kişi Sayısı</b>	1	27	482	280	60	850
	<b>Yüzde (%)</b>	0.1	3.2	56.7	32.9	7.1	100.0
Cinsiyet		Erkek	Bayan				
	<b>Kişi Sayısı</b>	397	453				850
	<b>Yüzde (%)</b>	46.7	53.3				100.0
Aile Birey Sayısı		2-3 Kişi	4-5 Kişi	6-7 Kişi	7'den fazla		
	<b>Kişi Sayısı</b>	71	540	192	47		850
	<b>Yüzde (%)</b>	8.4	63.5	22.6	5.5		100.0
Aile Geliri		385 ytl Az	386-700 Arası	701-1200 Arası	1200 ytl Çok		
	<b>Kişi Sayısı</b>	48	368	343	91		850
	<b>Yüzde (%)</b>	5.6	43.3	40.4	10.7		100.0
Baba Mesleği		İşsiz	Memur	İşçi	Serbest Meslek	Diğer	
	<b>Kişi Sayısı</b>	52	45	271	264	218	850
	<b>Yüzde (%)</b>	6.1	5.3	31.9	31.1	25.6	100.0
Anne Mesleği		İşsiz	Memur	İşçi	Serbest Meslek	Diğer	
	<b>Kişi Sayısı</b>	727	13	68	11	31	850
	<b>Yüzde (%)</b>	85.5	1.5	8.0	1.3	3.6	100.0
Anne Eğitim		Okur Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Fak./Yük.Ok.	
	<b>Kişi Sayısı</b>	101	554	127	62	6	850
	<b>Yüzde (%)</b>	11.9	65.2	14.9	7.3	0.7	100.0
Baba Eğitim		Okur Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Fak./Yük.Ok.	
	<b>Kişi Sayısı</b>	24	477	201	133	15	850
	<b>Yüzde (%)</b>	2.8	56.1	23.6	15.6	1.8	100.0
Ev Kiralı mı?		Evet	Hayır				
	<b>Kişi Sayısı</b>	566	284				850
	<b>Yüzde (%)</b>	66.6	33.4				100.0

### 3.2.2. Deneklerin Kimlik Bilgileriyle İlgili Sonuçlar

Beceri eğitimi uygulaması programında rol alan usta öğretici, koordinatör öğretmen ve öğrencilere ait kişisel bilgiler şöyledir;

### **3.2.2.1. Usta Öğreticilerin Kimlik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar**

Beceri eğitimi uygulamasının okul-iş yeri dayanışmasında iş yeri uygulama programı çalışmasında etkin rol alan usta öğreticilerin kişisel bilgileri dikkate alındığı zaman;

Usta öğreticilerin genelinin orta yaş grubunda yer aldığı tespit edilmiştir. (Çizelge 7)

Usta öğreticilerin yarısından fazlasının erkek oldukları görülmüştür. (Çizelge 7)

Usta öğreticilerin yarısından fazlasının bir fakülte veya yüksekokul mezunu oldukları, ilkokul ve ortaokul mezunlarının artık yok derece kadar az olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 7)

Mesleklerindeki hizmet sürelerinin yüksek olmadığı görülmüştür. (Çizelge 7)

Usta öğreticilerin büyük bir çoğunluğuna yakınının özel sektör bünyesinde hizmet gördüğü tespit edilmiştir. (Çizelge 7)

Usta öğreticilerin çalıştıkları iş yerlerinde çalışan kişi sayısı itibariyle işletme türlerine göre dağılımları yaklaşık olarak birbirlerine yakın oranlar olduğu görülmüştür. (Çizelge 7)

### **3.2.2.2 Koordinatör Öğretmenlerin Kimlik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar**

Beceri eğitimi uygulamasının okul-iş yeri dayanışmasında okul tarafından görevlendirilecek öğrencilerin çalışmalarını denetlemek, kontrol etmek için programda etkin rol alan koordinatör öğretmenlerin kişisel bilgileri dikkate alındığı zaman;

Koordinatör öğretmenlerin orta yaş grubunda yer aldığı görülmüştür. (Çizelge 8)

Koordinatör öğretmenlerin cinsiyetleri itibariyle bayanların erkeklere oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 8)

Koordinatör öğretmenlerin hizmet süreleri genelde yeni göreve başlayan kişilerden oluşmaktadır. (Çizelge 8)

Koordinatör öğretmenlerin branşları itibariyle muhasebe bölümü mezunu oldukları buna karşın üçte birlik bölümünün turizm mezunu iken küçük bir yüzdelik dilimini oluşturan kısmın ise büro yönetimi mezunu olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 8)

### **3.2.2.3. Öğrencilerin Kimlik Bilgilerine İlişkin Sonuçlar**

Beceri eğitimi uygulama programından geçen öğrencilerin kişisel bilgileri;

Öğrencilerin yaşları itibariyle 17-18 yaş grubunda yer aldıkları tespit edilmiştir. (Çizelge 9) Bu yaş gruplarında bize öğrencilerin bu seviyeye gelinceye kadarki olan sürede fazlaca yıl kaybetmediklerini göstermişledir. Öğrencilerin kaybettiği her yıl ülke ekonomisi için önemli maddi bir kayıptır.

Öğrencilerin cinsiyetleri itibariyle kızların oranının erkekleri geçtiğini görüyoruz. (Çizelge 9) Bu bulguda bize artık kız öğrencilerin eğitimlerini tamamlamak için ailelerin çocuklarını okula yönlendirdiklerini bununda ülke ekonomisi için bayanların ekonomi sektörüne dahil edilmesi açısından bir kazanç olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin aile birey sayısı itibariyle çekirdek aile diliminde doğru bir yoğunluk oluşturduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 9) Günümüz şartlarında artık aile

birey sayısı çekirdek aile boyutuna çekildiği ve ailede bulunan bireylerin çoğunluğunun ülke ekonomisi içerisinde çalışan nüfusa dahil olduğu, gelişmiş ülkelerin yaşam şartlarını elde etmek için çaba sarf ettiklerine bir işarettir.

Öğrencilerin aile geliri itibariyle düşük gelir grubunda yer aldığı tespit edilmiştir. (Çizelge 9) Ailelerin çocuklarını ticaret liselerine kısa yoldan meslek sahibi olmaları ve de düşük gelir grubuna sahip olan ailelerine bir an önce gelir getirmelerini hedeflediklerinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmıştır.

Öğrencilerin babalarının mesleği itibariyle işçi ya da serbest meslek sahibi olanların yoğunluğu tespit edilmiştir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin anne mesleğine baktığımızda % 85 gibi büyük bir oranda ev hanımı (işsiz) oldukları karşımıza çıkmıştır. % 8'lik bölümünün de işçi olduğunu düşünürsek ticaret liselerini tercih eden öğrencilerin aile yapılarıyla ilgili önemli bir veri elde etmiş oluruz. (Çizelge 9)

Öğrencilerin babasının eğitim durumu incelendiğinde ise % 80'inin ilkökul ve ortaokul mezunu olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 9)

Öğrencilerin ailelerinin oturdukları evlerinin kira olup olmadığı sorulduğunda üçte ikisinin kirada oturdukları tespit edilmiştir. (Çizelge 9)

Beceri eğitimi uygulaması programından geçen ticaret lisesi son sınıf öğrencilerinin kişisel bilgilerine bakıldığında eğitim öğretim deneyi düşük, alt gelir grubunda yer alan ülke ekonomisi içerisinde bir yer elde etmeye çabalayan, çocukların da bu yaşadıkları düzen içerisinde çıkarak artık gelişmiş ülkelerde ve dünyada geçerli olan niteliksiz eleman yerine bir konuda kendini yetiştirmiş niteliklere sahip çocuk yetiştirmek çabası içerisinde olan aile tipi karşımıza çıkmıştır.



### 3.2.3. Öğrencilerin Okul Tercihleri Ve Eğitim Durumları İle İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin okul tercihleri ve eğitim durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri cevaplarda saptanan özellikler şunlardır;

**Çizelge 10. İlköğretim Okulunu Bitirme Dereceniz Nedir? (Soru -10)**

Orta Okul Notu		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Orta	129	15.2
İyi	470	55.3
Pekiyi	251	29.5
Toplam	850	100.0

Öğrencilerin ilköğretim okullarını bitirme dereceleri ise % 15.2'si orta derecede, % 55.3'ü iyi derecede, % 29.5'i ise pekiyi dereceyle mezun oldukları saptanmıştır. (Çizelge 10)

**Çizelge 11. Bu Okulu Seçerken Kimden Etkilendiniz? (Soru- 11)**

Okulu Seçerken Kimden Etkilendiniz		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Kendi İsteğimle Seçtim	383	45.1
Ailemin İsteğiyle Seçtim	286	33.6
Arkadaşlarımdan Etkilendim	92	10.8
İlköğretim Öğretmenlerimden Etkilendim	30	3.5
Diğer	59	6.9
Toplam	850	100.0

Okul seçimlerinde öğrencilerin % 45'i kendi isteği ile % 33.6'sı ailesinin isteği ile % 10.8'i arkadaşlarının önerisi ile % 3.5'i ilköğretim okulu öğretmenlerinin yönlendirmesiyle % 6.9'u diğer sebeplerden dolayı bu okulu seçtiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 11)

**Çizelge 12. Bu Okulu Seçerken Sizce En Önemli Neden Nedir? (Soru-12)**

Okulu Seçerken En Önemli Neden		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Hem Okuma Hem de Çalışma İmkânı Olduğu İçin	213	25.1
Bu Mesleğe İlgi Duyduğum İçin	140	16.5
Üniversite İmkânım Olmadığı İçin Meslek Kazanma Amacıyla	170	20.0
Bu Okulu Bitirdiğimde Daha İyi İş Bulabileceğim İçin	233	27.4
Oturduğumuz Eve Daha Yakın Olduğu İçin	51	6.0
Diğer	43	5.1
<b>Toplam</b>	<b>850</b>	<b>100.0</b>

Okudukları okulu seçmelerindeki en önemli sebebi belirtirken % 25.1'i okulun hem okuma hem de çalışma imkanı sunduğunu, % 16.5'i bu mesleğe ilgi duymasını, % 20.0'si bir üniversite okuma imkanı olmamasından dolayı, % 27.4'ü bu okulu bitirdiğinde daha iyi bir iş bulabileceğini, % 6.0'sının oturduğu eve yakın olduğu için seçtiklerini belirtirken, % 5.1'i de diğer başka nedenlerden dolayı bu okulu tercih etmişlerdir. (Çizelge 12)

**Çizelge 13. Bu Okuldaki Başarı Durumunuz Nedir? (Soru-13)**

Okul Başarı Durumu		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Bir Yıl Sınıfta Kaldım	135	15.9
Bir Alt Sınıftan Sorumlu Derslerim Var	218	25.6
Doğrudan Bir Üst Sınıfa Geçtim	270	31.8
Taktir Nama Ve Teşekkür Name İle Geçtim	227	26.7
<b>Toplam</b>	<b>850</b>	<b>100.0</b>

Deneklerin okul başarılarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlarda % 15.9'u daha önce bir yıl sınıfta kaldığını, % 25.6'sı bir alt sınıftan sorumlu derslerin olduğunu, % 31.8'inin bir üst sınıfa doğrudan geçtiğini, % 26.7'sinin ise takdirname veya teşekkür belgesi alarak sınıflarını geçtiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 13)

**Çizelge 14. Üniversite Sınavlarına Girmeyi veya Sınavsız Geçiş Yöntemiyle Bir Yüksek Okula Gitmeyi Düşünüyor musunuz? ( Soru -14)**

Üniversiteyi Düşünüyor Musunuz		
Seçenekler	Kişi Sayısı	Yüzde (%)
Düşünüyorum	676	79.5
Düşünmüyorum	51	6.0
Kararsızım	123	14.5
<b>Toplam</b>	<b>850</b>	<b>100.0</b>

Öğrencilere üniversite ya da sınavsız geçiş yöntemiyle bir yüksekokul okumak isteyip istemedikleriyle ilgili yöneltilen sorulara % 79.5'inin böyle bir düşüncelerinin olduğunu, % 6.0'sının üniversiteye gitmek istemediklerini, % 14.5'inin ise bu konuda bir kararlarının olmadığını vurgulamışlardır. (Çizelge 14)

**Çizelge 15. Muhasebe Eğitimi Gördüğünüz İşyerini Seçmedeki Faktör Nedir? ( Soru-15)**

<b>İşyerini Nasıl Seçtiniz</b>		
<b>Seçenekler</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>Kendi Kişisel Gayretimle</b>	197	23.2
<b>Tanıdık Ve Arkadaş Yardımıyla</b>	321	37.8
<b>Okul Yönetimi Ve Öğretmenlerimin Yardımıyla</b>	83	9.8
<b>Ailemin Yönlendirmesiyle</b>	238	28.0
<b>Diğer</b>	11	1.3
<b>Toplam</b>	850	100.0

Öğrenciler işyerlerini seçerken % 23.2'sinin kendi gayretleriyle, % 37.8'inin tanıdık ya da arkadaş yardımıyla, % 28.0'inin ailesinin yönlendirmesiyle, % 9.8'inin okul yönetimi ya da öğretmenlerin yönlendirmesiyle, % 1.3'ünün ise diğer nedenlerden dolayı bu iş yerini seçtiklerini belirtmektedirler. (Çizelge 15)

**Çizelge 16. Beceri Eğitimi Yaptığınız İşletmenin Türü Nedir? (Soru -16)**

<b>Beceri Eğitimi Yaptığınız İşletme Türü</b>		
<b>Seçenekler</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>Özel İşletmelerin Muhasebe Bölümleri</b>	372	43.8
<b>Kamu İşletmelerinin Muhasebe Bölümleri</b>	235	27.6
<b>Muhasebe Büroları</b>	243	28.6
<b>Toplam</b>	850	100.0

Öğrencilerin staj eğitimlerini yaptıkları işletme türleri araştırıldığında, % 43.8'inin özel işletmelerin muhasebe bürolarında, % 27.6'sının kamu işletmelerinin muhasebe bürolarında, % 28.6'sının ise muhasebe bürolarında çalıştıkları tespit edilmiştir. (Çizelge 16)

**Çizelge 17. Okuldaki Eğitim Öğretim Beceri Eğitimine Sizi Hazırlamada Yeterli mi? (Soru-17)**

<b>Okuldaki Eğitim Beceri Eğitimine Hazırlıyor Mu</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>Seçenekler</b>		
<b>Yeterli</b>	153	18.0
<b>Yetersiz</b>	268	31.5
<b>Kısmen Yeterli</b>	238	28.0
<b>Görüşüm Yok</b>	191	22.5
<b>Toplam</b>	850	100.0

Okulda gördükleri eğitimin beceri eğitimine kendilerini hazırlamada yeterli olup olmadığı öğrencilere sorulduğunda % 18.0'ının bunu yeterli gördüğü, % 31.5'inin yetersiz gördüğü, % 28.0'inin kısmen yeterli olduğunu belirtirken, % 22.5'inin ise konu hakkında bir görüşlerinin olmadığı belirlenmiştir. (Çizelge 17)

**Çizelge 18. Okulunuzda Okutulan Muhasebe ve Bilgisayarlı Muhasebe Dersleri Sizce Yeterli mi? (Soru-18)**

<b>Okuldaki Muhasebe ve Bilgisayarlı Muhasebe Dersleri Yeterli mi</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>Seçenekler</b>		
<b>Yeterli</b>	166	19.5
<b>Yetersiz</b>	328	38.6
<b>Kısmen Yeterli</b>	205	24.1
<b>Muhasebe Yeterli, Bilgisayarlı Muhasebe Yetersiz</b>	148	17.4
<b>Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Yeterli, Muhasebe Dersi Yetersiz</b>	3	0.4
<b>Toplam</b>	850	100.0

Öğrencilere staj eğitimini yapmalarında ya da öğrencilerin işletmelerde çalışma imkanlarını arttırma nedenlerinin başında görülen meslek derslerinin okullarında yeterli derecede öğretilip öğretilmediği sorulduğunda % 19.5'i yeterli gördüğünü, % 38.6'sı yetersiz gördüğünü, % 17'si muhasebe dersini yeterli gördüğünü, bilgisayarlı muhasebe dersini yetersiz bulduğunu, % 0.4'ünün bilgisayarlı muhasebe dersi yeterli, muhasebe dersi yetersiz , % 24.1'i kısmen yeterli gördüklerini söylemişlerdir. (Çizelge 18)

### 3.2.4. Muhasebe Bürolarındaki Çalışma Şartlarına İlişkin Bulgular

Çizelge 19. Beceri Eğitimi Yapan Öğrenciler Muhasebe Bürolarında Hangi İşleri Yapıyorlar. (Ortak Sorular -5,7,19)

Denekler		Seçenekler						Toplam Frekans
		Ticari Belgelerin Düzenlenmesi	Muhasebe Kayıtlarının Tutulması	Muhasebe İşlemlerinin Yapılması	Büro Hizmetleri	Büro Dışı Hizmetler	Diğer	
Koordinatör Öğretmen	Kişi Sayısı	37	14	8	47	39	3	148
	Yüzde (%)	72.5	27.5	15.7	92.2	76.5	5.9	48.3
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	285	271	101	363	251	77	1348
	Yüzde (%)	51.6	49.1	18.3	65.8	45.5	13.9	40.7
Öğrenciler	Kişi Sayısı	386	319	133	320	349	188	1695
	Yüzde (%)	45.4	37.5	15.6	37.6	41.1	22.1	33.2
Toplam	Yüzde	48.7	41.5	16.6	50.2	44.0	18.0	

**\*Deneklerin konu hakkında birden fazla şık işaretlemesi mümkün kılınmıştır.**

Beceri eğitimi yapan öğrencilerin muhasebe bürolarında hangi işleri yaptıklarına ilişkin sorularda:

Uygulama programında yer alan konulardan “ticari belgelerin düzenlenmesi”ne ilişkin, öğrenciler % 45.4 düzeyinde, koordinatör öğretmenler % 72.5 düzeyinde, usta öğreticiler % 51.6 düzeyinde bu konuda beceri eğitimi yaptırıldığını belirtmişlerdir. Her üç denek grubu da ortalama % 48.7 düzeyinde ticari belgelerin düzenlenmesi işlerinin yaptırıldığını belirtmiştir. (Çizelge 19)

“Muhasebe kayıtlarının tutulması” konusuna ilişkin ise öğrenciler % 37.5 düzeyinde, koordinatör öğretmenler % 27.5 düzeyinde, usta öğreticiler % 49.1 düzeyinde muhasebe kayıtlarının tutturulduğunu belirtmişlerdir. Her üç denek grubu ortalama % 41.5 düzeyinde bu becerinin kazandırıldığı doğrultusunda görüş bildirmişlerdir. (Çizelge 19)

“Bilanço-kar-zarar hesabının tutturulması” konusuna ilişkin ise, öğrenciler % 15.6, koordinatör öğretmenler % 15.7, usta öğreticiler % 18.3 düzeyinde bu işlerin yaptırıldığını belirtmiştir. Her üç denek grubunun ortalamasının % 16.6 düzeyinde olduğu görülüyor. (Çizelge 19)

“Büro hizmetleri ile ilgili işlerin yaptırılması”na ilişkin ise, öğrenciler % 37.6; koordinatör öğretmenler % 92.2, usta öğreticiler % 65.8 düzeyinde oran belirtirken bunların ortalama olarak değeri de % 50.2 olarak karşımıza çıkıyor. (Çizelge 19)

“Büro dışı hizmetlerin yaptırılması”na ilişkin ise öğrenciler % 41.1, koordinatör öğretmenler % 76.5, usta öğreticiler % 45.5 düzeyinde bu tür bir çalışmanın yaptırıldığını belirtiyor. Her üç grubun ortalaması ise % 44.0 olarak karşımıza çıkıyor. (Çizelge 19)

Bu işlerin dışında başka işlerde çalıştığını belirten deneklerin ortalama düzeyi ise % 18.0 olarak karşımıza çıkıyor. (Çizelge 19)

**Çizelge 20. Muhasebe Bürolarında Öğrencilerin Yaptıkları İşlerin Kapsamı (Ortak Sorular 6-8-20)**

Denekler		Seçenekler			Toplam
		Bütün İşler	Bazı İşler	Tek Bir İş	
Koordinatör Öğretmenler	Kişi Sayısı	8	40	3	51
	Yüzde (%)	15.7	78.4	5.9	100.0
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	135	395	22	552
	Yüzde (%)	24.5	74.6	4.0	100.0
Öğrenciler	Kişi Sayısı	249	522	79	850
	Yüzde (%)	29.3	61.4	9.3	100.0
Toplam	Kişi Sayısı	392	957	104	1453
	Yüzde (%)	27.0	66.0	7.0	100.0

“Muhasebe bürolarında öğrencilerin yaptıkları işler”e ilişkin ise, koordinatör öğretmenlerin % 78.4’ü bazı işlerin, % 15.7’si bütün işlerin, % 5.9’u da öğrencilere tek bir işin yaptırıldığını belirtmişlerdir. Usta öğreticilerin % 74.6’sı bazı işlerin, % 24.5’i bütün işlerin, % 4.0’ünün tek bir işin yaptırıldığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise bu soruya % 61.4’ü bazı işlerin, % 29.3’ü bütün işlerin, % 9.3’ü de tek bir işin yaptırıldığını belirtmişlerdir. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevaplar dikkate alındığında bazı işler ortalama % 66, bütün işler % 27, tek bir iş ise % 7 olarak karşımıza çıkmıştır. (Çizelge 20)

**Çizelge 21. Muhasebe Bürolarında Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Günlük Çalışma Süreleri. (Ortak Sorular 7-9-21)**

Denekler		Seçenekler				Toplam
		Sekiz Saat	Sekiz Saat.Faz.	Sekiz Saat Az	Bazen Sekiz Saat.Fazla	
Koordinatör Öğretmen	Kişi Sayısı	23	4	4	20	51
	Yüzde (%)	45.1	7.8	7.8	39.2	100.0
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	356	119	49	28	552
	Yüzde (%)	64.5	21.6	8.9	5.1	100.0
Öğrenciler	Kişi Sayısı	280	381	74	115	850
	Yüzde (%)	32.9	44.8	8.7	13.5	100.0
Toplam	Kişi Sayısı	659	504	117	163	1453
	Yüzde (%)	45.3	34.7	8.7	11.3	100.0

“Muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapan öğrencilerin günlük çalışma süreleri” ne ilişkin sorulan sorulara deneklerin vermiş oldukları yanıtlar çizelge 21’de gösterilmiştir. Bu soruya koordinatör öğretmenlerin % 45.1’i sekiz saat, % 39.2’si bazen sekiz saatten fazla olarak öğrencilerin çalıştırıldığını belirtmişlerdir. (Çizelge 21)

Usta öğreticilerin % 64.5’i sekiz saat, % 5.1’i bazen sekiz saatten fazla, % 21.6’sı sekiz saatten fazla, % 8.9’u sekiz saatten az olarak öğrencilerin çalıştırıldığını belirtmişlerdir. (Çizelge 21)

Öğrencilerin % 32.9’u sekiz saat, % 13.5’i bazen sekiz saatten fazla, % 44.8’i sekiz saatten fazla, % 8.7’si sekiz saatten az olarak çalıştığını belirtmiştir. (Çizelge 21)

Bu soruya her üç denek grubunun verdikleri cevapların ortalamaları dikkate alındığında % 45.3’ü sekiz saat, % 11.3’ü bazen sekiz saatten fazla, % 34.7’si sekiz saatten fazla, % 8.7’si sekiz saatten az olarak karşımıza çıkmıştır. Bu sorulara her üç grubun verdiği cevaplarda birbirine en yakın olarak beliren şık ise öğrencilerin sekiz saatten az olarak çalıştırılmadıkları seçeneğidir. (Çizelge 21)



**Çizelge 22. Muhasebe Bürolarında Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Tatil Günleri veya Öğleden Sonraları Çalışma Durumları. (Ortak Sorular 8-10-22 )**

Denekler		Seçenekler			Toplam
		Her Zaman	Bazen	Hiç Çalıştırılmaz	
Koordinatör Öğretmenler	Kişi Sayısı	1	48	2	51
	Yüzde (%)	2.0	94.1	3.9	100.0
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	67	139	346	552
	Yüzde (%)	12.1	25.2	62.7	100.0
Öğrenciler	Kişi Sayısı	125	228	497	850
	Yüzde (%)	14.7	26.8	58.5	100.0
Toplam	Kişi Sayısı	193	415	845	1453
	Yüzde (%)	0.13	0.29	0.58	100.0

“Muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapan öğrencilerin tatil günleri veya öğleden sonraları çalışma durumları”na deneklerin verdikleri yanıtlar çizelge 22’de verilmiştir.

Koordinatör öğretmenlerin % 94.1’i bazen çalıştırılıyor derken, % 2’si her zaman, % 3.9’u hiç çalıştırılmıyor cevabını vermişlerdir. (Çizelge 22)

Usta öğreticiler ise % 25.2’si bazen çalıştırılıyor, % 12.1’i her zaman, % 62.7’si hiç çalıştırılmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 22)

Öğrencilerin % 26.8’i bazen çalıştırılıyor, % 14.7’si her zaman, % 58.5’i hiç çalıştırılmadığını belirtmiştir. (Çizelge 22)

Deneklerin her üç grubunun da bu soruda ortalama olarak % 29.0’unun bazen, % 13.0’unun her zaman, % 58.0’inin de hiç çalıştırılmıyor şeklinde cevap verdikleri karşımıza çıkıyor. (Çizelge 22)

**Çizelge 23. Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Ne Kadar Ücret Alıyor? (Ortak Sorular 9-11-23)**

Denekler		Seçenekler				Toplam
		Askeri Ücretin %30'u	As.Üc. %30'dan Fazla	As.Üc. %30 Az	Hiç Ücret Almıyor	
Koordinatör Öğretmen	Kişi Sayısı	41	10	-	-	51
	Yüzde (%)	80.4	19.6	0.0	0.0	100.0
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	178	317	42	15	552
	Yüzde (%)	32.2	57.4	7.6	2.7	100.0
Öğrenciler	Kişi Sayısı	256	483	68	43	850
	Yüzde (%)	30.1	56.8	8.0	5.1	100.0
Toplam	Kişi Sayısı	475	810	110	58	1453
	Yüzde (%)	0.33	0.56	0.07	0.04	100.0

“Beceri eğitimi yapan öğrencilerin ne kadar ücret aldığı” ile ilgili deneklerin verdikleri cevaplar çizelge 23’de gösterilmiştir.

Koordinatör öğretmenler öğrencilere ödenen ücretlerin miktarlarını belirtirken sözleşme şartnamesinde belirtilen oran olan asgari ücretin % 30’u kadar alıyor seçeneğini % 80.4 olarak belirtmiş, % 19.6’sı da sözleşme şartnamesinde belirtilen orandan fazla aldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 23)

Usta öğreticilerin % 32.2’si sözleşme şartnamesine uygun, % 57.4’ü sözleşme şartnamesinden fazla, % 7.6’sı sözleşme şartnamesinden az, % 2.7’side hiç ücret ödenmediğini belirtmişlerdir. (Çizelge 23)

Öğrencilerin % 30.1’i sözleşme şartnamesine uygun, % 56.8’inin sözleşmede belirtilen miktardan fazla, % 8.0’inin sözleşmede belirtilen miktardan az ücret aldıklarını belirtirken, % 5.1’i ise hiç ücret almadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 23)

Her üç denek grubu ortalama olarak % 33.0'ü asgari ücretin % 30'u, % 56.0'sı asgari ücretin % 30'undan fazla, % 7'si asgari ücretin % 30'undan az, % 4'ünün hiç ücret almadıkları karşımıza çıkmıştır. (Çizelge 23)

**Çizelge 24. Beceri Eğitimi Yapan Öğrencilerin Aldıkları Ücretlerin Yeterliliği. (Ortak sorular 10-12-24)**

Denekler		Seçenekler			Toplam
		Yeterlidir	Kısmen Yeterlidir	Yetersizdir	
Koordinatör Öğretmenler	Kişi Sayısı	3	25	22	51
	Yüzde (%)	5.9	49.0	45.1	100.0
Usta Öğreticiler	Kişi Sayısı	131	247	174	552
	Yüzde (%)	23.7	44.7	31.5	100.0
Öğrenciler	Kişi Sayısı	104	239	507	850
	Yüzde (%)	12.2	28.1	59.6	100.0
Toplam	Kişi Sayısı	238	511	703	1452
	Yüzde (%)	0.16	0.35	0.49	100.0

“Beceri eğitimi yapan öğrencilerin aldıkları ücretlerin yeterliliği” ile ilgili cevaplar çizelge 24’de gösterilmiştir.

Koordinatör öğretmenlerin % 5.9’u yeterli, % 49.0’u kısmen yeterli, % 45.1’i yetersiz olarak cevap vermişlerdir. (Çizelge 24)

Usta öğreticilerin % 23.7’si yeterli, % 44.7’si kısmen yeterli, % 31.5’i yetersiz olduğunu belirtmiştir. (Çizelge 24)

Öğrencilerin ise % 12.2’si yeterli, % 28.1’i kısmen yeterlidir, % 59.6’sı da yetersiz olduğunu belirtmiştir. (Çizelge 24)

Her üç denek grubun sorulara verdikleri cevapların ortalama değeri olarak yorumlandığında % 16.0'sı yeterli, % 35.0'i kısmen yeterli, % 49.0'u ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. (Çizelge 24)

**Çizelge 25. Öğrencilerin İzin Kullanmalarına İlişkin Görüşleri. (Soru 25)**

<b>İzin Kullanabiliyor Musunuz</b>		
<b>Seçenekler</b>	<b>Kişi Sayısı</b>	<b>Yüzde (%)</b>
<b>İzin Almak Güç Oluyor</b>	138	16.2
<b>İzin Almak Kolay Oluyor</b>	471	55.4
<b>İzin Alırken Bazen Güçlük Çıkıyorlar</b>	241	28.4
<b>Toplam</b>	850	100.0

Bu soru gruplarının içerisinde sadece öğrencilere sorulan “usta öğretmenlerden izin alma durumu” ile ilgili sorularda % 55.4'ü izin almanın kolay olduğunu, % 28.4'ünün izin alırken bazen güçlük yaşadıklarını, % 16.2'sinin izin almanın güç olduğunu belirttikleri saptanmıştır. (Çizelge 25)

Çizelge 26 . Beceri Eğitiminin Faydalarına İlişkin Görüşler (Ortak Sorular-11,13)

Anket Soruları	Grup	Kişi Sayısı (%) Yüzde	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	t Testi	Man.W hi. U	Kol. Sim.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok						
Meslek Bürolarındaki İş Yükünü Hafifletmesi Açısından Yararlıdır	Usta Öğretici	Fre.	14	52	204	147	134	551	3.61	0.044	0.008	0.004	0.011
		%	2.6	9.4	37.0	26.7	24.3	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	-	13	23	15	51	4.04	0.105			
		%	-	-	25.5	45.1	29.4	100.0					
	Toplam	Fre.	14	52	217	170	149	602	3.65				
		%	2.4	8.6	36.0	28.2	24.8	100.0					
Beceri Eğitimi İşyerlerine Uzun İşgücü Sağlar	Usta Öğretici	Fre.	44	85	206	115	100	550	3.26	0.05	0.000	0.000	0.000
		%	8.0	15.5	37.5	20.9	18.2	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	1	4	25	21	51	4.30	0.098			
		%	-	2.0	7.8	49.0	41.2	100.0					
	Toplam	Fre.	44	86	210	140	121	601	3.35				
		%	7.3	14.3	34.9	23.3	20.1	100.0					
Beceri Eğitimi Öğrencilerin İş Hayatını Öğrenmeleri Açısından Yararlıdır	Usta Öğretici	Fre.	2	19	49	155	327	552	4.42	0.035	0.002	0.000	0.001
		%	0.4	3.4	8.9	28.1	59.2	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	1	3	9	22	16	51	3.96	0.135			
		%	2.0	5.9	17.6	43.1	31.4	100.0					
	Toplam	Fre.	3	22	58	177	343	603	4.38				
		%	0.5	3.6	9.6	29.4	56.9	100.0					
Beceri Eğitimi Diğer Çalışanları Öğrenmeye Ve Öğretmeye Motive Etmesi Bakımından Yararlıdır	Usta Öğretici	Fre.	28	63	177	142	141	551	3.55	0.05	0.000	0.011	0.106
		%	5.1	11.4	32.1	25.8	25.6	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	1	16	12	18	4	51	3.16	0.144			
		%	2.0	31.4	23.5	35.3	7.8	100.0					
	Toplam	Fre.	29	79	189	160	145	602	3.52				
		%	4.8	13.1	31.4	26.6	24.1	100.0					
Beceri Eğitimi Sosyal İlişkileri Geliştirir	Usta Öğretici	Fre.	2	14	85	205	246	552	4.23	0.035	0.002	0.001	0.006
		%	0.4	2.6	15.3	37.1	44.5	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	1	-	14	26	10	51	3.86	0.112			
		%	2.0	-	27.5	51.0	19.6	100.0					
	Toplam	Fre.	3	14	99	231	256	603	4.20				
		%	0.5	2.3	16.4	38.3	42.5	100.0					
Sorumluluk Duygusunu Geliştirir	Usta Öğretici	Fre.	5	11	66	167	301	550	4.36	0.036	0.000	0.000	0.000
		%	0.9	2.0	12.0	30.4	54.7	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	2	10	30	9	51	3.90	0.102			
		%	-	3.9	19.6	58.8	17.6	100.0					
	Toplam	Fre.	5	13	76	197	310	601	4.32				
		%	0.8	2.2	12.6	32.8	51.6	100.0					

### 3.2.5. Görüşlere İlişkin Bulgular

Öğretmen ve usta öğreticilerin beceri eğitiminin yararlığına ilişkin görüşleri;

Beceri eğitiminin genel itibariyle öğrencilere olduğu kadar işletmeler açısından da çeşitli yararlılıkları mevcuttur. Bu bölümdeki amaç koordinatör öğretmenlerin ve usta öğreticilerin hangi noktalarda farklı, hangi noktalarda birlikte düşündüklerini saptamak ve bu tür çalışmalarda düzeltilmesi gerekli olan konuları tespit edip elde ettiğimiz bulguları ilgililere iletmektir. Beceri eğitiminin yararı olup olmadığına ilişkin koordinatör öğretmen ile usta öğreticilere biri altı diğeri beş şıklı ikişer soru sorulmuştur.

a). “Meslek bürolarındaki iş yükünü hafifletir.” görüşüne usta öğreticilerin % 2.6’sı hiç, % 9.4’ü az, % 37.0 normal, % 26.7’si çok, % 24.3’ü ise pek çok cevabını vermişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin % 25.5’i normal, % 45.1’i çok, % 29.4’ü ise pek çok cevaplarını vermişlerdir. (Çizelge 26)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi olasılığı değeri 0.008 dir. Bu değer 0.005 anlam düzene göre değerlendirmeye tabi tutulduğunda 0.005’ ten küçük olduğu için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevapların ortalamalarında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U testi istatistiği olasılığı 0.004’ dür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. Çizelge 26’da görüldüğü gibi koordinatör öğretmenler “beceri eğitiminin meslek bürolarındaki iş yükünü hafifletmesi” görüşüne katıldıkları halde usta öğreticilerin bu görüşe öğretmenler kadar katılmadıkları söylenebilir.

Bu amaçla deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki dağılım farkını test etmek amacıyla Kolmogrov-Simironov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.011

bulunmuştur. Bu da 0.05 anlam düzeyinden küçük çıktığı için koordinatör öğretmenlerin ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklı olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 26)

b) “İşyerine ucuz iş gücü sağlaması açısından yararlıdır.” sorusuna usta öğreticilerin % 8’i hiç, % 15.5’i az, % 37.5’i normal, % 20.9’u çok, % 18.2’si pek çok derecede ucuz iş gücü sağlaması açısından yararlı bulmuşlardır. Koordinatör öğretmenler ise % 2’si az, % 7.8’i normal, % 49’u çok, % 41.2’si de pek çok olarak cevap vermişlerdir. (Çizelge 26)

Usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı belirlemesi için hesaplanan bağımsız değişken t testi hesaplanan olasılığı 0.00 çıkmıştır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük bir değer olduğu görülmüştür. Bu nedenden her iki denek grubunun bu soruya verdikleri cevapların ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’ dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 26)

Ankete verilen cevapların aritmetik ortalamaları dikkate alındığı zaman 4.30 gibi bir değerle bu görüşü öğretmenlerin usta öğreticilere göre daha çok destekledikleri görülmektedir. Bu durumun doğruluğunu test etmek için yapılan Kolmogrov-Simirnov Testinin sonucu 0.00 çıkmıştır. Bu bulunan sonuçunda 0.05 anlam düzeyinden küçük bir değer olmasından denek gruplarının bu sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 26)

c) “Beceri eğitimi öğrencilerin iş hayatını öğrenmeleri açısından yararlıdır.” görüşüne usta öğreticilerin % 0.4’ü hiç, % 3.4’ü az, % 8.9’u normal, % 28.1’i çok, % 59.2’si pek çok olarak cevaplamışlardır. Koordinatör öğretmenlerin % 2’si hiç, % 5.9’u az, % 17.6’sı normal, % 43.1’i çok, % 31.4’ü pek çok derecede yararlı olduğunu

belirtmişlerdir.(Çizelge 26)

Usta öğretmenler ile koordinatör öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevapların farklılıklarını tespit etmek için hesaplanan t testi olasılığı değeri 0.02 çıkmıştır. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha düşük olduğu için verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu söylenebilir. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000' dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 26)

Deneklerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğretmenlerin 4.42, koordinatör öğretmenlerin 3.96 gibi bir oranda bu fikri destekledikleri görülmektedir. Buna göre usta öğretmenler koordinatör öğretmenlere göre bu fikri daha üst düzeyde desteklemişlerdir. (Çizelge 26)

Bu sonucu doğrulamak açısından yapılan Kolmogrov-Simironov Testinin değeri de 0.001 çıkmasından dolayı her iki denek grubunun bu sorulara verdikleri cevapların dağılımların da anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. (Çizelge 26)

d) "Beceri eğitimi diğer çalışanların öğrenmeye ve öğretmeye motive etmesi bakımından yararlıdır." görüşüne usta öğretmenlerin % 5.1'i hiç, % 11.4'ü az, % 32.1'i normal, % 25.8'i çok, % 25.6'sı pek çok cevabını vermişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin ise % 2.0'si hiç, % 31.4'ü az, % 23.5'i normal, % 35.3'ü çok, % 7.8'i pek çok olarak bu soruyu derecelendirmiştir. (Çizelge 26)

Deneklerin bu soruya verdikleri cevaplarda t testi hesaplanan olasılığına göre çıkan sonuçta bakıldığında 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha düşük bir değer olan 0.000 değeri bulunduğu için, verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Çizelge 26'dan da anlaşılacağı üzere bu görüşe usta öğretmenler çok derecesinde katılırken, koordinatör öğretmenler ne katılmış ne de katılmamışlardır. Bu



sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.01' dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 26)

Her iki denek grubunun bu sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğretmenlerin 3.55 düzeyinde bu fikri desteklerken koordinatör öğretmenlerin ise 3.16 düzeyinde görüş bildirmiş ve bu fikri tam olarak desteklemedikleri görülmüştür.

Bu sonucun doğruluğunu test etmek için yapılan Kolmogrov-Simirnov Testi 0.106 çıkmıştır. Bu değerde 0.05 anlam düzeyinden daha büyük bir değer olduğu için her iki denek grubunun bu soruya verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık olmadığı görülmüştür. (Çizelge 26)

e) "Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirir." görüşüne usta öğretmenlerin % 0.4'ü hiç, % 2.6'sı az, % 15.3'ü normal, % 37.1'i çok, % 44.5'i pek çok olarak derecelendirmiştir. Koordinatör öğretmenlerin % 2.0'si hiç, % 27.5'i normal, % 51.0'i çok, % 19.6'sı pek çok olarak cevaplandırmışlardır. (Çizelge 26)

Usta öğretmenler ve koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevaplara göre yapılan t testi hesaplanan olasılığından alınan sonuç 0.02 çıkmıştır. Bu değerde 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha düşük bir değer olduğu için her iki denek grubunun verdikleri cevaplarda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.001'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 26)

Denek gruplarının verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarından çıkan sonuca göre bu tür bir çalışmanın "öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirdiği" fikrini

desteklemelerine karşın usta öğretmenlerin koordinatör öğretmenlere göre daha çok bir oranda bu görüşü destekledikleri görülmektedir.

Bu sonucu doğrulamak açısından yapılan Kolmogrov-Simirnov Testinin değeri de 0.000 çıkmasından dolayı her iki denek grubunun bu sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında da anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 26)

f) “Sorumluluk duygusunu geliştirir.” görüşüne usta öğretmenlerin % 0.9’u hiç, % 2.0’si az, % 12.0’si normal, % 30.4’ü çok, % 54.7’si pek çok cevabını vermişlerdir. Koordinatör öğretmenler ise aynı soruya % 3.9’u az, % 19.6’sı normal, % 58.8’i çok, % 17.6’sı da pek çok olarak cevap vermişlerdir. (Çizelge 26)

Usta öğretmenlerin ve koordinatör öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı belirlemesi için hesaplanan bağımsız değişken t testi olasılığı 0.00 çıkmıştır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük bir değer olduğu görülmüştür. Bu nedenden dolayı her iki denek grubunun bu soruya verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır (Çizelge 26)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama toplamlarına baktığımızda elde ettiğimiz 4.32 değerinin sonucu olarak, beceri eğitimi uygulamasının öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirdiği fikrine çok düzeyinde katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 26)

Bu amaçla deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki dağılım farkını test etmek amacıyla Kolmogrov-Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.000 bulunmuştur. Bu da 0.05 anlam düzeyinden küçük bir değer çıktığı için koordinatör

öğretmenlerin ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 26)

Çizelge 27. Beceri Eğitimine İlişkin Görüşler. (Ortak Soruları 12-14 )

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	t Testi	Man. Whi. U	Kol. Sim
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok						
Öğrenciler Muhasebe İşlemlerine Ne Derece İlgili Duyuyorlar	Usta Öğretici	Fre.	5	47	231	178	89	550	3.54	0.04	0.379	0.444	0.173
		%	0.9	8.5	42.0	32.4	16.2	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	2	25	24	-	51	3.43	0.08			
		%	-	3.9	49.0	47.1	-	100.0					
	Toplam	Fre.	5	49	256	202	89	601	3.53	0.04			
		%	0.8	8.2	42.6	33.6	14.8	100.0					
Öğrenciler Çalışma Koşullarına Uyum Sağlıyorlar mı?	Usta Öğretici	Fre.	7	22	121	212	189	551	4.00	0.04	0.004	0.001	0.007
		%	1.3	4.0	22.0	38.5	34.3	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	3	18	25	5	51	3.63	0.10			
		%	-	5.9	35.3	49.0	9.8	100.0					
	Toplam	Fre.	7	25	139	237	194	602	3.97	0.04			
		%	1.2	4.2	23.1	39.4	32.2	100.0					
Okulda Öğretilen Bilgilerle İşyerlerinde Yaptırılan İşler Birbirine Uyuyor Mu?	Usta Öğretici	Fre.	100	163	177	76	31	547	2.59	0.05	0.327	0.175	0.148
		%	18.3	29.8	32.4	13.9	5.7	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	5	11	28	6	1	51	2.75	0.12			
		%	9.7	21.5	55.0	118	2.0	100.0					
	Toplam	Fre.	105	174	205	82	32	598	2.60	0.05			
		%	17.6	29.1	34.3	13.7	5.4	100.0					
Koordinatör Öğretmenler Öğrencilerin Problemleriyle Ne Derece İlgileniyorlar	Usta Öğretici	Fre.	115	63	171	129	62	540	2.93	0.05	0.074	0.171	0.029
		%	21.3	11.7	31.7	23.9	11.5	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	6	31	9	5	51	3.25	0.11			
		%	-	11.8	60.8	17.6	9.8	100.0					
	Toplam	Fre.	115	69	202	138	67	591	2.95	0.05			
		%	19.5	11.7	34.2	23.4	11.3	100.0					
Beceri Eğitimi Alan Öğrencileri Sene Sonunda İstihdam Etmeyi Düşünüyor musunuz?	Usta Öğretici	Fre.	47	81	188	149	84	549	3.26	0.049			
		%	8.6	14.8	34.2	27.1	15.3	100.0					

Usta üreticiler ile koordinatör retmenlere beceri eğitiminin işleyişine ilişkin sorular bu başlık altında sorulmuştur.

a) “Beceri eğitimi sırasında öğrenciler muhasebe işlemlerine ne derece ilgi duyuyorlar.” sorusuna usta üreticilerin % 0.9’u hiç, % 8.5’i az, % 42.0’si orta, % 32.4’ çok, % 16.2’si de pek çok olarak derecelendirmişlerdir. Bu soruda koordinatör retmenlerin % 3.9’u az, % 49.0’u orta, % 47.1’i çok olarak cevaplandirmişlardır. (izelge 27)

Usta üreticilerin ve koordinatör retmenlerin cevapları arasındaki farklılığı tespit etmek için t testi hesaplanan olasılığı değeri 0.379 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç tablo değerinden büyük çıktığı için verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Denekler bu sorunun cevaplarını birbirine yakın değerlerde cevaplamış ve çıkan sonucun ortalamaları arasında belirgin bir fark görülmemiştir. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.444’ tür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (izelge 27)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda koordinatör retmenlerin 3.43; usta üreticilerin ise 3.54 düzeyinde bu fikre katıldıklarını görüyoruz. Koordinatör retmenler ile usta üreticilerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortama sonuçlarına baktığımızda elde edilen 3.53 değerine göre her iki grup bu fikri çok düzeyinde desteklemişlerdir. (izelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov – Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.173 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05’ten büyük çıktığı için usta üreticilerin ve koordinatör retmenlerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (izelge 27)

b) “Öğrenciler çalışma koşullarına uyum sağlıyorlar mı?” sorusuna usta öğretmenlerin % 22.0’si orta, % 38.5’i çok, % 34.3’ü pek çok olarak cevaplarırken , koordinatör öğretmenler ise % 35.3’ü orta, % 49.0’u çok olarak cevaplandırmıştır. (Çizelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı değeri 0.004 dür. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretmenlerin ve koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.001’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 27)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda usta öğretmenlerin 4.00; koordinatör öğretmenlerin 3.63 düzeyinde bu fikre katıldıklarını görüyoruz. Usta öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonuçlarına baktığımızda koordinatör öğretmenlere göre bu fikre daha çok katıldıklarını görüyoruz. Toplamda elde ettiğimiz aritmetik ortalama değerine bakıldığında ise karşımıza çıkan 3.97 değerine göre denek gruplarının bu fikri çok düzeyde desteklediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov – Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.007 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05’ten küçük çıktığı için usta öğretmenlerin ve koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 27)

c) “Okulda öğretilen bilgilerle işyerlerinde yaptırılan işler birbirine uyuyor mu?” sorusuna usta öğretmenlerin % 18.3’ü hiç, % 29.8’i az, % 32.4’ü orta, % 13.9’u çok cevabını vermişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin ise % 9.7’si hiç, % 21.5’i az, % 55.0’i orta, % 11.8’i çok olarak derecelendirilmişlerdir. (Çizelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.327'dir. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu için usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların ortalamaları birbirine yakın değerler çıkmıştır. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.175'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 27)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle "okulda öğretilen bilgilerle işyerlerinde yaptırılan işlerin birbirine uyuyor mu?" sorusuna normal derecede katıldıklarını söyleyebiliriz.

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov – Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.148 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'den büyük çıktığı için usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 27)

d) "Becerî eğitimi uygulaması yapan öğrencilerin işyeri çalışmalarını kontrol etmek amacıyla koordinatör öğretmenler tarafından gerçekleştirilen ziyaretlerde, koordinatör öğretmenler öğrencilerin problemleriyle ilgileniyorlar mı?" sorusuna usta öğreticilerin % 21.3'ü hiç, % 11.7'si az, % 31.7'si normal, % 23.9'u çok, % 11.5'i pek çok cevabını vermişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin ise % 11.8'i az, % 60.8'i orta, % 17.6'sı çok, % 9.8'i pek çok derecede ilgilendiklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.074 dir. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu için usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin

sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Yani her iki denk grubu da bu soruda verdikleri cevaplar itibari ile birbirine yakın cevaplar vermişlerdir. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.171'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 27)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda usta öğretmenlerin 2.93, koordinatör öğretmenlerin 3.25 düzeyinde bu fikre katıldıklarını görüyoruz. Usta öğretmenlerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortama sonuçlarına baktığımızda koordinatör öğretmenlere göre bu fikre daha az katıldıklarını görüyoruz. Toplamda elde ettiğimiz aritmetik ortalama değerine bakıldığında ise karşımıza çıkan 2.95 değerine göre denek gruplarının bu fikir için herhangi bir tarafa yönelik olarak görüş belirtmediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 27)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogorov – Smirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.029 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'ten küçük çıktığı için usta öğretmenlerin ve koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 27)

e) Alınan ortak görüşlere ilaveten bir soru sadece usta öğretmenlere sorularak "Beceri eğitimi yapan öğrencileri sene sonunda istihdam etmeyi düşünüp düşünmedikleri" öğrenilmek istenmiştir. Bu soruda alınan cevaplarda usta öğretmenlerin beceri eğitimi verdikleri elemanları % 8.6'sı hiç, % 14.8'i az, % 34.2'si orta, % 27.1'i çok, % 15.3'ü pek çok olarak istihdam etmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir. (Çizelge 27)

Şekilde verilen aritmetik ortalama sonucundan da anlaşılacağı üzere usta öğretmenler beceri eğitimi verdikleri öğrencileri sene sonunda normal düzeyde istihdam edebileceklerini belirtmişler, bu fikre yüksek düzeyde katılmamışlardır. (Çizelge 27)



**Çizelge 28. Öğrencilerin Beceri Eğitiminin Yararlılığına İlişkin Görüşleri. (Soru 26)**

Anket Soruları	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.
		Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok			
Beceri Eğitimi Okulda Öğrendiklerimizin Uygulamaya Geçirilmesi Açısından Önemlidir	Fre.	94	138	261	155	202	850	3.27	0.044
	%	11.1	16.2	30.7	18.2	23.8	100.0		
Beceri Eğitiminden Aldığımız Ücretin Aile Bütçesine Katkısı Önemlidir	Fre.	166	194	259	104	127	850	2.80	0.04
	%	19.5	22.8	30.5	12.2	14.9	100.0		
Beceri Eğitimi Gerçek İş Hayatına Hazırlaması Açısından Önemlidir	Fre.	39	53	122	256	380	850	4.04	0.03
	%	4.6	6.2	14.4	30.1	44.7	100.0		
Beceri Eğitimi Sosyal İlişkileri Geliştirir	Fre.	33	40	174	244	358	849	4.00	0.03
	%	3.9	4.7	20.5	28.7	42.2	100.0		
Beceri Eğitimi Sorumluluk Duygusunu Geliştirir	Fre.	14	18	95	226	496	849	4.38	0.03
	%	1.6	2.1	11.2	26.6	58.5	100.0		

“Beceri eğitiminin sizce yararları nelerdir?” sorusuna

a) “Okulda öğrendiklerimizin uygulamaya geçirilmesi açısından yararlıdır” sorusuna öğrencilerin % 11.1’i hiç, % 16.2’si az, % 30.7’si orta, % 18.2’si çok, % 23.8’i pek çok şeklinde cevap vererek derecelendirmişlerdir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında 3.27 gibi bir sonuç karşımıza çıkıyor. Bulunan bu değere göre ise öğrencilerin bu görüşe ne katılmış nede katılmamışlardır. (Çizelge 28)

b) “Beceri eğitiminden aldığımız ücretin aile bütçenize katkısı önemlidir” görüşüne öğrencilerin % 19.5’i hiç, % 22.8’i az, % 30.5’i orta, % 12.2’si çok, % 14.9’u pek çok cevabını vermiştir. Öğrencilerin, beceri eğitimi uygulaması sonucunda aldıkları paranın aile bütçelerine katkılarının normal düzeyde olduğunu belirterek bu görüşe ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 28)

c) “Beceri eğitimi gerçek iş hayatına hazırlamada önemlidir” sorusuna % 4.6’sı hiç, % 6.2’si az,% 14.4’ü normal, % 30.1’i çok, % 44.7’si pek çok cevabını vermiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında 4.04 gibi bir sonuç karşımıza çıkıyor. Bulunan bu değere göre ise öğrencilerin bu görüşe çok düzeyde katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 28)

d) “Beceri eğitimi sosyal ilişkileri geliştirir” sorusuna öğrencilerin % 3.9’u hiç, % 4.7’si az, % 20.5’i normal, % 28.7’si çok, % 42.1’i pek çok cevabını vermiştir. Öğrenciler, beceri eğitimi uygulamasının kendilerinin sosyal ilişkilerini çok düzeyde geliştirdiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 28)

e) “Beceri eğitimi sorumluluk duygusunu geliştirir” sorusuna öğrencilerin % 1.6’sı hiç, % 2.1’i az, % 11.2’si normal, % 26.6’sı çok, % 58.4’ü pek çok cevabını vermiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında 4.38 gibi bir sonuç karşımıza çıkıyor. Bulunan bu değere göre ise öğrencilerin bu görüşe çok düzeyde katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 28)

Çizelge 29. Öğrencilerin Beceri Eğitiminin İşleyişine İlişkin Görüşleri. ( Soru 27)

Anket Soruları	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.
		Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok			
Beceri Eğitimi Sırasında Öğretilen Bilgi ve Becerileri Ne Derece Öğrendiniz ?	Fre.	36	108	326	217	163	850	3.43	0.04
	%	4.2	12.7	38.4	25.5	19.2	100.0		
Muhasebe Bürolarındaki İşleri Yaparken Okulda Öğrendiğiniz Bilgilerin Yetersizliği Açısından Zorluk Çekiyor musunuz?	Fre.	129	248	184	126	160	847	2.93	0.05
	%	15.2	29.3	21.7	14.9	18.9	100.0		
Beceri Eğitimi Sizce İleride İş Bulmanıza Ne Derece Faydalı Olacak?	Fre.	55	91	197	242	264	849	3.67	0.04
	%	6.5	10.7	23.2	28.5	31.9	100.0		

“Sorulan sorularda size en uygun şıkkı işaretleyiniz” sorusunda ise;

a) “Beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi ve becerileri ne kadar öğrendiniz?” sorusunda öğrenciler % 4.2’si hiç, % 12.7’si az, % 38.4’ü normal, % 25.5’i çok, % 19.2’si ise pek çok cevabını vermiştir. Öğrenciler beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi ve becerileri normal düzeyde öğrendiklerini belirterek bu görüşe ne katılmışlar nede katılmamışlardır. (Çizelge 29)

b) “Beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi ve beceriler faydalı mı?” sorusuna öğrencilerin % 3.9’u hiç, % 9.5’i az, % 21.3’ü normal, % 30.8’i çok, % 34.2’si pek çok cevabını vermiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında 3.67 gibi bir sonuç karşımıza çıkıyor. Bulunan bu değere göre ise öğrencilerin bu görüşe çok düzeyde katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 29)

c) “Beceri eğitimi sizce ileride iş bulmanıza ne derece faydalı olacaktır?” sorusuna öğrencilerin % 6.5’i hiç, % 10.7’si az, % 23.2’si normal, % 28.5’i çok, % 31.1’i pek çok cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında 2.93 sonucunu buluyoruz. Elde edilen bu sonuca göre beceri eğitimi uygulamasının kendilerinin ileride iş bulmalarına normal derece faydalı olacağını belirterek bu görüşe ne katılmışlar ne de katılmamışlardır. (Çizelge 29)

### **3.2.6. Yaşanan Sorunlara İlişkin Bulgular**

Beceri eğitimi sırasında yaşanan sorunlara ilişkin her üç denek grubuna da altışar ortak soru sorulmuştur. Bu araştırma başlığı altında ikinci soru grubu olarak da altışar soru öğrencilerin hata yapmalarına etki eden faktörleri araştırmak için sorulmuştur. (Çizelge 30)

a) “Öğrencilerin beceri eğitimi görmeleri ne derece faydalı” sorusuna usta öğreticilerin % 41.2’si çok, % 42.3’ü pek çok; koordinatör öğretmenlerin % 52.9’u çok, % 25.5’i pek çok; öğrencilerin % 21.3’ü normal, % 30.9’u çok, % 34.3’ü pek çok derecede cevap vererek bu çalışmanın faydalı olacağını belirtmişlerdir. (Çizelge 30)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek için hesapladığımız Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.000 çıktığını, bunun da 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten daha düşük bir değer olduğunu görüyoruz. Buradan çıkan sonuca göre sorulara verilen cevaplar arasındaki farklılıkta anlamlı bir ayrılık vardır. Çizelgede görüldüğü gibi usta öğreticilerin verdikleri cevaplar çok, pek çok; öğrencilerin ise orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıkları için iki grubun sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)

Çizelge 30. Beceri Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgiler. (Ortak Sorular 13-15-28)

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kru. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Öğrencilerin Beceri Eğitimi Görmeleri Ne Derece Faydalıdır?	Usta Öğretici	Fre.	8	16	67	226	232	549	4.20	0.04	0.000	0.000
		%	1.5	2.9	12.2	41.2	42.3	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	2	9	27	13	51	4.00	0.11		
		%	-	3.9	17.6	52.9	25.5	100.0				
	Öğrenci	Fre.	33	81	181	262	291	848	3.82	0.04		
		%	3.9	9.6	21.3	30.9	34.3	100.0				
Toplam	Fre.	41	99	257	515	536	1448	3.97	0.03			
	%	2.8	6.8	17.7	35.6	37.00	100.0					
Beceri Eğitimi Sırasında Öğrenciler Öğretilen Bilgi Ve Becerileri Öğrenmede Zorlanıyor mu?	Usta Öğretici	Fre.	45	159	235	65	45	549	2.83	0.04	0.000	0.000
		%	8.2	29.0	42.8	11.8	8.2	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	18	18	15	-	51	2.94	0.11		
		%	-	35.3	35.3	29.4	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.	262	278	196	62	45	843	2.23	0.04		
		%	31.1	33.0	23.3	7.4	5.3	100.0				
Toplam	Fre.	307	455	449	142	90	1443	2.48	0.03			
	%	21.3	31.5	31.2	9.8	6.2	100.0					
Muhasebe Bürolarında Çalışma Şartları Ne Derece Uygun?	Usta Öğretici	Fre.	23	36	240	142	107	548	3.50	0.04	0.000	0.000
		%	4.2	6.6	43.8	25.9	19.5	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	10	32	8	1	51	3.00	0.09		
		%	-	19.6	62.7	15.7	2.0	100.0				
	Öğrenci	Fre.	68	75	375	200	120	838	3.27	0.04		
		%	8.1	8.9	44.7	23.9	14.3	100.0				
Toplam	Fre.	91	121	647	350	228	1437	3.35	0.03			
	%	6.3	8.4	45.0	24.4	15.9	100.0					
Usta Öğreticiler Öğrencilere Ne Derece Yardımcı Oluyor?	Usta Öğretici	Fre.	12	25	153	237	125	552	3.80	0.04	0.000	0.000
		%	2.2	4.5	27.7	42.9	22.6	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	4	36	11	-	51	3.14	0.07		
		%	-	7.8	70.6	21.6	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.	52	115	213	239	230	849	3.57	0.04		
		%	6.1	13.5	25.1	28.2	27.1	100.0				
Toplam	Fre.	64	144	402	487	355	1452	3.64	0.03			
	%	4.4	9.9	27.7	33.5	24.4	100.0					

Çizelge 30.Devamı

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kru. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Öğrenciler İşyerlerinde Ne Derece Hata Yapıyor?	Usta Öğretici	Fre.	45	201	225	52	24	547	2.65	0.39	0.000	0.000
		%	8.2	36.7	41.1	9.5	4.4	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	12	34	5	-	51	2.86	0.08		
		%	-	23.5	66.7	9.8	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.	157	485	135	41	23	841	2.15	0.03		
		%	18.7	57.7	16.1	4.9	2.7	100.0				
	Toplam	Fre.	202	698	394	98	47	1439	2.37	0.02		
		%	14.0	48.5	27.4	6.8	3.3	100.0				
Beceri Eğitimi Nedeniyle Öğrencilerin Okula İlgileri Azalıyor mu?	Usta Öğretici	Fre.	84	123	160	107	73	547	2.93	0.05	0.000	0.000
		%	15.4	22.5	29.3	19.6	13.3	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	3	3	5	23	17	51	3.94	0.15		
		%	5.9	5.9	9.8	45.1	33.3	100.0				
	Öğrenci	Fre.	91	165	205	189	193	843	3.27	0.04		
		%	10.8	19.6	24.3	22.4	22.9	100.0				
	Toplam	Fre.	178	291	370	319	283	1441	3.16	0.03		
		%	12.4	20.2	25.7	22.1	19.6	100.0				

**Çizelge 31. Beceri Eğitiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgilerin İkili Gruplardaki Farklılık Testi Analizleri. (Ortak Sorular 13-15-28)**

Secenekler	Öğretmen- Usta Öğretici	Usta Öğretici- Öğrenci	Öğrenci- Öğretmen
	T testi	T testi	T testi
Öğrencilerin Beceri Eğitimi Görmeleri Ne Derece faydalıdır	0.116	0.000	0.264
Beceri Eğitimi Sırasında Öğrenciler Öğretilen Bilgi Ve Becerileri Öğrenmede Zorlanıyor Mu?	0.444	0.000	0.000
Muhasebe Bürolarında Çalışma Saatleri Ne Derece Uygun	0.001	0.000	0.073
Usta öğretmenler Öğrencileri Ne Derece Yardımcı Oluyor	0.000	0.000	0.011
Öğrenciler İşyerlerinde Ne derece Hata Yapıyor	0.107	0.000	0.000
Beceri Eğitimi Nedeniyle Öğrencilerin Okula İlgileri Azalıyor mu?	0.000	0.000	0.000

“Öğrencilerin beceri eğitimi görmeleri ne derece faydalıdır?” sorusuna her üç denek grubuna da uygulanan ikili gruplardaki farklılık testi olan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğretmenlerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplarda farklılık yokken; usta öğretmenler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 31)

Her üç denek grubunun verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının toplamına bakıldığı zaman 3.97 çıktığını, bunun da çok düzeyinde “öğrencilerin beceri eğitimi görmelerinin faydalı olacağı” iddiasını desteklediğini görüyoruz. (Çizelge 30)

b) “Beceri eğitimi sırasında öğrenciler öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede zorluk çekme dereceleri” ne ilişkin ise usta öğretmenlerin % 29.0’u az, % 42.8’i normal; koordinatör öğretmenlerin % 35.3’ü az, % 35.3’ü normal, % 29.4’ü çok; öğrencilerin % 31.1’i hiç, % 33.0’ı az, % 23.3’ü normal derecede görüş belirtmişlerdir. (Çizelge 30)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı test etmek için hesapladığımız Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.000 çıktığını, bunun da 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük bir değer olduğunu görüyoruz. Buradan çıkan sonuca göre sorulara verilen cevaplar arasındaki farklılığın da anlamlı bir ayrılık vardır. Bu da bize her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevaplarda, birbirinden farklı cevaplar verdiğini göstermiştir. Bu

çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)

Beceri eğitimi sırasında “öğrenciler öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede zorluk çekme dereceleri” ile ilgili soruda her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 31)

Her üç denek grubunun verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının toplamına bakıldığı zaman 2.48 gibi bir değer çıkmıştır. Bu sonuca bakarak beceri eğitimi sırasında öğrencilerin öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede az güçlük çektiğini söyleyebiliriz. (Çizelge 30)

c) “Öğrenciler iş yerlerinde ne derecede hata yapıyorlar?” sorusuna usta öğreticilerin % 36.7'si az, %41.1'i normal; koordinatör öğretmenlerin % 23.5'i az, % 66.7'si normal; öğrencilerin % 18.7'si hiç, % 57.7'si az, % 16.1'i normal derecede cevap vererek görüş belirtmişlerdir. (Çizelge 30)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı test etmek için hesapladığımızı Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.000 çıktığını, bunda 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha düşük bir değer olduğunu görüyoruz. Buradan çıkan sonuca göre de sorulara verilen cevaplar arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)



Öğrenciler iş yerlerinde ne derecede hata yapıyorlar sorusunda her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken, öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 31)

Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama değerine baktığımızda 2.37 gibi bir değer karşımıza çıkıyor. Bu çıkan sonuç bize öğrencilerin iş yerlerinde az hata yaptıklarını belirtmektedir. (Çizelge 30)

d) “Beceri eğitimi nedeniyle öğrencilerin okula ilgilerinin azalma dereceleri” ne ilişkin usta öğreticilerin % 15.4’ü hiç, % 22.5’i az, % 29.3’ü normal, % 19.6’sı çok, % 13.3’ü pek çok; öğrencilerin % 10.8’i hiç, % 19.6’sı az, % 24.3’ü normal, % 22.4’ü çok, % 22.9’u pek çok derecede görüş belirtirken; koordinatör öğretmenlerin % 45.1’i çok, % 33.3’ü pek çok derecede görüş belirtmişlerdir. (Çizelge 30)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı test etmek için hesapladığımız Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.000 çıktığını, bunda 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük bir değer olduğunu görüyoruz. Buradan çıkan sonuca göre sorulara verilen cevaplar arasındaki farklılıkta anlamlı bir ayrılık vardır. Çizelgede görüldüğü gibi bu soruda usta öğreticiler daha çok az ile orta derecede cevaplar vermişken; koordinatör öğretmenler ise çok ile pek çok derecelerde cevaplar vermiş; öğrenciler de hiç ile pek çok arasında birbirine yakın derecelerde cevaplar vermişlerdir. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)

“Beceri eğitimi nedeniyle öğrencilerin okula ilgilerinin azalma dereceleri” ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta

öğreticilerin; usta öğretmenler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık vardır. (Çizelge 31)

Her üç denek grubunun verdikleri cevapların aritmetik ortalamasına bakıldığı zaman 3.16 gibi bir sonuç elde ediyoruz. Bu sonuca göre her üç denek grubunun bu fikri normal düzeyinde destekleyerek görüşe katılıp katılmamada belirgin bir fikir ileri sürmezken, beceri eğitimi uygulaması nedeniyle öğrencilerin okula ilgilerinin azaldığı iddiasını koordinatör öğretmenlerin diğer iki denek grubuna göre daha çok desteklediklerini görüyoruz. (Çizelge 30)

e) “Muhasebe bürolarındaki çalışma şartlarının uygunluk dereceleri” ne usta öğretmenlerin % 43.8’i normal, % 25.9’u çok, % 19.5’i pek çok; koordinatör öğretmenlerin % 19.6’sı az, % 62.7’si normal, % 15.7’si çok; öğrencilerin % 44.7’si normal, % 23.9’u çok, % 14.3’ü pek çok cevabını vermişlerdir. (Çizelge 30)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların farklılıklarına bakıldığında 0.00 çıkan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucunun, 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten küçük çıkmasından anlaşıldığı üzere deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık görülmüştür. Bu soruda her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevaplarda usta öğretmenler orta ile çok; koordinatör öğretmenler az ile orta; öğrenciler ise orta ile çok derecelerde cevaplar vermişlerdir. Burada görüldüğü gibi koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar diğer iki grubun cevaplarından farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)

“Muhasebe bürolarındaki çalışma şartlarının uygunluk dereceleri” ile ilgili soruda her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test

istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 31)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda toplam değer 3.35 çıktığını görüyoruz. Bu sonuca göre “öğrencilerin beceri eğitimi uygulamasını gerçekleştirdikleri iş yerlerindeki çalışma şartlarının uygunluk derecelerinin” normal düzeyde olduğu fikrinde olup bu görüşe ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 31)

f) “Usta öğreticilerin, öğrencilerin bilgi ve derecelerini artırmalarına yardımcı olma dereceleri” ne usta öğreticilerin % 27.7’si normal, % 42.9’u çok, % 22.6’sı pek çok; koordinatör öğretmenlerin % 70.6’sı normal % 21.6’sı çok; öğrencilerin % 25.1’i normal, % 28.2’si çok, % 27.1’i pek çok derecede görüş belirtmiştir. (Çizelge 30)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılıklarına baktığımızda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucunun 0.00 çıktığını, bunun da 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten küçük olduğunu görüyoruz. Bu sonuca göre deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin az ile orta; koordinatör öğretmenlerin az, orta, çok; öğrencilerin ise hiç, az, orta derecede cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 30)

“Usta öğreticilerin, öğrencilerin bilgi ve derecelerini artırmalarına yardımcı olma dereceleri” ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile

koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık vardır. (Çizelge 31)

Denek gruplarından usta öğretmenlerin verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonucuna baktığımızda 3.80 gibi bir değerle bu görüşü desteklediklerini, öğrencilerin ve koordinatör öğretmenlerin sırasıyla usta öğretmenlere göre daha az oranlarda bu iddiayı desteklediklerini görüyoruz. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama toplamına bakıldığında usta öğretmenlerin, öğrencilerin bilgi ve derecelerini artırmalarına yardımcı olma derecelerini çok düzeyinde desteklediklerini görüyoruz. (Çizelge 30)

**Çizelge 32. Beceri Eğitimi Sırasında Öğrencilerin Hata Yapma Nedenleri (Ortak sorular 14-16-29)**

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kru Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
İş yerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmemesinden dolayı hata yapıyorlar.	Usta Öğretici	Fre.	47	90	185	130	96	548	3.25	0.05	0.000	0.000
		%	8.6	16.4	33.8	23.7	17.5	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	1	17	28	5	-	51	2.73	0.09		
		%	2.0	33.3	54.9	9.8	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.121	121	151	278	174	116	840	3.01	0.04		
		%	14.4	18.0	33.1	20.7	13.8	100.0				
Toplam	Fre.	169	258	491	309	212	1439	3.09	0.03			
	%	11.7	17.9	34.1	21.5	14.7	100.0					
Yanlış yapmaktan çekinmeleri için hata yapıyorlar.	Usta Öğretici	Fre.	30	82	186	179	72	549	3.33	0.05	0.000	0.000
		%	5.5	14.9	33.9	32.6	13.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	6	22	21	2	51	3.37	0.10		
		%	-	11.8	43.1	41.2	3.9	100.0				
	Öğrenci	Fre.	163	185	213	185	97	843	2.84	0.04		
		%	19.3	21.9	25.3	21.9	11.5	100				
Toplam	Fre.	193	273	421	385	171	1443	3.05	0.03			
	%	13.4	18.9	29.2	26.7	14.9	100.0					
Kendilerine güvenlerinin olmayışından dolayı hata yapıyorlar	Usta Öğretici	Fre.	53	113	192	137	55	550	3.05	0.05	0.000	0.000
		%	9.6	20.5	34.9	24.9	10.0	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	5	21	21	4	51	3.47	0.11		
		%	-	9.8	41.2	41.2	7.8	100.0				
	Öğrenci	Fre.	386	180	145	77	60	848	2.11	0.04		
		%	45.5	21.2	17.1	9.1	7.1	100.0				
Toplam	Fre.	439	298	358	235	119	1449	2.50	0.03			
	%	30.3	20.6	24.7	16.2	8.2	100.0					
İş yerinin öğrencilerin bilgilerinin üstünde çalışma beklemelerinden dolayı hata yapıyorlar.	Usta Öğretici	Fre.	67	120	213	166	44	550	2.89	0.05	0.045	0.022
		%	12.2	21.8	38.7	19.3	8.0	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre.	-	12	23	16	-	51	3.08	0.10		
		%	-	23.5	45.1	31.4	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.	187	189	211	162	99	848	2.76	0.04		
		%	22.1	22.3	24.9	19.1	11.7	100.0				
Toplam	Fre.	254	321	447	284	143	1449	2.82	0.03			
	%	16.9	22.2	30.9	19.6	9.9	100.0					

		%	17.5	22.2	30.8	19.6	9.9	100.0				
--	--	---	------	------	------	------	-----	-------	--	--	--	--

Çizelge 32.Devamı

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kru wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasından dolayı hata yapıyorlar.	Usta Öğretici	Fre.	47	108	171	148	76	550	3.17	0.05	0.037	0.033
		%	8.5	19.6	31.1	26.9	13.8	100.0				
	Kordinatör Öğretmen	Fre.	-	15	20	13	3	51	3.08	0.12		
		%	-	29.4	39.2	25.5	5.9	100.0				
	Öğrenci	Fre.	123	174	256	160	133	846	3.00	0.04		
		%	14.5	20.6	30.3	18.9	15.7	100.0				
	TOPLAM	Fre.	170	297	447	321	212	1447	3.67	0.03		
		%	11.7	20.5	30.9	22.2	14.7	100.0				
Öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesinden dolayı hata yapıyorlar.	Usta Öğretici	Fre.	123	118	144	83	83	551	2.79	0.006	0.068	0.014
		%	22.3	21.4	26.1	15.1	15.1	100.0				
	Kordinatör Öğretmen	Fre.	-	12	26	13	-	51	3.02	0.09		
		%	-	23.5	51.0	25.5	-	100.0				
	Öğrenci	Fre.	276	150	152	122	145	845	2.66	0.05		
		%	32.7	17.8	18.0	14.4	17.2	100.0				
	TOPLAM	Fre.	399	280	322	218	228	1447	2.72	0.04		
		%	27.6	19.4	22.3	15.1	15.8	100.0				

**Çizelge 33. Beceri Eğitimi Sırasında Öğrencilerin Hata Yapma Nedenleri Sorularının İkili Farklılık Analizleri (Ortak sorular 14-16-29)**

Hata Yapma Nedenleri	Öğretmen-Usta Öğretici	Usta öğretici-Öğrenci	Öğretmen-Öğrenci
	T Testi	T Testi	T Testi
İş yerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmemesinden dolayı hata yapıyorlar.	0.002	0.000	0.096
Yanlış yapmaktan çekinmeleri için hata yapıyorlar	0.777	0.000	0.004
Kendilerine güvenlerinin olmayışından dolayı hat yapıyorlar	0.009	0.000	0.000
İş yerinin öğrencilerin bilgilerinin üstünde çalışma beklmelerinden dolayı hata yapıyorlar.	0.233	0.53	0.086
Çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasından dolayı hata yapıyorlar	0.548	0.011	0.692
Öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesinden dolayı hata yapıyorlar.	0.233	0.086	0.083

Hata yapma nedenleri olarak;

a) “İşyerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmeme” nedenine usta öğreticilerin % 33.8’i normal, % 23.7’si n çok; koordinatör öğretmenlerin % 33.3’ü az, % 54.9’u çok; öğrencilerin % 33.1’i normal % 20.7’si çok, % 18.0’ı az olarak derecelendirmişlerdir. (Çizelge 32)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucu 0.00 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük olduğu için usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin orta ile çok; koordinatör öğretmenlerin az ile orta; öğrencilerin ise az, orta, çok derecede cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 32)

“İş yerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmeme” ile ilgili soruda her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 33)

Çizelgeden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin hata yapma nedenlerinin iş yerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından bilgilendirilmemesi nedenine usta öğreticilerin diğer denek gruplarına göre bu iddiayı daha çok desteklediğini, her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalamasının 3.09 çıktığını, bu sonuca göre deneklerin bu fikre ne katılmış ne de katılmamışlardır diyebiliriz. (Çizelge 32)

b) “Yanlış yapmaktan çekinme dereceleri” ne usta öğreticileri % 33.9’u normal, % 32.6’sı çok; koordinatör öğretmenlerin % 43.1’i normal, % 21.9’u çok, % 11.5’i pek çok; öğrencilerin % 19.3’ü hiç, % 21.9’u az, % 25.3’ü normal, % 21.9’u çok, % 11.5’i pek çok olarak derecelendirmişlerdir. (Çizelge 32)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucu 0.00 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük olduğu için usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin orta ile çok; koordinatör öğretmenlerin orta ile çok; öğrencilerin ise hiç, az, orta, çok ve pek çok derecede cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu soruda da farklılığı verdikleri cevaplarla öğrenciler meydana getirmişlerdir. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu



sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 32)

“Yanlış yapmaktan çekindikleri için hata yapma dereceleri” ile ilgili soruda her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 33)

Bu görüş ile ilgili olarak çizelgeden de anlaşılacağı üzere usta öğreticiler ile koordinatör öğretmenler birbirlerine yakın görüşler belirtirken, öğrenciler daha az bir derecede bu görüşe katılmıştır. Her üç denek grubunun bu soruya verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalamasının sonucuna bakıldığında ise normal derecede bu iddiaya katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 32)

c) “Kendilerine güvenlerini tam olmaması derecesi”ne usta öğreticilerin % 20.5’i az, % 34.9’u normal, % 24.9’u çok; koordinatör öğretmenlerin % 41.2’si normal, % 41.2 çok; öğrencilerin % 45.5’i hiç, % 21.2’si az olarak görüş belirtmiştir. (Çizelge 32)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucu 0.00 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük olduğu için usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin az, orta, çok; koordinatör öğretmenlerin orta, çok; öğrencilerin ise hiç, ile az derecede cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05

anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 32)

“Kendilerine güvenlerinin tam olmamasından dolayı öğrencilerin hata yapma dereceleri” ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık vardır. (Çizelge33)

Öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması çalışmasını gerçekleştirirken hata yapma nedenlerinden biri olan, kendilerine güvenlerinin tam olmaması nedenine koordinatör öğretmenler ve usta öğreticiler bu görüşe katılırken özellikle öğrencilerin %45.5’i bu düşünceyi hiç düzeyinde desteklemişlerdir. Her üç denek grubunun verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının toplamına baktığımızda 2.50 gibi bir değer karşımıza çıkmaktadır. Bu da bize denek gruplarının bu iddiaya az derecede katıldıklarını belirtmekte dedir. (Çizelge 32)

d) “İşyerlerinin öğrencilerin bilgilerinin üstünde çalışma beklmeleri” görüşünü usta öğreticiler % 21.8’i az % 38.7’si normal, % 19.3’ü çok; koordinatör öğretmenlerin % 23.5’i az, % 45.1’i normal, % 31.4’i çok; öğrencilerin % 22.1’i hiç, % 22.3’ü az, % 24.9’u normal, % 19.1’i çok, % 11.7’si pek çok olarak derecelendirmişlerdir. (Çizelge 32)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılıkları tespit etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucu 0.045 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten daha düşük olduğu için usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin az, orta, çok; koordinatör öğretmenlerin hiç ile pek çok cevabını hiç

vermedikleri; öğrencilerin ise hiç, az, orta, çok, pek çok cevaplarını birbirine yakın derecede cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.022'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 32)

“İşyerlerinin öğrencilerin bilgilerinin üstünde çalışma beklèmelerinden dolayı hata yapma dereceleri” ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. (Çizelge 33)

Her üç denek grubunun verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarının toplamına bakıldığı zaman 2.82 gibi bir değer çıkmıştır. Bu sonuca bakarak beceri eğitimi sırasında işyerinin öğrencilerin bilgilerinin üstünde çalışma beklèmelerinden öğrencilerin hata yapma nedenleri iddiasını deneklerin normal düzeyde desteklediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 32)

e) “Çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasının dereceleri”ne usta öğreticilerin % 19.6'sı az, % 31.1'i normal, % 26.9'u çok; koordinatör öğretmenlerin % 29.4'ü az, % 39.2'si normal, % 25.5'i çok; öğrencilerin % 14.5'i hiç, % 20.6'sı az, % 30.3 normal, % 38.9'u çok, % 14.7'si pek çok olarak derecelendirmişlerdir. (Çizelge 32)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların arasındaki farklılıklarını test etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının sonucu 0.037 çıkmıştır. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha düşük olmasından usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman farklılığı

sadece öğrencilerin cevaplarında görüyoruz buna karşın ortalama sonuçlara bakıldığında ise birbirine yakın değerler görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.033'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 32)

“Çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasından hata yapma dereceleri” sorusuna her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; usta öğreticiler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 33)

Çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasından hata yapma dereceleri hakkında her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda usta öğreticilerin çalışma ortamındaki işlerin yoğun olmasından dolayı hata yapma nedenini öğrencilerin 3.00; koordinatör öğretmenlerin 3.08; usta öğreticilerin 3.17 gibi oranlarda desteklediklerini görüyoruz. Toplam aritmetik ortalama değerine ise 3.67 gibi bir değer karşımıza çıkmıştır. Bu sonuca bakarak çok düzeyinde bu iddiayı desteklediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 32)

f) “Öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesi” ne usta öğreticilerin % 22.3'ü hiç, % 21.4'ü az, % 26.1'i normal, % 15.1'i çok, % 15.1'i pek çok; koordinatör öğretmenlerin % 23.5'i az, % 51.0'ı normal, % 25.5'i çok; öğrencilerin % 32.7'si hiç, % 17.8'i az, % 18.0'ı normal, % 14.4'ü çok, % 17.2'si pek çok olarak derecelendirmişlerdir. (Çizelge 32)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların arasındaki farklılığın nasıl olduğunu test ettiğimizde Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.068 çıktığını görüyoruz. Bulunan bu değer 0.05 anlam düzeyinde,

0.05'ten büyük olduğu için deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığı açısından anlamlı bir ayrılık yoktur. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman üçünün de birbirine yakın cevaplar verdikleri görülmüştür. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.014'dür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için Anova Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık olmadığı söylenebilir. (Çizelge 32)

“Öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesinden dolayı hata yapma dereceleri” ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. (Çizelge 33)

Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda usta öğreticilerin çalışma ortamındaki işlerde öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesinden dolayı hata yapma nedenini, öğrencilerin 2.66; koordinatör öğretmenlerin 3.02; usta öğreticilerin 2.79 gibi oranlarda desteklediklerini görüyoruz. Toplam aritmetik ortalama değerinin ise 2.72 gibi bir değer olarak karşımıza çıkmıştır. Bu sonuca bakarak denek gruplarının bu iddiayı normal düzeyinde desteklediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 32)

### **3.2.7. Okul Başarılarına İlişkin Bulgular**

Bu bölümde öğrencilerin beceri eğitimi yapmalarının okul başarılarına etkileri hakkında olumlu ve olumsuz etkileri olmak üzere iki soru başlığı altında sorular

sorularak bu konudaki koordinatör öğretmen ve öğrencilerin görüşleri belirlenmiştir.

Beceri eğitiminin okul başarısına olumlu etkileri;

Beceri eğitiminin okul başarısına olumlu etkilerinin derecelerini belirlemek üzere öğretmen ve öğrencilere altışar ortak soru sorulmuştur. Deneklerin verdikleri cevaplar çizelge 34'te gösterilmiştir.

a) “Meslek derslerine karşı ilgileri ve başarıları artıyor” görüşüne öğretmenlerin % 39.2 normal, % 29.4'ü çok, % 11.8'i pek çok; öğrencilerin % 31.6'sı normal, % 24.1'i çok, % 20.5'i pek çok, derecede meslek derslerine karşı ilgilerinin ve başarılarının arttığı görüşündedirler. (Çizelge 34)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığını test ettiğimiz t testinin hesaplanan olasılığı sonucunun 0.914 çıktığını görüyoruz. Bulduğumuz bu sonucun 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten büyük olması nedeniyle deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevapların orta, çok, pek çok derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.734' tür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda koordinatör öğretmenlerin 3.33, öğrencilerin ise 3.31 düzeyinde bu iddiaya katıldıklarını görüyoruz. Koordinatör öğretmenler ile öğrencilerin normal derecede beceri eğitim uygulamasını meslek derslerine ve başarılarına olumlu etki yaptığını belirtmişlerdir. (Çizelge 34)

Bu sonucu test etmek için yapılan ikinci test sonucu olan Kolmogrov-Simirnov testinin de 0.734 çıktığını görüyoruz. Bulduğumuz bu değerinde 0.05 anlam düzeyinde büyük bir sonuç olmasından dolayı derneklerin sorulara verdikleri cevapları dağılım farklılığında da anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 34)

b) “Meslek eğitimi okul başarılarını olumlu yönde etkiliyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 15.7’si az, % 52.9’u normal, % 23.5’i çok; öğrencilerin % 12.3’ü hiç, % 16.5’i az, % 32.1’i normal, % 21.1’i çok, % 17.9’u pek çok derecede meslek eğitiminin okul başarılarını olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. (Çizelge 34)

Çizelge 34. Beceri Eğitiminin Okul Başarısına Olumlu Etkileri (Ortak Sorular-15,30)

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	t Testi	Man. Whi. U	Kol. Sim.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok						
Meslek Derslerine Karşı İlgileri ve Başarıları Artıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	10	20	15	6	51	3.33	0.13	0.914	0.846	0.734
		%	-	1.96	39.2	29.4	11.8	100.0					
	Öğrenci	Fre	84	118	268	205	174	849	3.31	0.04			
		%	9.9	13.9	31.6	24.1	20.5	100.0					
	Toplam	Fre	84	123	288	220	180	900	3.31	0.04			
		%	9.3	14.2	32.0	24.4	20.0	100.0					
Meslek Eğitimi Okul Başarılarını Olumlu Yönde Etkiliyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	8	27	12	3	51	3.16	0.12	0.989	0.857	0.486
		%	2.0	15.7	52.9	23.5	5.9	100.0					
	Öğrenci	Fre	104	140	272	179	152	847	3.16	0.04			
		%	12.3	16.5	32.1	21.1	17.9	100.0					
	Toplam	Fre	105	148	299	191	155	898	3.16	0.04			
		%	11.7	16.5	33.3	21.3	17.3	100.0					
İş Hayatına Erken Başladıkları İçin Kişilik Gelişimleri Artıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	3	26	12	10	51	3.57	0.12	0.004	0.000	0.000
		%	-	5.9	51.0	23.5	19.6	100.0					
	Öğrenci	Fre	27	50	153	288	330	848	3.99	0.03			
		%	3.2	5.9	18.0	34.0	38.9	100.0					
	Toplam	Fre	27	53	179	300	340	899	3.97	0.03			
		%	3.0	5.9	19.9	33.4	37.8	100.0					
İşyeri Çalışmalarını Arkadaşlarıyla Karşılıklı Paylaşabiliyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	4	13	20	14	51	3.63	0.13	0.260	0.123	0.606
		%	-	7.8	25.5	39.2	27.5	100.0					
	Öğrenci	Fre	24	38	157	303	326	848	3.33	0.64			
		%	2.8	4.5	18.5	35.7	38.4	100.0					
	Toplam	Fre	24	42	170	323	340	399	3.34	0.04			
		%	2.7	4.7	18.9	35.9	37.8	100.0					
Okulda ve Dış Dünyada Daha Rahat İletişim Kurabiliyorlar	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	6	17	18	10	51	3.86	0.13	0.096	0.147	0.281
		%	-	11.8	33.3	35.3	19.6	100.0					
	Öğrenci	Fre	89	132	232	205	191	849	4.02	0.03			
		%	10.5	15.5	27.3	24.1	22.5	100.0					
	Toplam	Fre	89	138	249	223	201	900	4.01	0.03			
		%	9.9	15.3	27.7	24.8	22.3	100.0					
Okul Bitiminde İş Bulma İmkanları Artıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	4	13	23	11	51	3.80	0.12	0.000	0.000	0.001
		%	-	7.8	25.5	45.1	21.6	100.0					
	Öğrenci	Fre	109	152	260	165	160	846	3.13	0.04			
		%	12.9	18.0	30.7	19.5	18.9	100.0					
	Toplam	Fre	109	156	273	188	171	897	3.17	0.64			
		%	12.2	17.4	30.4	21.0	19.1	100.0					



Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılık düzeylerini belirlemek için yaptığımız t testi hesaplanan olasılığı sonucunun 0.989 çıktığını görüyoruz. Elde edilen t testi hesaplanan olasılığı sonucunu 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten daha büyük bir değer olduğu belirlendiği için deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevapların az, orta, çok derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man WHitney U Testi yapılmıştır. Man WHitney U testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.857'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonuçlarının ikisi de aynı değer çıkmıştır. Her iki denek grubunu da öğrencilerin beceri eğitimlerinin okul başarılarını olumlu yönde etkileme derecelerine normal (ne katılmış nede katılmamış) düzeyinde katılmışlardır.

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov – Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.486 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'ten büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 34)

c) “İş hayatına erken başladıkları için kişilik gelişmeleri artıyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 51.0'ı normal, % 23.5'i çok, % 17.3'ü pek çok; öğrencilerin % 18.0'ı normal, % 34.0'ı çok, % 38.9'u pek çok derecede iş hayatına erken başlamanın kişilik gelişmelerinin geliştirdiğini belirtmişlerdir. (Çizelge 34)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların farklılıklarını test etmek için yapılan t testi hesaplanan olasılığı sonucu 0.004 çıkmıştır. 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük bir değer olarak bulunan bu sonuç itibariyle sorulara verilen cevapların farklılıklarında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevaplarda koordinatör öğretmenler orta, öğrenciler

ise pek çok derecelerde cevaplarda yoğunlaşmışlardır. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama sonucuna baktığımızda 3.97 gibi bir değer elde ettiğimiz görülmüştür. Bu da bize her iki denek grubunun bu iddiayı çok düzeyinde desteklediklerini gösteriyor. (Çizelge 34)

Elde ettiğimiz bu sonuca karşı deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki dağılımlarında bir farklılık olup olmadığını test etmek için yaptığımız Kolmogrov-Simirnov Testinin sonucu 0.000 çıkmıştır. Bu sonuca göre deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 34)

d) "İş yeri çalışmalarını arkadaşları ile karşılıklı paylaşabilme dereceleri"ne koordinatör öğretmenlerin % 25.5'i normal, % 39.2'si çok, % 27.5'i pek çok; öğrencilerin % 18.5'i normal, % 35.7'si çok % 38.4'ü pek çok derecede iş yeri çalışma bilgilerini arkadaşları ile paylaştıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 34)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların farklılıklarını test etmek için yapılan t testi hesaplanan olasılığı sonucunu 0.260 çıkmıştır. 0.05 anlam düzeyinde 0.05'den büyük bir değer olarak bulunan bu sonuç itibariyle sorulara verilen cevapların farklılıklarında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevapların orta, çok, pek çok derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.123'tür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda koordinatör öğretmenlerin 3.63; öğrencilerin ise 3.33 düzeyinde bu iddiaya katıldıklarını görüyoruz. Koordinatör öğretmenler ve öğrenciler beceri eğitimi iş yeri çalışmalarını arkadaşları ile karşılıklı paylaştıklarına normal (ne katılmış ne de katılmamış) düzeyde katılmışlardır. (Çizelge 34)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımları arasındaki farklılıkları tespit etmek amacıyla yapılan Kolmagrov-Simirnov Testinin sonucu 0.606 çıkmıştır. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'tan büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların dağılımları arasında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 34)

e) “Okulda ve dış dünyada daha rahat iletişim kurabilme dereceleri” ne koordinatör öğretmenlerin % 33.3'ü normal, % 33.5'i çok, % 19.6'sı pek çok; öğrencilerin % 10.5'i hiç, % 15.5'i az, % 27.3'ü normal, % 24.1'i çok, % 22.3'ü pek çok derecede bu görüşe katılmışlardır. (Çizelge 34)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.096 dır. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu için koordinatör öğretmenler ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde sadece koordinatör öğretmenlerin hiç cevabını vermediğini buna karşılık diğer cevapların birbirine yakın derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.147'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama değerine baktığımızda çok derecede öğrencilerin okulda ve dış dünyada daha rahat iletişim kurabildikleri iddiasını desteklediklerini görüyoruz.

Deneklerin sorulara verdikleri cevapları dağılımları arasındaki farklılıkları tespit etmek amacıyla yapılan Kolmagrov-Simironov Testinin sonucu 0.281 çıkmıştır. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'tan büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların dağılımları arasında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 34)

f) “Okul bitiminde iş bulma imkanları artıyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 25.5'i normal, % 45.1'i çok, % 21.6'sı pek çok; öğrencilerin % 12.9 hiç, % 18.0'i az, % 39.7'si normal, % 19.5'i çok, % 18.9'u pek çok derecede öğrencilerin okul bitiminde iş bulma imkanlarının arttığını belirtmişlerdir. (Çizelge 34)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.000'dır. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'den küçük olduğu için koordinatör öğretmen ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevaplarda koordinatör öğretmenler çok, öğrenciler ise orta derecelerde cevaplarda yoğunlaşmışlardır. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 34)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda koordinatör öğretmenler okul bitiminde iş bulma imkanlarını arttığı görüşüne katılırken öğrenciler ise bu görüşe koordinatör öğretmenler kadar katılmadıkları söylenebilir. Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama değerine baktığımızda elde ettiğimiz 3.17 değerine göre normal (ne katılmış nede katılmamış) derecede öğrencilerin okul bitiminde iş bulma imkanlarının arttığı iddiasını desteklediklerini görüyoruz

Elde ettiğimiz bu sonuca karşı deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki dağılımlarında bir farklılık olup olmadığını test etmek için yaptığımız Kolmogrov-Simirnov Testinin sonucu 0.001 çıkmıştır. Bu sonuca göre deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 34)

Çizelge 35. Beceri Eğitiminin Okul Başarısına Olumsuz Etkileri. (Ortak Sorular 16-31)

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	t Testi	Man. Whi. U	Kol. Sim.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok						
Beceri Eğitimi Okul Başarılarını Olumsuz Yönde Etkiliyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	6	12	21	9	3	51	2.82	0.15	0.625	0.718	0.505
		%	11.8	23.5	41.2	17.6	5.9	100.0					
	Öğrenci	Fre	167	180	209	143	151	850	2.92	0.05			
		%	19.6	21.2	24.6	16.8	17.8	100.0					
	Toplam	Fre	173	192	230	152	154	901	2.91	0.04			
		%	19.2	21.3	25.5	16.9	17.1	100.0					
İşyerindeki Yorgunluk Okulda Derslerine İlgilerini Azaltıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	2	11	17	15	6	51	3.23	0.15	0.162	0.056	0.036
		%	3.9	21.6	33.3	29.4	11.8	100.0					
	Öğrenci	Fre	94	132	144	205	273	848	3.51	0.05			
		%	11.1	15.6	17.0	24.2	32.2	100.0					
	Toplam	Fre	96	143	161	220	279	899	3.49	0.04			
		%	10.7	15.9	17.9	24.5	31.0	100.0					
Okul- Aile-İşyeri Uyumları Zorlaşıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	2	7	21	14	7	51	3.33	0.14	0.488	0.676	0.203
		%	3.9	13.7	41.2	20.5	13.7	100.0					
	Öğrenci	Fre	147	134	179	187	203	850	3.19	0.05			
		%	17.3	15.8	21.1	22.0	23.9	100.0					
	Toplam	Fre	149	141	200	201	210	901	3.20	0.05			
		%	16.5	15.6	22.2	22.3	23.3	100.0					
Kültür Derslerini İlgileri Azalıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	10	14	19	8	51	3.49	0.14	0.011	0.011	0.032
		%	-	19.6	27.5	37.3	15.7	100.0					
	Öğrenci	Fre	176	145	209	155	164	849	2.98	0.05			
		%	20.7	17.1	24.6	18.3	19.3	100.0					
	Toplam	Fre	176	155	223	174	172	900	3.01	0.05			
		%	19.6	17.2	24.8	19.3	19.1	100.0					
Derslerine Yeterince Zaman Ayırıp Çalışmıyorlar	Koordinatör Öğretmen	Fre	2	6	21	15	7	51	3.37	0.64	0.031	0.011	0.004
		%	3.9	11.8	41.2	29.4	13.7	100.0					
	Öğrenci	Fre	94	80	150	192	331	847	3.69	0.05			
		%	11.1	9.4	17.7	22.7	39.1	100.0					
	Toplam	Fre	96	86	171	207	338	898	3.67	0.04			
		%	10.7	9.6	19.0	23.1	37.6	100.0					
Haftanın 5 Günü Okuldan Uzak Oldukları İçin Okula Geldiklerinde Sıkıyor, Okula Adapte Olmaları Zorlaşıyor	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	4	13	16	17	51	3.86	0.15	0.718	0.148	0.092
		%	2.0	7.8	25.5	31.4	33.3	100.0					
	Öğrenci	Fre	86	68	98	162	435	849	3.93	0.05			
		%	10.1	8.0	11.5	19.1	51.2	100.0					
	Toplam	Fre	87	72	111	178	452	900	3.93	0.04			
		%	9.7	8.0	12.3	19.8	50.2	100.0					

Çizelge 35'in devamı

Anket Soruları	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hata
		Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok			
Mesleğe olan ilgi artıyor	Fre.	1	7	12	21	5	51	3.43	0.13
	%	2.0	13.7	33.3	44.2	9.8	100.0		
Meslek yüksek okuluna gitme şansı azalıyor	Fre.	11	17	13	9	1	51	2.45	0.15
	%	21.6	33.3	25.5	17.6	2.0	100.0		

Beceri eğitiminin okul başarısına olumsuz etkileri;

a) “Beceri eğitimi okul başarılarını olumsuz yönde etkiliyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 23.5’i az, % 41.2’si normal, % 17.6’sı çok; öğrencilerin % 19.6’sı hiç, % 21.2’si az, % 24.6’sı normal, % 16.8’i çok, % 17.8’i pek çok derecede beceri eğitiminin okul başarısını olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılık düzeylerini belirlemek için yaptığımız t testi hesaplanan olasılığı sonucunun 0.625 çıktığını görüyoruz. Elde edilen t testi sonucunu 0.05 anlam düzeyinde daha büyük bir değer olduğu belirlendiği için deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde sadece koordinatör öğretmenlerin pek çok cevabını çok düşük bir oranda verdiğini buna karşılık diğer cevapların birbirine yakın derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.718’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Her iki denek grubunun birbirine yakın cevaplar verdiğini çizelgedeki aritmetik ortalama değerlere bakarak anlayabiliyoruz. Toplam aritmetik ortalama değerinin 2.91 olduğunu düşünersek denek gruplarının bu görüşü normal düzeyde desteklediklerini söyleyebiliriz. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov- Smirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.505 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulunduğumuz oran 0.05'ten büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 35)

b) “İşyerindeki yorgunluk okuldaki derslerine ilgilerini azaltıyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 21.6'sı az, % 33.3'ü normal, % 29.4'ü çok; öğrencilerin % 11.1'i hiç, % 15.6'sı az, % 17.0'si normal, % 24.2'si çok, % 32.2'si pek çok derecede işyerindeki iş yorgunluğunun okuldaki derslerini olumsuz yönde etkilediğini belirtiyorlar. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılık düzeylerini belirlemek için yaptığımız t testi hesaplanan olasılığı sonucunun 0.162 çıktığını görüyoruz. Elde edilen t testi sonucunu 0.05 anlam düzeyinde daha büyük bir değer olduğu belirlendiği için deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde sadece koordinatör öğretmenlerin hiç cevabını düşük bir oranda verdiğini buna karşılık diğer cevapların birbirine yakın derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.056'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama sonucuna baktığımızda 3.49 gibi bir değer elde ettiğimiz görülmüştür. Bu da bize her iki denek grubunun bu iddiayı normal düzeyde desteklediklerini göstermiştir. (Çizelge 35)

Elde ettiğimiz bu sonuca karşı deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında bir farklılık olup olmadığını test etmek için yaptığımız Kolmogrov-



Simirnov Testinin sonucu 0.036 çıkmıştır. Bu sonuca göre deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık vardır.

c) “Okul-aile – iş yeri uyumları zorlaşıyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 13.7’si az, % 41.2’si normal, % 20.5’i çok, % 13.7’si pek çok; öğrencilerin % 17.3’ü hiç, % 15.8’i az, % 21.1’i normal, % 22.0’si çok, % 23.9’u pek çok derecede okul-aile-iş yeri uyumlarının zorlaştığını belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığını tespit ettiğimiz t testi hesaplanan olasılığı sonucunun 0.488 çıktığını görüyoruz. Bulduğumuz bu sonucun 0.05 anlam düzeyinde, 0.05’ten büyük olması nedeniyle deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılıklarında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde sadece koordinatör öğretmenlerin hiç cevabını düşük oranda verdiğini buna karşılık diğer cevapların birbirine yakın derecelerde olduğunu görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.676’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonuçlarının ikisinin de birbirine yakın değerler çıktığını görüyoruz. Bu durumda her iki denek grubunun da öğrencilerin okul-aile-işyeri uyumlarının zorlaşma derecelerine 3.20 düzeyinde katıldıklarını, bununda normal düzeyde bir katılım olduğunu söyleyebiliriz. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov-Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.202 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05’den büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 35)

d) “Kültür derslerine ilgileri azalıyor.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 19.6’sı az, % 27.5’i normal, % 37.3’ü çok, % 15.7’si pek çok; öğrencilerin % 20.7’si hiç, % 17.1’i az, % 24.6’sı normal, % 18.3’ü çok, % 19.3’ü pek çok derecesinde kültür derslerine ilgilerinin azaldığını belirtiyorlar. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.011 dir. Bu değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için koordinatör öğretmenler ve öğrencilerin sorulara verdikleri cevapların arasındaki farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevaplarda koordinatör öğretmenlerin hiç cevabını cevaplamadıkları buna karşılık öğrencilerin ise hiç cevabını % 20.7 gibi bir oranda cevapladıklarını görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.011’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların toplam aritmetik ortalama sonucuna bakıldığında koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle öğrencilerin kültür derslerine ilgilerinin normal derecesinde azaldığını belirttiklerini görüyoruz.

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov-Simironov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.032 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05’ten küçük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticilerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 35)

e) “Derslerine yeterince zaman ayırıp çalışmıyorlar.” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 41.2’si normal, % 29.4’ü çok, % 13.7’si pek çok; öğrencilerin ise % 17.7’si normal, % 22.7’si çok, % 39.1’i pek çok derecesinde beceri eğitimi uygulaması

neniyle derslerine yeterince zaman ayırıp çalışmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Denek gruplarının sorulara verdikleri cevapların farklılıklarını test etmek için yapılan t testi hesaplanan olasılığı sonucu 0.031 çıkmıştır. 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük bir değer olarak bulunan bu sonuç itibariyle sorulara verilen cevapların farklılıklarında anlamlı bir ayrılık vardır. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevaplarda koordinatör öğretmenlerin orta derecede, öğrencilerin ise pek çok derecedeki cevaplarda yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.011'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Çizelgeden de anlaşıldığı gibi öğrenciler beceri eğitimi uygulamasının derslerine yeterince zaman ayırıp ders çalışmadıkları iddiasına katıldıkları halde koordinatör öğretmenler bu iddiaya öğrenciler kadar katılmadıklarını belirtmişlerdir. Her iki denek grubunun sorulara verdiği cevapların aritmetik ortalamaları 3.67 çıkmıştır. Bu elde edilen sonuç itibariyle her iki denek grubunun bu fikre çok düzeyde katıldıklarını söyleyebiliriz. (Çizelge 35)

Elde ettiğimiz bu sonuca karşı deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında bir farklılık olup olmadığını test etmek için yaptığımız Kolmogrov-Simirnov Testinin sonucu 0.004 çıkmıştır. Bu sonuca göre deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarında anlamlı bir ayrılık vardır. (Çizelge 35)

f) “Haftanın beş günü okuldan uzak oldukları için okula geldiklerinde sıkılıyor, okula adapte olamıyorlar” görüşüne koordinatör öğretmenlerin % 25.5'i normal, % 31.4'ü çok, % 33.3'ü pek çok; öğrencilerin % 19.1'i çok, % 51.2'si pek çok derecede bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığını tespit ettiğimiz t testi hesaplanan olasılığı sonucunun 0.718 çıktığını görüyoruz. Bulduğumuz bu sonucun 0.05 anlam düzeyinde, 0.05'ten büyük olması nedeniyle deneklerin sorulara verdikleri cevapların farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde verilen cevaplarda koordinatör öğretmenler ile öğrencilerin hiç'den pek çok dereceye kadar olan değerlendirmelere artan oranlarda cevaplar verdiklerini görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak sonuca yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.148'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (Çizelge 35)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına bakıldığında birbirine çok yakın iki değer bulunduğunu görüyoruz. Denek gruplarının toplam aritmetik ortalama sonucu 3.93 çıkmıştır. Koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle haftanın beş günü okuldan uzak olduğu için okula geldiklerinde sıkıldıklarını okula adapte olamadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 35)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov - Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.092 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulunduğumuz oran 0.05'den büyük çıktığı için koordinatör öğretmenler ve usta öğreticileri verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (Çizelge 35)

g) Bu başlık altında koordinatör öğretmenlere sorulan iki sorudan birincisinde “öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle mesleğe olan ilgilerinin arttığı” sorusunda % 2'si hiç, % 13.7'si az, % 33.3'ü normal, % 44.2'si çok, % 9.8'i pek çok cevabını vermiştir. Bu görüşe öğretmenler ne katılmış nede katılmamıştır. (Çizelge 35) “Öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle bir yüksek okula gitme şansları azalıyor” sorusu sorulduğu zaman ise % 21.6'sı hiç, % 33.3'ü az, % 25.5'i normal, %

17.6'sı çok, % 2.0'si pek çok cevabını vermiştir. Öğrenciler bu fikre katılmamışlardır.  
(Çizelge 35)

**Çizelge 36. Beceri Eğimine İlişkin Öneriler. (Ortak Sorular-17,17,32)**

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kur. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
İlgili Melsek Kuruluşları Eğitim Başlamadan Önce İş Hayatı Konusunda Öğrencilere Ön Eğitim Vermeli	Usta öğretici	Fre	7	21	114	174	236	552	4.11	0.04	0.652	0.326
		%	1.3	3.8	20.7	31.5	42.8	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	3	10	16	22	51	4.12	0.13		
		%	-	5.9	19.6	31.4	43.1	100.0				
	Öğrenci	Fre	21	30	145	253	400	849	4.15	0.04		
		%	2.5	3.5	17.1	29.8	29.8	100.0				
Toplam	Fre	28	54	269	443	658	1452	4.14	0.03			
	%	1.9	3.7	18.5	30.5	45.3	100.0					
Muhasebe Uygulama Programı Tekrar Gözden Geçirilerek İşyerine Uygun Hale Getirilmeli	Usta Öğretici	Fre	13	38	146	187	165	549	3.83	0.04	0.150	0.018
		%	2.4	6.9	26.6	34.1	30.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	4	10	27	10	51	3.84	0.12		
		%	-	7.8	19.6	52.9	19.6	100.0				
	Öğrenci	Fre	38	41	184	258	326	847	3.94	0.04		
		%	4.5	4.8	21.7	30.5	38.5	100.0				
Toplam	Fre	51	83	340	472	501	1447	3.89	0.03			
	%	3.5	5.7	23.5	32.6	34.6	100					
Okulda Görülen Meslek Dersleri Haftalık Ders Saatleri Artırılmalıdır	Usta Öğretici	Fre	31	65	196	148	112	552	3.44	0.05	0.004	0.022
		%	5.6	11.8	35.5	26.8	20.3	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	3	9	23	12	4	21	3.10	0.14		
		%	5.9	17.6	45.1	23.5	7.8	100				
	Öğrenci	Fre	154	98	215	166	215	848	3.22	0.05		
		%	18.2	11.6	25.4	19.6	25.4	100.0				
Toplam	Fre	188	172	434	326	331	1451	3.30	0.03			
	%	13.0	11.9	29.9	22.5	22.8	100.0					
Öğrencilerin Beceri Eğitimi Yapacakları Muhasebe Büroları Önceden Araştırılmalı Öğrenciler Ona Göre Gönderilmeli	Usta Öğretici	Fre	18	25	129	168	208	548	3.94	0.04	0.002	0.000
		%	3.3	4.6	23.5	30.7	38.0	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	3	19	16	12	51	3.69	0.13		
		%	2.0	5.9	37.3	31.4	23.5	100.0				
	Öğrenci	Fre	39	40	144	190	436	849	4.11	0.04		
		%	4.6	4.7	17.0	22.4	51.4	100.0				
Toplam	Fre	58	68	292	374	656	1448	4.04	3.03			
	%	4.0	4.7	20.2	25.8	45.3	100.0					

Çizelge 36. Devamı Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hata	ANOVA T testi	Kur. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Öğrenciler İşyerlerinde Konularının Dışında İşlerde Çalıştırılmamalıdır	Usta Öğretici	Fre	51	50	114	136	196	547	3.69	0.05	0.008	0.000
		%	9.3	9.1	20.8	24.9	35.8	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	3	1	8	18	21	51	4.04	0.15		
		%	5.9	2.0	15.7	35.3	41.2	100.0				
	Öğrenci	Fre	108	53	104	129	455	849	3.91	0.05		
		%	12.7	6.2	12.2	15.2	53.6	100.0				
Toplam	Fre	162	104	226	283	672	1447	3.83	0.04			
	%	11.2	7.2	15.6	19.6	46.4	100.0					
Beceri Eğitimi Bir Dönem Kesintisiz Yapılmalıdır	Usta Öğretici	Fre	40	36	146	173	154	549	3.66	0.05	0.017	0.132
		%	7.3	6.6	26.6	31.5	28.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	5	3	10	16	17	51	3.73	0.18		
		%	9.8	5.9	19.6	31.4	33.3	100.0				
	Öğrenci	Fre	127	69	796	790	267	849	3.47	0.05		
		%	15.0	8.1	23.1	22.4	31.4	100.0				
Toplam	Fre	172	108	352	379	438	1448	3.55	0.03			
	%	11.9	7.5	24.3	26.2	30.2	100.0					
Beceri Eğitimi 4, Sınıfta Bir Yıl Süreyle Kesintisiz Yapılmalıdır.	Usta Öğretici	Fre	40	60	159	142	146	547	3.54	0.05	0.000	0.003
		%	7.3	11.0	29.1	26.0	26.7	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	3	4	7	15	22	51	3.96	0.17		
		%	5.9	7.8	3.7	29.4	43.1	100.0				
	Öğrenci	Fre	158	82	175	187	248	850	3.34	0.05		
		%	18.6	9.6	20.6	22.0	29.2	100.0				
Toplam	Fre	201	146	340	344	416	1448	3.43	0.04			
	%	13.9	10.1	23.5	23.8	28.7	100.0					
Beceri Eğitimi Bugünkü Haliyle 2 Gün Okul, 3 Gün İşyeri Olarak Devam Etmelidir	Usta Öğretici	Fre	78	76	149	109	135	547	3.27	0.06	0.045	0.105
		%	14.3	13.9	27.2	19.9	24.7	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	3	11	13	14	10	51	3.33	0.17		
		%	5.9	21.6	25.5	27.5	19.6	100.0				
	Öğrenci	Fre	227	98	162	108	255	850	3.08	0.05		
		%	26.7	11.5	19.1	12.7	30.0	100.0				
Toplam	Fre	308	185	324	231	400	1448	3.16	0.04			
	%	21.3	12.8	22.4	16.0	27.6	100.0					

Çizelge 36. Devamı

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kur. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Usta Öğreticiler “Usta Öğretici Pedagojisi” Kursundan Geçirilmeli	Usta Öğretici	Fre	54	70	161	139	126	550	3.39	0.05	0.000	0.000
		%	9.8	12.7	29.3	25.3	22.9	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	1	9	23	17	51	4.06	0.12		
		%	2.0	2.0	17.6	45.1	33.3	100.0				
	Öğrenci	Fre	101	78	184	213	274	850	3.56	0.05		
		%	11.9	9.2	21.6	25.1	32.2	100.0				
Toplam	Fre	156	149	354	375	417	1451	3.52	0.03			
	%	10.8	10.3	24.4	25.8	28.7	100.0					
Koordinatör Öğretmenler İşyerlerini Daha Çok Ziyaret Etmelidir	Usta Öğretici	Fre	24	35	154	153	182	548	3.79	0.05	0.323	0.005
		%	4.4	6.4	28.1	27.9	33.2	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	3	13	17	17	51	3.90	0.14		
		%	2.0	5.9	25.5	33.3	33.3	100.0				
	Öğrenci	Fre	75	68	136	166	405	850	3.89	0.04		
		%	8.8	8.0	16.0	19.5	47.6	100.0				
Toplam	Fre	100	106	303	336	604	1449	3.85	0.03			
	%	6.9	7.3	20.9	23.2	41.7	100.0					
Öğrencilerin İşyerlerindeki Eğitimi Hakkında Belirli Aralıklarla Rapor İstenmelidir	Usta Öğretici	Fre	31	44	179	154	144	552	3.61	0.05	0.031	0.105
		%	5.6	8.0	32.4	27.9	26.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	3	11	21	16	51	3.98	0.12		
		%	-	5.9	21.6	41.2	31.4	100.0				
	Öğrenci	Fre	99	85	218	163	284	849	3.53	0.05		
		%	11.7	10.0	25.7	19.2	33.5	100.0				
Toplam	Fre	130	132	408	338	444	1452	3.57	0.03			
	%	9.0	9.1	28.1	23.1	30.6	100.0					
Beceri Eğitiminde Uyum Güçlüğü Çeken Öğrencilerle Daha Çok İlgilenmelidir	Usta Öğretici	Fre	7	26	126	199	194	552	3.99	0.04	0.026	0.001
		%	1.3	4.7	22.8	36.1	35.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	2	8	17	24	51	4.23	0.12		
		%	-	3.9	15.7	33.3	47.1	100.0				
	Öğrenci	Fre	32	27	142	244	339	844	4.13	0.04		
		%	3.8	3.2	16.8	28.9	47.3	100.0				
Toplam	Fre	39	55	276	460	617	1447	4.08	0.03			
	%	2.7	3.8	19.1	31.8	42.6	100.0					



**Çizelge 36. Devamı**

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	ANOVA T testi	Kur. Wal.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok					
Okul İşyeri İlişkileri Artırılmalıdır	Usta öğretici	Fre	10	31	137	183	189	550	3.93	0.04	0.181	0.038
		%	1.8	5.6	24.9	33.3	34.5	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	-	-	11	21	19	51	4.16	0.11		
		%	-	-	21.6	41.2	37.3	100.0				
	Öğrenci	Fre	38	37	175	226	370	846	4.00	0.04		
		%	4.5	4.4	20.7	26.7	43.7	100.0				
Toplam	Fre	48	68	323	430	578	1447	3.98	0.03			
	%	3.3	4.7	22.3	29.7	39.9	100.0					
Muhasebe Uygulama Programında Yer Alan Bütün Konular Öğretilmelidir	Usta öğretici	Fre	5	33	138	181	193	550	3.95	0.04	0.000	0.000
		%	0.9	6.0	25.1	32.9	35.1	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	1	11	25	13	51	3.94	0.12		
		%	2.0	2.0	21.6	49.0	25.5	100.0				
	Öğrenci	Fre	17	25	99	213	494	848	4.34	0.03		
		%	2.0	2.9	11.7	25.1	58.3	100.0				
Toplam	Fre	23	59	248	419	700	1449	4.18	0.02			
	%	1.6	4.1	17.1	28.9	48.3	100.0					
Beceri Eğitimi Yaptıran Muhasebe Bürolarına Yasal Avantajlar Sağlanmalı, Kolaylıklar Getirmeli	Usta öğretici	Fre	26	28	154	183	160	551	3.77	0.04	0.000	0.000
		%	4.7	5.1	27.9	33.2	29.0	100.0				
	Koordinatör Öğretmen	Fre	4	3	7	24	13	51	3.76	0.16		
		%	1.8	5.9	13.7	47.1	25.5	100.0				
	Öğrenci	Fre	25	48	143	218	415	849	4.12	0.04		
		%	2.9	5.7	16.8	25.7	48.9	100.0				
Toplam	Fre	55	79	304	425	588	1451	3.97	0.03			
	%	3.8	5.4	21.0	29.3	40.5	100.0					

Çizelge 36. Devamı

Anket Soruları	Grup	Fre. (%)	Seçenekler					Top. Fre.	Ar. Ort.	Std. Hat.	t Testi	Man. Whi. U	Kol. Sim.
			Hiç	Az	Orta	Çok	P.Çok						
Muhasebe Bürolarında Öğrenci Sayıları Belirli Bir Oranı Geç Memelidir	Usta öğretici	Fre	19	48	195	168	118	548	3.58	1.03	0.129	0.089	0.623
		%	3.5	8.8	35.6	30.7	21.5	100.0					
	Koordinatör Öğretmen	Fre	1	7	22	15	6	51	3.35	0.93			
		%	2.0	13.7	43.1	29.4	11.8	100.0					
	Toplam	Fre	20	55	217	183	124	599	3.56	1.02			
		%	3.3	9.2	36.2	30.6	20.7	100.0					

**Çizelge 37. Beceri Eğitime İlişkin Önerilerinin İkili Gruplardaki Farklılık Testi Analizleri. (Ortak Sorular-17,17,32)**

Secenekler	Öğretmen- Usta Öğretici	Usta Öğretici- Öğrenci	Öğretmen- Öğrenci
	t Testi	t Testi	t Testi
İlgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermeli	0.938	0.361	0.791
Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek işyerine uygun hale getirilmeli	0.902	0.057	0.550
Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri artırılmalıdır	0.032	0.002	0.531
Öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı öğrenciler ona göre gönderilmeli	0.079	0.009	0.009
Öğrenciler işyerlerinde konularının dışında işlerde çalıştırılmamalıdır	0.061	0.004	0.517
Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalıdır	0.724	0.007	0.206
Beceri eğitimi 4. sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır	0.016	0.007	0.003
Beceri eğitimi bugünkü haliyle 2 gün okul, 3 gün işyeri olarak devam etmelidir	0.742	0.02	0.257
Usta öğretmenler “usta öğretici pedagojisi” kursundan geçirilmeli	0.000	0.012	0.010
Koordinatör öğretmenler işyerlerini daha çok ziyaret etmelidir	0.494	0.142	0.957
Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla rapor istenmelidir	0.022	0.241	0.018
Beceri eğitiminde uyum gücü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenmelidir	0.074	0.014	0.468
Okul işyeri ilişkileri artırılmalıdır	0.107	0.164	0.345
Muhasebe uygulama programında yer alan bütün konular öğretilmelidir	0.934	0.000	0.003
Beceri eğitimi yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlanmalı, kolaylıklar getirmeli	0.985	0.000	0.022

### 3.2.8. Önerilerle İlgili Bulgular

Bu bölümde öğretmen, usta öğretici, öğrencilere ortak 15 soru sorulmuştur. Deneklerin cevaplarına ilişkin bilgiler çizelge 36’da verilmiştir..

a) Ankette yer alan “ilgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermeli” iddiasına usta öğrencilerin % 42.8’i pek çok, % 31.5’i çok, % 20.7’si orta; öğretmenlerin % 43.1’i pek çok, % 31.4’ü çok, % 15.6’sı orta; öğrencilerin % 29.8’i pek çok, % 29.8’i çok ve % 17.1’i orta derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 4.11 ile çok, öğretmenler 4.12 ile çok ve öğrenciler ise 4.15 ile çok derecede ilgili meslek kuruluşlarının eğitim başlamadan önce ön eğitim verilmeli iddiasına katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 4.14 ortalama ile çok derecede bu görüşe katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.652'dir. Bulunan değer 0.05 anlamlılık düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenciler gruplarının verdikleri cevaplar arasında fark yoktur. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.326'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. (Çizelge 36)

“İlgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermelidir” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. (Çizelge 37)

Denekler, ilgili meslek kuruluşlarının eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere eğitim verilmesini istemektedirler.

b) “Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek işyerine uygun hale getirilmeli.” iddiasına, usta öğreticilerin % 34.1'i çok,% 30.1'pek çok, % 26.6'sı orta; öğretmenlerin % 52.9'u çok, % 19.6'sı pek çok, % 19.6'sı orta; öğrencilerin % 38.5'i

pek çok, % 30.5'i çok, % 21.7'si orta derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarını aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.83 ile çok; öğretmenler 3.84 ile çok; öğrenciler 3.94 ile çok derecede muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek işyerine uygun hale getirilmeli önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.89 aritmetik ortalama ile çok derecede bu görüşe katıldıklarına belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.150'dir. Bulunan değer 0.05 anlamlılık düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasında fark yoktur. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.018'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için Anova Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık olmadığı söylenebilir. (Çizelge 36)

“Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek iş yerine uygun hale getirilmeli” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. (Çizelge 37)

Denekler, muhasebe uygulama programının tekrar gözden geçirilerek işyerine uygun hale getirilmesini istemektedirler.

c) “Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saati arttırılmalıdır” önerisini usta öğrencilerin % 35.5’i orta, % 26.8’i çok, % 20.3’ü pek çok; öğretmenlerin % 45.1’i orta, % 23.5’i çok % 17.6’sı az; öğrencilerin % 25.4’ü pek çok, % 25.4’ü orta, % 19.6’sı çok, % 18.2’si az derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğrenciler 3.44 ile orta, öğretmenler 3.10 ile orta ve öğrenciler 3.22 ile orta derecede okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri arttırılmalıdır önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.30 ortalama ile orta derecede bu öneriye ne katılmış ne de katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.004’tür. Bulunan değer 0.05’ten anlamlılık düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdiği cevaplar arasında anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman usta öğreticilerin verdikleri cevapların diğer iki gruba göre farklı olduğu görülmektedir. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.022’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri arttırılmalıdır.” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; usta öğreticilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

d) “Öğrencilerin beceri eğitimini yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı ve öğrenciler bu araştırma sonucuna göre iş yerlerine yönlendirilmelidir.” önerisine usta öğrencilerin % 38’i pek çok, % 30.7’si çok, % 23.5’i orta derecede;

öğretmenlerin % 37.3'ü orta, % 31.4'ü çok, % 23.5'i pek çok derecede; öğrencilerin % 51.4'ü pek çok, % 22.4'ü çok, % 17'si orta derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamaları bakıldığında usta öğrenciler 3.95 ile çok, öğretmenler 3.69 ile çok ve öğrenciler ise 4.11 ile çok derecede öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı ve öğrenciler bu araştırma sonucuna göre işe başlamalı önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 4.04 aritmetik ortalama ile çok derecede bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.002'dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği öğrencilerin verdikleri cevaplarda pek çok derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.022'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı öğrenciler ona göre bu işletmelere yönlendirilmeli” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, öğrencilerin beceri eğitimini yapacakları muhasebe bürolarının önceden araştırılmasını ve öğrencilerin bu araştırma sonucunda işyerlerine yönlendirilmelerini istemektedirler.

e) “Öğrenciler iş yerlerinde konularının dışında işlerde çalıştırılmamalıdır.” önerisine usta öğrencilerin % 35.8’i pek çok % 24.9’u çok, % 20.8’i orta derecede; öğretmenlerin % 41.2’si pek çok, % 35.3’ü çok, % 15.7’si orta derecede; öğrencilerin % 53.6’sı pek çok, % 15.2’si çok derecede katılmışlardır. Öğrencilerin % 12.7’si bu görüşe katılmamışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.69 ile çok, öğretmenler 4.04 ile çok ve öğrenciler 3.91 ile çok derecede iş yerlerinde konuları dışında işlerde çalıştırılmamalı önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.83 ortalama ile çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.008’dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman öğrencilerin pek çok derecelerde yoğunlaştıklarını bununda usta öğreticilerin verdikleri cevaplara göre farklılık yarattığını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Öğrenciler konularının dışındaki işlerde çalıştırılmamalı” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenirken; usta öğreticiler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)



Denekler, öğrencilerin iş yerlerinde konularının dışındaki işlerde çalıştırılmamalarını istemektedirler.

f) “Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalı.” önerisine usta öğreticilerin % 31.5’i çok, % 28.1’i pek çok, % 26.6’sı orta derecede; öğretmenlerin % 33.3’ü pek çok, % 31.4’ü çok, % 19.6’sı orta derecede; öğrencilerin % 31.4’ü pek çok, % 23.1’i orta, % 21.4’ü çok derecede katılmışlardır. Öğrencilerin % 15’i bu görüşe katılmamışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.66 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.73 ortalama ile çok derecede ve öğrencilerin 3.47 ortalama ile orta derecede beceri eğitimi bir dönem kesintisiz olarak yapılması önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.55 ortalama ile çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.017’dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman usta öğreticilerin çok, pek çok, orta; öğrencilerin pek çok, orta, çok sıralamasını takip ettikleri için iki grubun sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılık olduğunu görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.132’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için ANOVA Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık vardır diyebiliriz. (Çizelge 36)

“Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalıdır.” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında

koordinatör öğretmenler ile usta öğretmenlerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenirken; usta öğretmenler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, beceri eğitiminin bir dönem kesintisiz yapılmasını istemektedirler.

g) “Becerî eğitimi 4’üncü sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır.” önerisine usta öğretmenlerin % 29.1’i orta, % 26.7’si pek çok % 26.0’sı çok derecede; öğretmenlerin % 43.1’i pek çok, % 29.4’ü çok derecede; öğrencilerin % 29.2’si pek çok, % 22.0’si çok, % 20.6’sı orta derecede bu fikre katılmışlardır. Öğrencilerin % 18.6’sı bu görüşe hiç katılmamışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğrenciler 3.54 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.96 ortalama ile çok derecede ve öğrencilerin 3.34 ortalama ile orta derecede becerî eğitimi bir dönem kesintisiz olarak yapılması önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.43 ortalama ile orta derecede bu öneriye ne katılmış nede katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığın 0.000’dır. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgeden incelendiği zaman her grubun farklı derecelerde yoğunlaşarak cevaplar verdiklerini görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.003’dür. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Beceri eğitimi 4’üncü sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır.” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık vardır. (Çizelge 37)

h) “Beceri eğitiminin bugünkü haliyle iki gün okul üç gün işyeri olarak devam etmelidir.” önerisine öğretmenlerin % 27.2’si orta, % 24.7’si pek çok, % 19.9’u çok derecede; öğrencilerin % 27.5’i çok, % 25.5’i orta, % 21.6’sı az, % 19.6’sı pek çok derecede; öğrencilerin % 30.0’u pek çok, % 19.1’i orta derecede katılmışlardır. Usta öğreticilerin % 14.3’ü ve öğrencilerin % 26.7’si bu görüşe hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.27 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.33 ortalama ile çok derecede ve öğrencilerin 3.08 ortalama ile orta derecede beceri eğitimi bir dönem kesintisiz olarak yapılması önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.16 ortalama ile orta derecede bu öneriye ne katılmış nede katılmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.045’dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı tablodan incelendiği zaman usta öğreticiler ile öğrencilerin verdikleri cevaplarda farklılık olduğunu usta öğreticilerin orta, çok, pek çok; öğrencilerin hiç ile pek çok derecelerinde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.105’dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal

dağıldığı varsayıldığı için ANOVA Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık vardır diyebiliriz. (Çizelge 36)

“Beceri eğitiminin bugünkü haliyle iki gün okul üç gün işyeri olarak devam etmelidir” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenirken; usta öğreticiler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

i) “Usta öğreticiler, usta öğretici pedagojisi kursundan geçirilmeli.” önerine usta öğreticilerin % 29.3’ü orta, % 25.3’ü çok, % 22.9’u pek çok derecede; koordinatör öğretmenlerin % 45.1’i çok, % 33.3’ü pek çok % 17.6’sı orta derecede; öğrencilerin % 32.2’si pek çok, % 25.1’i çok, % 21.6’sı orta derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.39 ortalama ile orta derecede, öğretmenler 4.06 ortalama ile çok derecede ve öğrencilerin 3.56 ortalama ile orta derecede “Usta öğreticilerin usta öğretici pedagojisi kursundan geçirilmeli.” önerisine katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 3.52 ortalama ile çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000 dır. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05’ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin orta, çok, pek çok; koordinatör öğretmenlerin çok, pek çok, orta; öğrencilerin Pek çok, çok, orta derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000’dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden

küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Usta öğretmenler, usta öğretici pedagojisi kursundan geçirilmeli” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğretmenlerin; usta öğretmenler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevapların arasında anlamlı bir farklılık vardır. (Çizelge 37)

Denekler, usta öğretmenlerin, usta öğretici pedagojisi kursundan geçirilmeleri fikrini desteklemektedirler.

j) “Koordinatör öğretmenler iş yerlerini daha çok ziyaret etmelidir.” önerisine usta öğretmenlerin % 33.2’si pek çok, % 28.1’i orta, % 27.9’u çok derecede; öğretmenlerin % 33.3’ü pek çok, % 33.3’ü çok, % 25.5’i orta derecede; öğrencilerin % 47.6’sı pek çok, % 19.5’i çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarını ağırlıklı ortalamasına bakıldığında usta öğretmenler 3.79 ortalama ile çok derecede öğretmenler 3.90 ile çok derecede ve öğrenciler 3.89 ortalama ile çok derecede “koordinatör öğretmenler işyerlerini daha çok ziyaret etmelidirler.” görüşüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak deneklerin tümü 3.85 ortalama ile çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.323’dir. Bulunan değer 0.05 anlamlılık düzeyinde 0.05’ten büyük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasında fark yoktur. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğretmenlerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği

olasılığı 0.005'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için ANOVA testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık olmadığı söylenebilir. (Çizelge 36)

“Koordinatör öğretmenler iş yerlerini daha çok ziyaret etmelidir.” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. (Çizelge 37)

Denekler, koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini daha çok ziyaret etmelerini istemektedirler.

k) “Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla rapor istenmelidir.” önerisine usta öğreticilerin % 32.4'ü orta, % 27.9'u çok, % 26.1'i pek çok derecede; öğretmenlerin % 41.2'si çok, % 31.4'ü pek çok, % 21.6'sı orta derecede; öğrencilerin % 33.5'i pek çok, % 25.7'si orta, % 19.2'si çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarının aritmetik ortalamalarına bakıldığında usta öğreticiler 3.61 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.98 ortalama ile çok derecede, öğrenciler 3.53 ortalama ile çok derecede bu öneriye katılmışlardır. Genel olarak deneklerin tümü 4.08 ortalama ile çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığının 0.031 dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticiler ile öğrencilerin verdikleri cevaplarda farklılık görülmezken diğer ikili gruplar arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu

çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.105'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için ANOVA Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık vardır diyebiliriz. (Çizelge 36)

“Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla rapor istenmelidir.” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör usta öğretici ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla rapor istenmesi fikrini desteklemektedirler.

1) “Beceri eğitiminde uyum gücünü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli.” önerisine usta öğreticilerin % 22.8'i orta, % 36.1'i çok, % 35.1'i pek çok derecede; koordinatör öğretmenlerin % 33.3'ü çok, % 47.1'i pek çok; öğrencilerin % 16.8'i orta, % 28.9'u çok, % 47.3'ü pek çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarına bakıldığında usta öğreticiler 3.99 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 4.23 ile çok derecede ve öğrenciler 4.13 ortalama ile çok derecede beceri eğitiminde uyum gücünü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli görüşüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Genel ortalama 4.08 çok derecede bu öneriye katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.026 dir. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı

çizelgede incelendiği zaman usta öğretmenlerin ile öğrencilerin verdikleri cevaplarda farklılık görülürken, diğer ikili gruplar arasında farklılık olmadığı görülmüştür. derecelerde yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.001'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir farklılık vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Beceri eğitiminde uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli.” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğretmenlerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; usta öğretmenler ile öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, beceri eğitiminde uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmesini istemektedirler.

m) “Okul işyeri ilişkileri arttırılmalıdır.” önerisine usta öğretmenlerin % 24.9'u orta, % 33.3'ü çok, % 34.5'i pek çok derecede; öğretmenlerin % 21.6'sı orta, % 41.2'si çok, % 37.3'ü pek çok derecede; öğrencilerin % 20.7'si orta, % 26.7'si çok, % 43.7'si pek çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarına bakıldığında usta öğretmenler 3.93 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 4.16 ile çok derecede ve öğrenciler 4.00 ortalama ile çok derecede beceri eğitiminde uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli görüşüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak deneklerin tümü 3.98 aritmetik ortalama ile çok derecede bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.181'dir. Bulunan değer 0.05 anlamlılık düzeyinde 0.05'ten büyük olduğu



için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasında fark yoktur. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticilerin, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıkları için verilen cevaplarda bir farklılık görülmemiştir. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.038'dir. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark vardır sonucunu elde edilmiştir. Karşılaşılan bu çelişkili sonuca rağmen örneklerin normal dağıldığı varsayıldığı için ANOVA Testi sonucu dikkate alınarak verilen cevaplar arasında farklılık olmadığı söylenebilir. (Çizelge 36)

“Okul işyeri ilişkileri arttırılmalıdır.” iddiasına her üç gruba da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmenler ile usta öğreticilerin; usta öğreticiler ile öğrencilerin; öğrenciler ile koordinatör öğretmenlerin ikili gruplarda sorulara verdikleri cevaplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. (Çizelge 37)

Denekler, okul ile işyerlerinin ilişkilerinin arttırılmasını istemektedirler.

n) “Muhasebe uygulaması programında yer alan bütün konular öğretilmedir” önerisine usta öğreticilerin % 25.1'i orta, % 32.9'u çok, % 35.1'i pek çok derecede; öğretmenlerin % 21.6'sı orta, % 49.0 çok, % 25.5'i pek çok derecede; öğrencilerin % 11.7'si orta, % 25.1'i çok, % 58.3'ü pek çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarına bakıldığında usta öğreticiler 3.95 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.94 ile çok derecede ve öğrenciler 4.34 ortalama ile çok derecede beceri eğitiminde uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli görüşüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak deneklerin tümü 4.18 aritmetik ortalama ile çok derecede bu görüşe katıldıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000 dır. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticiler ile koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıkları için iki grup arasında fark gözlenmezken, öğrencilerin % 58.3 gibi bir oran ile pek çok derecede cevap verdiğini görüyoruz. Bu da bize öğrencilerin cevaplarının bir farklılık yarattığını gösteriyor. Bu çalışmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir farklılık vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Muhasebe uygulaması programında yer alan bütün konular öğretilmedir” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, muhasebe uygulaması programındaki bütün konuların öğretilmesini istemektedirler.

o) “Beceri eğitimi uygulaması yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlanmalı, kolaylıklar getirilmelidir.” önerisine usta öğreticilerin % 27.9'u orta, % 33.2'si çok, % 29.0'u pek çok derecede; öğretmenlerin % 13.7'si orta, % 47.1'i çok, % 25.5'i pek çok derecede; öğrencilerin % 16.8'i orta, % 25.7'si çok, % 48.9'u pek çok derecede katılmışlardır. (Çizelge 36)

Deneklerin cevaplarına bakıldığında usta öğreticiler 3.77 ortalama ile çok derecede, öğretmenler 3.76 ile çok derecede ve öğrenciler 4.12 ortalama ile çok derecede beceri eğitiminde uyum gücü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli

görüŖüne katıldıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak deneklerin tümü 3.97 aritmetik ortalama ile çok derecede bu görüŖe katıldıklarına belirtmişlerdir. (Çizelge 36)

Deneklerin verdikleri cevaplar arasında farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000 dır. Bulunan değer 0.05 anlam düzeyinde 0.05'ten küçük olduğu için usta öğretici, öğretmen ve öğrenci gruplarının verdikleri cevaplar arasından anlamlı farklılıklar vardır. Her üç denek grubunun sorulara verdikleri cevapların farklılığı çizelgede incelendiği zaman usta öğreticiler ile koordinatör öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplarda orta, çok, pek çok derecelerde yoğunlaştıkları için iki grup arasında fark gözlenmezken, öğrencilerin % 48.9 gibi bir oran ile pek çok derecede cevap verdiğini görüyoruz. Bu da bize öğrencilerin cevaplarının bir farklılık yaratığını gösteriyor. Bu çalıŖmaya yorum katabilmek için sonuca ilave olarak parametrik olmayan testlerden Kuruskal Wallis Testi yapılmıştır. Kuruskal Wallis Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.000'dır. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden küçük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir farklılık vardır sonucu çıkmıştır. (Çizelge 36)

“Beceri eğitimi uygulaması yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlanmalı, kolaylıklar getirilmelidir.” iddiasına her üç denek grubuna da uygulanan İki Bağımsız Örnek t Testi hesaplanan test istatistiği olasılığına bakıldığında koordinatör öğretmen ile usta öğreticilerin sorulara verdikleri cevaplarda fark yokken; öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında farklılıklar vardır. (Çizelge 37)

Denekler, beceri eğitimi uygulaması yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlanmasını, kolaylıklar getirilmesini istemektedirler.

ö) “Muhasebe bürolarında öğrenci sayıları belirli bir oranı geçmemelidir.” önerisine usta öğreticilerin % 35.6'sı orta, % 30.7'si çok, % 21.5'i pek çok, olarak derecelendirmişlerdir. Bu soruda koordinatör öğretmenler ise % 13.7' si az, % 43.1' orta, % 29.4'ü çok, % 11.8'i pek çok olarak cevaplanmışlardır. (Çizelge 36)

Usta üreticilerin ve koordinatör retmenlerin cevaplar arasındaki farklılığı tespit etmek için hesaplanan t testi hesaplanan olasılığı 0.129 çıkmıştır. Bu çıkan sonuç tablo değerinden büyük çıktığı için verilen cevaplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Bu sorulara verilen cevaplardaki farklılığı çizelgede incelediğimizde usta üretici ve koordinatör retmenlerin cevaplarının pek çok, çok, orta şeklindeki bir sıralamaya göre yoğunlaştıklarını görüyoruz. Bu sonuca ilave olarak çalışmaya yorum katabilmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney U Testi yapılmıştır. Man Whitney U Testi hesaplanan test istatistiği olasılığı 0.089' dur. Bu sonuç 0.05 anlam düzeyinden büyük olduğu için denek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur sonucu çıkmıştır. (izelge 36)

Her iki denek grubunun sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalamalarına baktığımızda koordinatör retmenlerin 3.35; usta üreticilerin ise 3.58 düzeyinde bu fikre katıldıklarını görüyoruz. Koordinatör retmenler ile usta üreticilerin sorulara verdikleri cevapların aritmetik ortalama sonuçlarına baktığımızda elde edilen 3.56 değerine göre her iki grup bu fikre katıldıklarını söyleyebiliriz. (izelge 36)

Deneklerin sorulara verdikleri cevapların dağılımlarını test etmek için Kolmogrov-Simirnov Testi yapılmıştır. Bu oran 0.752 bulunmuştur. 0.05 anlam düzeyinde bulduğumuz oran 0.05'ten büyük çıktığı için usta üreticilerin ve koordinatör retmenlerin verdikleri cevapların dağılımlarının farklılığında anlamlı bir ayrılık yoktur. (izelge 36)

#### 4. BULGULAR İLE İLGİLİ SONUÇLAR

Bir ülkenin eğitim yatırımlarından milli ekonomi için en fazla istifade sağlayabilmesinin bir şartı da yetiştirilen fertleri memleket ekonomisine en faydalı olacakları şekilde istihdam etmeleridir. (Bilgi seven 1992:103)

Gelişmekte olan ülkelerde, aile bireylerinin çocuklarını okula göndermek istememeleri, çocuklarının eğitimlerini tamamlamak isteyenlerin de çocuklarının memur olmaları için çaba sarf ettikleri bir gerçektir. Bu amaç sebebiyle eğitime devam eden bireylerin çokluğu sebebiyle ülke yetişkin nüfusunun büyük bir bölümü eğitimlerini yarıda bırakmakta devam edenlerin ise memur kadrolarında ihtiyacın üstünde bir şişkinlik kazanmasına sebep olacağı meydandadır.

Ülkeler, sınırsız olan insan ihtiyaçlarını karşılamak ve maddi refahını artırmak amacıyla kıt kaynakların en iyi şekilde kullanarak bireylere hizmet etmek gayesini gütmektedirler. Bu sebepten eğitim - öğretim çağına gelmiş bireylerin eğitimlerini tamamlamalarını, eğitilmiş olan bu nüfusun uygun yerlerde ekonomisinin arz-talep dengesini bozmadan istihdam etmesini sağlaması gerekmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere ülkenin birinci görevi nüfusunun tamamını eğitmeleri, bu eğitimli nüfusu bireylerin yetenekleri doğrultusunda ülke ekonomisinin ihtiyaçlarını dikkate alarak bu akışa yön vermeleridir.

Ülke bireylerinin tamamının eğitimlerini tamamlamak tek başına ülke ekonomisine bir fayda sağlamaz. Yetişmiş iş gücünü istihdam edemediğimiz zaman bu yapılan yatırımların bir bölümünün israf olmasına sebebiyet vereceği bir gerçektir. Bu nedenledir ki, eğitim-istihdam dengesinin sağlanması gerekmektedir. Eğitim – istihdam dengesinin kurulması açısından mesleki ve teknik orta eğitim kurumları, ülkenin gereksinimi olan nitelikli ve nicelikli elemanları yetiştirerek ülke kalkınmasına yardımcı olmaktadır.

Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları ile iş yerleri arasında ortaklaşa yapılacak çalışma programı 19.06.1986 yılında 19139 sayılı resmi gazetede

yayınlanarak 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Kanunu ile çıkarılmıştır. Bu kanun kapsamı içerisinde Ticaret Lisesi öğrencileri de 1986 yılından itibaren branşları itibariyle olmak kaydıyla muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapmaya başlamışlardır.

Beceri eğitimi uygulamasının başarılı olması da ülke ekonomisi için önem arz etmektedir. Bu nedenden dolayıdır ki beceri eğitimi uygulaması sırasında yaşanan sorunlara ilişkin çözümler üretmek için beceri eğitiminin yararlılıkları, yüksek öğrenimine yönelme durumu, iş hayatına uyum, okul başarısına etkileri ile ilgili olarak karşılaşılan sorunlar ve bu konularda belirlenecek öneriler, görüşler elde etmek gerekmektedir.

Bu amacı gerçekleştirebilmek için yapılan anket çalışması uygulaması ile elde edilen verilerin Frekansı, Yüzdesi, Ağırlıklı Ortalaması, Standart Sapması, Kay-Karesi, Bağımsız Örnek t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U Testi, Kuruskall Wallis Testi, Kolmogrov-Simironov Testleri gibi istatistiksel işlemlerden geçirilerek sonuç ve öneriler elde edilmiştir.

#### **4.1. Öğrencilerin Okul Tercihleri Ve Eğitimine İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar**

Öğrencilerin okul tercihleri ve eğitim durumuna ait görüşleri şunlardır:

a) Öğrencilerin ilköğretimi bitirme dereceleri dikkate alındığı zaman çoğunluğunun iyi derecelerde ilköğretimden mezun olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 10, Sayfa 64)

b) Öğrencilerin yarıya yakını bu okulu kendi istekleri ile üçte birlik kısmı ise ailelerinin isteği ile seçtikleri tespit edilmiştir. (Çizelge 11, Sayfa 64 )

c) Öğrencilerin çok az bir kısmı bu mesleğe ilgileri olduğu için okulu seçtiklerini belirtirken büyük bir çoğunluğunun ise meslek sahibi olma ve iş bulabilmek için seçim yaptıkları belirlenmiştir. (Çizelge 12, sayfa 65 )

d) Öğrencilerin bu okuldaki başarı durumu sorulduğunda ilköğretim bitirme derecelerine yakın bir oran çıkmış çoğunluğunun derslerinde başarılı oldukları görülmüştür. (Çizelge 13, Sayfa 65 )

e) Öğrencilere üniversiteye gitmeyi düşünüp düşünmedikleri sorulduğunda % 80'ine yakınının evet dediği görülmüştür. Bu oranın yüksek oluşunun nedeni olarak meslek yüksek okullarına sınavsız geçişin rolünün büyük olduğu söylenebilir. (Çizelge 14 , Sayfa 65 )

f) Beceri eğitimi uygulamasını gerçekleştirdikleri işyerlerini nasıl seçtikleri sorulduğunda öğrencilere okul yönetimi ve öğretmenleri tarafından bilinçli bir yönlendirmenin olmadığı, buna karşılık ailesi ve yakın çevresinin yönlendirmesiyle işyerlerini seçtikleri tespit edilmiştir. (Çizelge 15, Sayfa 66 )

g) Öğrencilere beceri eğitimi uygulaması yaptığınız işletmenin türü sorulduğu zaman usta öğreticilerin verdiği bilgilerle yaklaşık olarak aynı çıkmış % 71.4'ünün özel işletmeler ve muhasebe bürolarında çalıştıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 16, Sayfa 66)

h) Öğrencilere okuldaki eğitimin beceri eğitimine sizleri hazırlamada yeterli olup olmadığı sorulduğunda yetersiz olduğu görüşü ağırlık bulmuştur. (Çizelge 17, Sayfa 67 )

i) Beceri eğitimi uygulaması için okulda gördükleri meslek derslerinden muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe derslerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir. (Çizelge 18, Sayfa 67 )

## 4.2. Çalışma Şartlarına İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar

Beceri eğitimi uygulaması programında becerilerin uygulamasına ilişkin görüşlerin yer aldığı sorularda şu sonuçlara ulaşılmıştır:

a) Muhasebe uygulama programında yer alan ticari belgelerin düzenlenmesi ve büro hizmetlerinin yaptırılması hedeflenen düzeye yakın öğretilirken muhasebe kayıtlarının tutturulması ve muhasebe işlemlerinin yaptırılması nispeten daha az uygulama kapsamında olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra öğrencilerin büro dışı hizmetlerinde çalıştıkları da gözlenen bir gerçektir. (Çizelge 19, Sayfa 68 )

b) Öğrencilere muhasebe bürolarında yaptıkları işlerin kapsamına ilişkin sorulan sorularda bir önceki verilen sorudaki cevaplara yakın bir sonuç çıkmış deneklerin üçte ikisine yakını öğrencilere bazı işlerin yaptırıldığını, üçte birine yakını ise bütün işlerin yaptırıldığını belirtmişlerdir.

Buna göre öğrencilere beceri eğitimi uygulaması sırasında bütün becerilerin yeterince öğretilmediği belirlenmiştir. (Çizelge 20 , Sayfa 70 )

c) Beceri eğitimi uygulaması sırasında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun 8 saat ve 8 saatten fazla çalıştıkları tespit edilmiştir. (Çizelge 21, Sayfa 71 )

d) Öğrencilerin, beceri eğitimi uygulamasında tatil günleri veya öğleden sonraları çalışma durumlarına bakıldığında çoğunluğunun tatil günleri ve öğleden sonraları çalıştırıldığı, buna karşın öğrencilerin bir kısmının tatil günleri veya öğleden sonraları çalıştırılmadığı görülmüştür. (Çizelge 22, Sayfa 72 )

e) Beceri eğitimi uygulamasında öğrencilerin aldıkları ücretlere baktığımızda büyük çoğunluğunun askeri ücretin %30'u veya daha fazlası ücret almaktadırlar. (Çizelge 23, Sayfa 73 )



f) Denekler, beceri eğitimi uygulaması yapan öğrencilerin aldıkları ücretin yeterli olmadığını belirttikleri görülmüştür. (Çizelge 24, Sayfa 74 )

g) Denekler, beceri eğitimi uygulaması yapan öğrencilerin usta öğreticilerden izin alırken zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 25, Sayfa 75 )

#### **4.3. Beceri Eğitime İlişkin Görüşlerle İlgili Sonuçlar**

Beceri eğitiminin yararlığına ilişkin usta öğreticilerin ve koordinatör öğretmenlerin görüşleri şu şekilde olmuştur:

a) Koordinatör öğretmenler ve usta öğreticiler, beceri eğitiminin işyerindeki iş yükünü hafifletmesi açısından çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 26, Sayfa 76 )

b) Beceri eğitiminin işyerine ucuz iş gücü sağladığı iddiasına koordinatör öğretmenler çok derecesinde katılırken usta öğreticiler ise ne katılıyorum- ne katılmıyorum gibi bir görüş bildirmişlerdir. (Çizelge 26 , Sayfa 76 )

c) Denekler beceri eğitiminin öğrencilerin iş hayatını öğrenmeleri açısından çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 26 , Sayfa 76 )

d) Beceri eğitiminin diğer çalışanları öğrenmeye ve öğretmeye motive etmesi bakımından usta öğreticiler çok yararlı bulurken koordinatör öğretmenler bu görüşü normal karşılamışlardır. (Çizelge 26, Sayfa 76 )

e) Denekler, beceri eğitimi uygulamasının öğrencilerin sosyal ilişkilerini geliştirmesi bakımından çok yararlı bulmuştur. (Çizelge 26 , Sayfa 76 )

f) Denekler, beceri eğitimi uygulamasını öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirmesi bakımından çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 26 , Sayfa 76 )

Beceri eğitiminin işleyişine ilişkin usta öğrencilerin ve koordinatör öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

a) Denekler, öğrencilerin muhasebe işlemlerine ilgilerinin yoğun olduğunu belirtmişlerdir. (Çizelge 27, Sayfa 83 )

b) Koordinatör öğretmenler ve usta öğreticiler, öğrencilerin çalışma koşullarına uyum sağladıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 27, Sayfa 83 )

c) Denekler, okulda öğretilen bilgilerle işyerinde yaptırılan işlerin birbirine uyumlu olduğu fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 27, Sayfa 83 )

d) Denekler, koordinatör öğretmenlerin öğrencilerin işyerlerindeki karşılaştıkları problemlerle ne derecede ilgilendikleri fikrine ne katılmış- nede katılmamışlardır. (Çizelge 27, Sayfa 83 )

e) Usta öğreticiler, beceri eğitimi uygulaması yaptırdıkları öğrencileri sene sonunda istihdam etmeyi düşünüp düşünmedikleri sorusuna belirgin bir fikir belirtmemişlerdir. (Çizelge 27, Sayfa 83 )

Öğrencilerin beceri eğitiminin yararlılığına ilişkin görüşleri şunlardır:

a) Beceri eğitimi okulda öğretilen bilgilerin uygulamaya geçirilmesi yararlıdır fikrine ne katılmışlar ne de katılmamışlardır. (Çizelge 28 , Sayfa 88 )

b) Beceri eğitiminden aldıkları ücretin aile bütçelerine katkısının olup olmadığı fikrine belirgin bir görüş belirtmemişlerdir. (Çizelge 28 , Sayfa 88 )

c) Öğrenciler, beceri eğitiminin gerçek iş hayatına hazırlanması açısından usta öğreticiler ve koordinatör öğretmenlerle aynı görüşü belirterek, çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 28, Sayfa 88 )

d) Öğrenciler, beceri eğitiminin sosyal ilişkileri geliştirmesi açısından usta öğreticiler ve koordinatör öğretmenlerle aynı görüşü belirterek çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 28, Sayfa 88 )

e) Öğrenciler, beceri eğitiminin sorumluluk duygusunu geliştirmesi açısından çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 28, Sayfa 88 )

Öğrencilerin beceri eğitiminin işleyişine ilişkin görüşleri şunlardır:

a) Öğrenciler, beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi becerileri ne derece öğrendikleri fikri hakkında belirgin bir görüş belirtmemişlerdir. (Çizelge 29, Sayfa 89 )

b) Öğrenciler, muhasebe bürolarında çalışırken okulda öğretilen bilgilerin yetersizliği açısından bir zorluk yaşayıp yaşamadıkları hakkında belirgin bir görüş belirtmemişlerdir. (Çizelge 29, Sayfa 89 )

c) Öğrenciler, beceri eğitimi uygulamasının ileride iş bulmaları açısından çok faydalı olacağını belirtmişlerdir. (Çizelge 29, Sayfa 89 )

#### **4.4. Yaşanan Sorunlara İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar**

Beceri eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin bilgiler şöyledir:

a) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi görmelerini çok yararlı bulmuşlardır. (Çizelge 30, Sayfa 92 )

b) Denek gruplarından koordinatör öğretmenler ile usta öğreticiler beceri eğitimi uygulaması sırasında öğrencilerin öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede zorlanıp zorlanmadıkları sorusuna ne katılmış ne de katılmamışlar, öğrenciler ise bu konuda zorlanmadıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 30, Sayfa 92 )

c) Denek grupları beceri eğitiminin gerçekleştirildiği muhasebe bürolarındaki çalışma şartlarının normal olup olmadığı konusuna ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 30, Sayfa 92 )

d) Usta öğretmenler beceri eğitimi uygulamasında öğrencilere bilgi ve becerileri kazanmalarında yardımcı olmaktadır. (Çizelge 30, Sayfa 92 )

e) Denek gruplarından koordinatör öğretmenler ile usta öğretmenler öğrencilerin işyerlerinde ne derece hata yaptıkları sorusundaki fikre ne katılmış ne de katılmamışlar, öğrenciler ise az hata yaptıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 30, Sayfa 93 )

f) Usta öğretmenler ile öğrenciler, öğrencilerin beceri eğitimi nedeniyle okula ilgilerinin azalıp azalmadığı sorusundaki görüşe ne katılmış ne de katılmamışlar, öğretmenler ise çok derecesinde okulla ilgilerinin azaldığını belirtmektedir. (Çizelge 30, Sayfa 93)

Beceri eğitimi uygulamasında öğrencilerin yaptıkları hataların nedenleri olarak:

a) Denekler, öğrencilerin hata yapma nedeni olarak, öğrencilerin işyerlerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmemesini fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 100 )

b) Denekler, öğrencilerin hata yapma nedeni olarak, yanlış yapmaktan çekindikleri için hata yaptıkları fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 100 )

c) Koordinatör öğretmenler ile usta öğretmenler öğrencilerin kendilerine güvenlerinin olmamasından dolayı hata yaptıkları fikrine ne katılmış ne de katılmamışlar, öğrenciler bu nedene katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 100 )

d) Denekler, öğrencilerin hata yapma nedeni olarak, öğrencilerin bilgilerinin üzerinde çalışma beklenmesinden dolayı hata yaptıkları fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 100)

e) Denekler, çalışma ortamındaki işlerin yoğun olduğundan dolayı hata yapma nedeni olduğu fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 101 )

f) Denekler, öğrencilerin hata yapma nedeni olarak, öğretilmeyen işlerin yaptırılmak istenmesinden dolayı öğrencilerin hata yaptıkları fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 32, Sayfa 101)

#### **4.5. Okul Başarısına İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar**

Beceri eğitiminin okul başarısına olumlu etkileri olarak şu sonuçlar elde edilmiştir:

a) Denek gruplarından koordinatör öğretmen ve öğrencilere yöneltilen soruda denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle meslek derslerine karşı ilgi ve başarılarının ne derece arttığı fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 34, Sayfa 111 )

b) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle okul başarılarının olumlu yönde etkilediği görüşüne ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 34, Sayfa 111 )

c) Denekler, iş hayatına erken başlamalarından dolayı öğrencilerin kişilik gelişmelerini olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. (Çizelge 34 , Sayfa 111 )

d) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle iş yeri çalışmalarını arkadaşlarıyla paylaştıkları için faydalı olduğu fikrine koordinatör öğretmenler çok derecesinde katılırken öğrenciler ise belirgin bir görüş belirtmemişlerdir. (Çizelge 34, Sayfa 111 )

e) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle okulda ve dış dünyada daha rahat iletişim kurabilme davranışını kazandıklarını belirtmişlerdir. (Çizelge 34, Sayfa 111 )

f) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle okul bittikten sonra iş bulma imkanlarının arttığı fikrine koordinatör öğretmenler çok derecesinde katılırken öğrenciler ise belirgin bir görüş belirtmemişlerdir. (Çizelge 34, Sayfa 111 )

Beceri eğitimin okul başarılarının olumsuz yönde etkileme nedenleri olarak:

a) Denek gruplarından koordinatör öğretmenler ve öğrenciler, öğrencilerin yapmış oldukları beceri eğitimi uygulamasının etkisi sonucu öğrencilerin okul başarısının olumsuz yönde etkilendiği fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117 )

b) İş yerindeki yaşanan yoğunluğun öğrencilerin okulda derslerine ilgilerini azalttığı fikrine koordinatör öğretmenler belirgin bir görüş belirtmezken, öğrenciler bu fikre çok derecesinde katılmışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117)

c) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle okul –aile –iş yeri uyumlarının azalma derecesi fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117 )

d) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması nedeniyle kültür derslerine karşı ilgilerinin azaldığı fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117 )

e) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle derslerine yeterince zaman ayırıp ders çalışamadıkları fikrine koordinatör öğretmenler belirgin bir görüş belirtmezken, öğrenciler bu fikre çok derecesinde katılmışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117 )

f) Denekler, öğrencilerin beceri eğitimi uygulaması yapmaları nedeniyle haftanın beş günü okuldan uzak oldukları için okula geldiklerinde sıkılıp okula adapte olamadıkları fikrine çok derecesinde katılmışlardır. (Çizelge 35, Sayfa 117 )

g) Sadece koordinatör öğretmene sorulan soruda ise, beceri eğitimin öğrencilerin mesleğe olan ilgilerini olumlu yönde arttırdığını fikrine ne katılmış ne de katılmamışlar, meslek yüksek okuluna gitme şanslarının azaldığını belirtmişlerdir. (Çizelge 35 , Sayfa 118 )

#### **4.6. Önerilere İlişkin Bilgilerle İlgili Sonuçlar**

Beceri eğitiminin işleyişine ilişkin öneriler şu şekilde olmuştur:

a) Beceri eğitiminin uygulaması başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim verilmelidir. (Çizelge 36, Sayfa 125 )

b) Beceri eğitimi uygulama programı tekrar gözden geçirilerek iş yerine uygun hale getirilmelidir. (Çizelge 36, Sayfa 125 )

c) Denekler, okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatlerinin arttırılma fikrine ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 36, Sayfa 125 )

d) Öğrencilerin beceri eğitimini yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı, öğrenciler ona göre bu işyerlerine gönderilmelidir.(Çizelge 36, Sayfa 125)

e) Öğrencilerin işyerlerinde konularının dışındaki işlerde çalıştırılmaması deneklerce önerilmiştir. (Çizelge 36, Sayfa 126 )

f) Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalı görüşü deneklerce önerilmiştir. (Çizelge 36, Sayfa 126 )

g) Beceri eğitiminin 4. sınıfta bir yıl kesintisiz yapılmalı önerisini koordinatör öğretmenler desteklerken usta öğreticiler ile öğrenciler bu fikre ne katılmış ne de katılmamıştır. (Çizelge 36, Sayfa 126 )

h) Beceri eğitimi uygulaması bugünkü haliyle 2 gün okul, 3 gün işyeri olarak devam etmesi fikrine denekler ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 36, Sayfa 126 )

i) Usta öğreticilerin, usta öğretici pedagojisi kursundan geçirilme önerisini öğrencilerle, koordinatör öğretmenler çok desteklerken, usta öğreticiler bu fikre ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 36, Sayfa 127 )

j) Koordinatör öğretmenlerin işyerlerine daha çok ziyaret etmelerini denekler önermişlerdir. (Çizelge 36, Sayfa 127 )

k) Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla rapor istenmesini önermiştir. (Çizelge 36, Sayfa 127 )

l) Beceri eğitiminde uyum güçlüğü çeken öğrencilere daha çok ilgilenmesini denekler önermiştir. (Çizelge 36, Sayfa 127 )

m) Okul-işyeri ilişkilerinin artırılmasını denekler önermiştir. (Çizelge 36, Sayfa 128 )

n) Beceri eğitimi uygulama programında yer alan bütün konuların öğretilmesi önerilmektedir. (Çizelge 36, Sayfa 128 )



o) Beceri eğitimi uygulaması yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlamasını, kolaylıklar getirilmesini denekler önermiştir. (Çizelge 36, Sayfa 128 )

ö) Muhasebe bürolarında öğrenci sayıları belirli bir oranı geçmemelidir görüşünü usta öğreticiler önerirken koordinatör öğretmenler bu fikre ne katılmış ne de katılmamışlardır. (Çizelge 36, Sayfa 129 )

## SONUÇ

Tüm dünyada hızla artan teknolojik gelişmeler, bilginin bir yerden başka bir yere hızla aktarılması, globalleşme ve hızla artan rekabet, firmaların ayakta durmasını zorlaştırmaktadır. Türkiye'nin mal ve hizmet üretiminde, küresel pazarda rekabet edebilecek ve uluslararası standartları dikkate alarak nitelikli işgücü yetiştirmesi gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda kurulan Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları bünyesindeki Ticaret Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Ticaret Liselerinde;

1- Okulların beceri eğitimi konusunda öğrencilere daha geniş bilgilendirerek, öğrenciye işyeri ortamı için gerekli mesleki davranışlar, bilgi, beceri ve işe ilişkin tavır, tutum, iş alışkanlığı kazandıracak şekilde ön eğitim vermelidir.

2- Beceri eğitimi uygulamasında ve iş dünyasında kendilerine faydasının büyük olacağına inanılan muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe ders saatlerinin artırılması gerekmektedir.

3- İş yerlerinde öğrencilere beceri eğitimi uygulama programında yer alan tüm konuların yaptırılması gerekmektedir. Öğrenciler aynı zamanda konularının dışındaki işlerde çalıştırılmamalıdır.

4- Çalışma saatlerine ve tatil günlerine uyulması konusunda daha dikkatli davranılmalıdır.

5- Öğrencilerin aldıkları ücretler günün şartlarına uygun hale getirilmelidir.

6- İşyerlerindeki yoğun çalışma temposu öğrencilerin okul başarılarını olumsuz yönde etkilemekte olup beceri eğitimi uygulaması yaptıran işyerlerinin bu kişilerin aynı zamanda okullarında öğrenim gören öğrenciler olduklarını unutmamalı, çalışma koşullarında düzenlemeler yapmalıdırlar.

7- İş gücünün mesleki eğitiminde her ülke kendi ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini dikkate alarak mesleki eğitim yaklaşımları geliştirmektedir. Bu sebeple, beceri eğitimi muhasebe uygulama programı ülkemizin ihtiyaç ve imkanlarına uygun ve aynı zamanda iş yerlerinin beklentilerini dikkate alınarak günün koşullarına uygun hale getirilmesi için yeniden düzenlenmelidir.

8- Öğrencilerin beceri eğitimini yapacakları yerler hakkında ön bilgiler edinilerek, bu bilgiler doğrultusunda öğrencilerin bilgi ve yeteneklerini en verimli kullanabilecekleri yerlere öğrenciler kabiliyetleri doğrultusunda yönlendirilmelidir.

9- Beceri eğitiminin şimdiki haliyle beş gün okuldan uzak, iki gün okul olarak uygulanmasından dolayı öğrenciler okula geldiklerinde sıkılıp, okula adapte olama da zorlanmaktadırlar. Beceri eğitiminin bir dönem kesintisiz yapılması için bir deneme çalışması yapılmalıdır.

10- Usta öğretici pedagojisi kursları belirli periyotlarda düzenli olarak yapılmalı, Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve işyeri odaları birlikte hareket ederek çözüm yolları geliştirmelidirler.

11- Koordinatör öğretmenlerin iş yerlerini daha çok ziyaret etmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Bu konudaki eksikliğin okullardaki branş öğretmeni norm kadrosundaki eksikliklerden dolayı yaşandığı, Milli Eğitim Bakanlığının ve yüksek öğrenim kurumunun bu konuyu tekrar gözden geçirerek çözüm önerileri geliştirilmelidir.

12- Öğrencilerin iş yerlerindeki çalışmalarıyla ilgili olarak belirli aralıklarla rapor istenmeli, sene sonu okula teslim edilen staj dosyalarının dönem içerisinde bölümler itibari ile tamamlanarak teslim edilmelidir.

13- Beceri eğitiminde uyum güçlüğü yaşayan öğrencilerle daha çok ilgilenilmeli bu tür öğrenciler daha profesyonel çalışan büyük ölçekli işletmelere yönlendirilmelidir.

14- Okul-işyeri ilişkileri geliştirilmeli, belirli aralıklarla kişi akışını hızlandırmak ve ilişkileri geliştirmek için toplantılar, konferanslar düzenlenmelidir.

15- Beceri eğitimi uygulaması yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar getirilmelidir.

16- Beceri eğitimi uygulaması sonucunda öğrencilerin işyerlerine; üretimde kalitenin yükselmesi, iş gücü veriminin artması ve rekabet gücünde artış yaratması sebebiyle ekonomik açıdan ülke kalkınmasında beklenen gelişime destek verdiği görülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin beceri eğitimi sonucunda bir bölümünün staj yerlerinde istihdam edilmeleri sebebiyle ülkede yaşanan işsizlik sorunun aşılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

17- Beceri eğitiminde hedeflenen beceri eğitimi uygulama programındaki becerilerin yeterince öğretilmemesine rağmen beceri eğitimiyle birlikte öğrenciler okulda öğrendikleri teorik bilgileri işyerlerinde uygulama imkanı bulmuşlardır ve bunun yanı sıra okuldaki teorik bilgilerden farklı olarak çeşitli işler de öğrenmişlerdir. Bu bakımdan beceri eğitimi gerek öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlaması gerekse de sosyal ilişkileri geliştirmesi bakımından yararlı bir uygulamadır.

## ÖZET

Bir ülkenin kalkınmışlık düzeyini belirlemede kullanılan en önemli ölçütlerden biri, o ülkenin sahip olduğu insan kaynaklarının niteliğidir. Yaşadığımız yüzyılda teknoloji ve buna bağlı olarak da endüstri, toplum kültürünün ayrılmaz bir parçası haline geldiği için teknoloji üretebilecek ve kullanabilecek gerekli insan gücünün istenen nitelikte ve nicelikte yetiştirilebilmesi, büyük ölçüde eğitim sisteminin görevidir. Eğitim sistemi, bu görevini yerine getirirken öğrencileri üretken birer yurttaş olarak görür ve onları meslekler dünyasına hazırlar. Özellikle ortaöğretim düzeyinde bu işlevsel çaba yoğunlaşır. Ulusal kalkınma çabalarında büyük umutlar bağlanan ortaöğretim kurumları bünyesindeki mesleki ve teknik eğitim kurumları üzerlerine düşen bu önemli görevi yerine getirmede güçlükler yaşadıkları için bu sorunlara her ülke kendi koşul ve olanaklarına göre çözümler aramaktadır.

Bu araştırmada 1986-1987 yılında yasallaşan 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu gereğince Ticaret Meslek Lisesi öğrencilerinin okuldaki eğitimlerinin yanı sıra işletmelerin muhasebe bürolarında gerçekleştirdikleri beceri eğitimi uygulamasını değerlendirmek ve uygulamada karşılaşılan sorunlara ilişkin çözümler üretmektir.

Birinci bölümde yapılan literatür çalışması sonucunda konu ile ilgili ön bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise 51 koordinatör öğretmen, 552 usta öğretici ve 850 öğrenciye uygulanan toplam 1453 anket uygulaması sonucunda elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Anket ile toplanan veriler Frekans, Yüzde, Ağırlıklı Ortalama, Standart Sapma, Bağımsız Örnek t Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Mann Whitney U Testi, Kuruskall Wallis Testi, Kolmogrov-Simirnov Testlerigibi istatistiksel analizlerden geçirilerek yorumlanmıştır.

Üçüncü bölümde araştırma ile ilgili elde edilen bulguların yorumları çerçevesinde elde edilen sonuçlar belirlenmiş ve kısaca sonuçlar şu şekilde ortaya konmuştur.

1- Öğrencilere, okul ve bölüm seçme düzeyinde daha programlı çalışmalar yapılmalıdır.

2- Okuldaki eğitimin öğrencileri beceri eğitimine yeteri kadar hazırlayamadığı görülmüştür.

3- Okul-iş yeri ilişkileri yeterli düzeyde değildir.

4- Okulda öğretilen bilgiler ile iş yerlerinde öğretilen bilgiler ve beceriler arasındaki uyumun geliştirilmesi gerekmektedir.

5- Beceri eğitiminde hedeflenen beceri eğitimi uygulama programındaki becerilerin, yeterince öğretilmemesine rağmen, beceri eğitimiyle birlikte öğrenciler okulda öğrendikleri teorik bilgileri işyerlerinde uygulama imkanı bulmuşlardır. Ve bunun yanı sıra okuldaki teorik bilgilerden farklı olarak çeşitli işler de öğrenmişlerdir. Bu bakımdan beceri eğitimi, gerek öğrencileri gerçek iş hayatına hazırlaması gerekse de sosyal ilişkileri geliştirmesi bakımından yararlı bir uygulamadır.

6- İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin okul tarafından yönlendirilerek işletmelere gönderilmesi ve işletmelerde beceri eğitimi yapan öğrencilerin, işyeri çalışmalarının daha sık aralıklarla denetlenmesi gerekmektedir.

7- Beceri eğitimi uygulamasının geliştirilebilmesi için, eğitim programların günün yenilikleri ve gelişmelerinin uyumu açısından gözden geçirerek yenilenmesi için; Milli Eğitim Bakanlığı tarafından iş dünyasındaki temsilcilerin ve bu çalışmalarını bizzat yürütüp kontrol eden eğitim kurumlarının yöneticilerinin görüşleri alınarak uygulamanın geliştirilmesi önerilmektedir.

## SUMMARY

One of the most important criteria to determine the developmental level of a country is to get that country's quality of human sources. Because of the fact that the technology and the industry play an important role in today's world, especially in this century, the education system has a vital duty on educating the demanded human power to use and control that technology and industry. As performing its duty, the education system considers its students as creative and productive students and following that it prepares them to the business world. This functional hard and crucial work majors on especially during the High School period. Each country really pays very much attention to the Vocational and Technical High Schools because of their national development plans. However, those schools have problems and difficulties to perform their tasks. To overcome those difficulties and problems, each country has its own solutions according to its own situation and circumstances.

According to the legislation 3308 (Apprentice&Vocational Training Legislation) that was enacted in the years 1986-1987, the aim of this research is to evaluate the practical and theoretical studies of the Vocational High School students both at schools and at work places and also to find solutions for the problems of the Vocational High School students.

At the first section of the research, a brief information has been given. At the second section, the result of the questionnaire totally 1453 that was applied to the 51 Coordinators, 552 Trainers, and 850 Students has been evaluated.

The data collected from the questionnaire have been evaluated by scrutinizing the statistical investigations such as Frequency, Percentage, Weighed Average, Standart Deviation, Kay-Square, Independent Samples t Test, One-Way ANOVA, Mann Whitney U Test, Kuruskall Wallis Test, Kolmogrow- Simirnow Tests..

At the third section, the results of the research have been reviewed and commented on. Thus, we have concluded the results as in the following.

1- More programmed studies, plans must be applied to the students for the school and study field selections.

2- It has been found that the theoretical education applied at schools does not prepare students for the practical education carried out at the outside of the school.

3- The relation between school and work place isn't at enough level.

4- There is a need to improve the harmony between the knowledge and the skill at school and work place.

5- Although the skills aimed to be achieved in skill education application programme couldn't be taught at enough level, the students with skill education found opportunity to apply their theoretical knowledge at workplace. Furthermore they learn various works distinctly from theoretical knowledge acquired at school. Therein skill education is , because preparing students to real work life also with regard to improve their social relation , a useful education.

6- The students experiencing skill education should be oriented and must be sent to business enterprise , also there is a need to check their works at their work places.

7- For developing skill education application, the education schedules should be innovated and an harmony should be built according to today's developments. And for providing that it is suggested that the application should be enhanced by Ministry of National Education getting the opinions of the representatives in business world and the managers controlling and managing the institutes of education.



## TEŞEKKÜR

İlk olarak, yüksek lisans çalıřmam sűresince benden desteęini esirgemeyen danıřmanım Yrd.Doç.Dr.Halil MUTİOęLU'na teőekkűrű bir borç bilirim. Tezin yazımında teknik desteęini esirgemeyen Yrd.Doç.Dr. Funda ONDUR'a ve Marmara Ŭniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakűltesi Őđretim Ŭyesi Doç.Dr. Ahmet Mete İLİNGİRTŬRK'e teőekkűr ederim. Aynı zamanda tezin yazılması sırasında teknik desteęini esirgemeyen Yüksek Lisans Őđrencisi, Bilgisayar Őđretmeni Mustafa KŬŬKARABA ile eři Serap KŬŬKARABA'ya, tezin yazılması sırasında bana zaman ayıran, manevi anlamda da yanımda olan sevgili eřiim Saliha UYSAL ile sevgilerini daima űzerimde hissettięim ocuklarım Gűlcihan UYSAL ve Cemal UYSAL'a teőekkűr eder, çalıřmamda emeięi geçen herkese sevgi ve saygılarımı sunarım.

## KAYNAKLAR

- ALKAN, C. ve DOĞAN, H. ve SEZGİN, İ., 2001. **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları**, Nobel Yayınları, Kasım, Ankara, 248 s.
- ARIKAN, R., 2005. **Ekonomi Ders Kitabı**, Tutibay Yayınları, Ankara, 201 s.
- ARIKAN, R., 2000. **Araştırma Teknikleri ve Rapor Yazma**, Gazi Kitapevi, 3 Baskı, Ağustos, Ankara, 110 s.
- ATAÇ, B. , 1991. **Maliye Politikası**, Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, No:86, İkinci Baskı, 207.s.
- BEGG, D. FİSCHER, S. ve DORNBUSCH, R., 2001. **Makro İktisat**, Alkım Yayınları, İstanbul, 456. s.
- BİLGİSEVEN, K. A. ,1992. **Eğitim Sosyolojisi**, Kavramlar-Teoriler-Eğitim yolu İle Kalkınmanın Esasları, Filiz Kitapevi , 5. Baskı, İstanbul, 16 s.
- BÜYÜKERŞEN, Y. ve DİRİMTEKİN, H. ve ERDEM, B. M. ve ÖZER, M., 1999. **İktisada Giriş**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 31, 2. Baskı, Temmuz, Eskişehir, 327 s.
- ÇİL, B., 2002. **İstatistik**, Detay Yayıncılık, 3 Baskı, Mart, Ankara, ss. 148-341
- DİRİMTEKİN, H., 1989. **Genel İktisat Teorisi**, Bilim Teknik Yayın Evi, Şubat, İstanbul, ss. 267-269
- DOĞAN, H. ve ALKAN, C. ve SEZGİN, İ., 1980, **Mesleki ve Teknik Eğitimin Prensipleri**, Ankara, A. Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 90, 193 s.
- DPT, 2006. **Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi**, DPT Yayınları, Resmi Gazete 13.05.2006/26167, Ankara, 6 s.
- DPT, **Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı, Lonardo da Vinci AB Mesleki Eğitim Programı**, Genel Rehber, Avrupa Komisyonu, Ankara, ss. 2-5
- EREN, E., 2001. **Makro İktisat**, Avcıal Basım Yayın, Üçüncü Baskı, 16 s.
- ERTÜRK, S., 1979. **Eğitimde Program Geliştirme**, Yelken Tepe Yayınları, 3 Baskı, Ankara 6 s.
- FİDAN, M. ve YILMAZ, Ş., 2000. **Müteşebbislik**, Tutibay Yayınları, Ankara, 132 s.

- GEGEZ, E. A., 1997. **Uluslar arası Pazara Giriş Engellerine Rekabetçi Yaklaşım ve Bir Uygulama**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 153 s.
- GEGEZ, E. A., 2005. **Pazarlama Araştırmaları**, Beta Basım Yayım, Yayın No:1618, Birinci Baskı, Aralık, İstanbul, s s.171,215,286,287
- HİLL, N., 1996. **Handbook of Customer Satisfaction Measurement**, Gawver publishing England, ss.118-121
- KAZGAN, G., 1993. **Tarım ve Gelişme**, Filiz Kitapevi, 4. Baskı, İstanbul, 3 s.
- MEB, 1973. **Milli Eğitim Temel Kanunu ( 1739 sk )**, Resmi Gazete 14574 Sayılı, Haziran, 1 s.
- MEB, 2002. **4702 Sayılı Yasanın Uygulanması**, Resmi Gazete 24804 Sayılı, Temmuz, 3 s.
- MEB, 1973. **Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 sk )**, Resmi Gazete 14574, Haziran, Madde 3
- MEB, 1986. **Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu**, Resmi Gazete 19139, Temmuz, Madde 18
- MEB, 1987. **Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği**, Resmi Gazete 19356, Ocak, Madde 14
- MEB, 1995. Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, **Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 9 s.
- MEB, 2005. Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü, **Eğitim İstatistikleri**, Ankara, 2 s.
- MEGSB, 1988 Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, **Ticaret ve Turizm Öğretimi**, Ticaret ve Turizm Dairesi Başkanlığı, Ankara
- MEGSB,1987. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, **Ticaret ve Turizm Öğretimi**, Ticaret ve Turizm Dairesi Başkanlığı, Ankara, Nisan, 12 s.
- MUTLU, I. , 1997. **Eğitim Düşünceleri Dünyada ve Türkiye de Yüksek Öğretim**, Anı Yayıncılık, 1. Basım, Ocak, İstanbul, 13 s.
- MED, 2003. **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 158, Bahar, 15 s.

- NAKİP, M., 2003. **Pazarlama Araştırmaları Teknikler ve (SPSS Destekli) Uygulamalar, Seçkin Yayıncılık**, Birinci Baskı, Ekim, Ankara, ss.385-393
- OLALI, H. ve DUYMAZ, İ. , 1987. **Tarımın Türk Ekonomisindeki Yeri ve Ekonomik Gelişmeye Katkısı**, İzmir Ticaret Borsası Yayınları, No 28, 38 s.
- ÖZDAMAR, K., 2004. **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi, Kaan Kitapevi**, Geliştirilmiş 5. Baskı, Eskişehir, ss 289,291,449-450-622
- UNAY, C., 2000. **Genel İktisat**, Ekin Kitapevi, 2. Baskı, Bursa, 395 s.
- PARASIZ, İ., 2000. **İktisadın A B C' si** , Ezgi Kitapevi Yayınları, 4. Baskı, Ocak , Bursa, 210 s.
- PSACHAROPOLULOS,G., 1980. Educational Planning and the Labour Market, **Eurohean Journal of Education Trends and Plicies**,Vol 15, No:2, ss. 201-219
- SALVATORE, D. ve DİULİO, A. E., 1988. **İktisat “İlkeler ve kavramlar”**, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 5. Baskı, Ekim, İstanbul, 93 s.
- ŞİMŞEK, S. ve AYDIN K. , 2000. **İktisat Bilimine Giriş**, Değişim Yayınları, İkinci Baskı, Adapazarı, 101. s.
- WOODHALL, M., 1979. Education, Work and Employment In Developing Countries – A Synthesis of Recent Research, **Education Work ant Employment, A Summary Review, International Development Research Center Manuscript Reports**, Ottawa, IDRC, March, 34 s.

## İnternet Kaynakları

- <http://www.bagcilar.bel.tr/bpi.asp?caid=379&cid=760>(25.05.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr/okultanitim.html](http://ttogm.meb.gov.tr/okultanitim.html) (15.04.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr /okultanitim /ticaret/html](http://ttogm.meb.gov.tr/okultanitim/ticaret/html) (18.04.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr/okultanitim/andticaret/html](http://ttogm.meb.gov.tr/okultanitim/andticaret/html) (12.05.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr/okultanitim /andotelcilik/html](http://ttogm.meb.gov.tr/okultanitim/andotelcilik/html) (11.04.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr./okultanitim /cpl./html](http://ttogm.meb.gov.tr/okultanitim/cpl./html) (27.04.2006)
- [http:// ttogm.meb.gov.tr /istatistik./html](http://ttogm.meb.gov.tr/istatistik./html) (25.05.2006)
- <http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/SinavsizGecis/SinavsizGecisKlavuzu.htm>(  
19.05.2006)
- <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html> (22.04.2006)
- <http://www.meb.gov.tr/stats/ist2001/bolum6s1.htm> (28.05.2006)
- [http://www.myo.eunev.edu.tr/web\\_2003/Erasmus/Erasmus\\_data/leonardo\\_TR.htm](http://www.myo.eunev.edu.tr/web_2003/Erasmus/Erasmus_data/leonardo_TR.htm)  
(15.05.2006)
- <http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kazu.htm> (08.04.2006)
- <http://www.yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/aykac.htm> (28.05.2006)
- <http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genel/megep.htm>(27.05.2006)
- <http://www.tusiad.org/turkish/rapor/mesleki/mesleki05.pdf> (02.05.2006)
- <http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&id=1182> (01.05.2006)
- <http://www.tisk.org.tr/yayinlar.asp?sbj=ic&id=1250> (11.04.2006)
- <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/197.html> (05.04.2006)
- <http://ilsis.meb.gov.tr/IlsisWebNet/MeisSorgu/MSM01001.htm> (15.04.2006)
- <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/egitim/egitim.htm> (18.05.2006)
- <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/istihdam/istihdam.htm> (18.05.2006)

## ÖZGEÇMİŞ

Nurdoğan Uysal, 12 şubat 1970 tarihinde Aydın'da doğmuştur. İlk öğrenimini Aydın'ın Germencik İlçesi Kızılcapınar İlkokulu'nda, ortaokul ve lise eğitimini Germencik Lisesi'nde, Lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde tamamlamıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans'a başlamıştır. 1996 yılında öğretmenliğe başlayan Nurdoğan UYSAL İstanbul İli'nin Bağcılar İlçesindeki Yunus Emre Ticaret Meslek Lisesinde Müdür Başyardımcısı olarak görevini sürdürmektedir.

## DEĞERLİ ÖĞRENCİ

Bu anket 2005-2006 Eğitimi Öğretim yılında muhasebe bürolarında beceri eğitim uygulamasına başlamış Ticaret Lisesi öğrencilerine yaptırılan beceri eğitimine ilişkin olarak, usta öğretmenler, öğrenciler ve koordinatör öğretmenleri beceri eğitimi uygulaması konusunda staj uygulamasının öğrencilerin mesleki eğitimlerine ve staj yerlerine etkilerini saptamak amacıyla yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Ankete vereceğiniz cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak, bunun dışında hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa verilmeyecek, kişi hak ve özgürlüklerine riayet edilecektir. Bu nedenle ankete adınızı lütfen yazmayınız. Anket sorularına vereceğiniz cevapların gerçeği yansıtması, araştırmanın doğru ve güvenilir olarak sonuçlandırılmasını kolaylaştıracaktır.

Sizden ricamız her soruyu okuduktan sonra size en uygun gelen cevabı işaretlemenizdir. **Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.** Cevabınızı, sizin için en uygun gelen seçeneğe (X) işaretini koyarak yapınız. İşaretlerken her hangi bir kalem kullanmanızda sakınca yoktur. Bazı sorular hariç, lütfen her soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmanın planlanan sürede tamamlanabilmesi için anketleri en kısa sürede cevaplamanız uygun olacak ve de anketler araştırmacı tarafından elden teslim alınacaktır.

İlgi ve alakanızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

**Nurdoğan UYSAL**

### A-KİŞİSEL BİLGİLER

1-Yaş gurubunuz aşağıdakilerin hangisine uymaktadır?

- a) ( ) 15      b) ( ) 16      c) ( ) 17      d) ( ) 18      e) ( ) 19 ve yukarısı

2-Cinsiyetiniz?

- a) ( ) Erkek      b) ( ) Kız

3-Aileniz kaç kişiden oluşuyor?

- a) ( ) 2-3      b) ( ) 4-5      c) ( ) 6-7      d) ( ) 7 ve üstü

4-Ailenizin gelir durumu?

- a) ( ) 385ytl'den az      b) ( ) 386-700 arası  
c) ( ) 701-1200 arası      d) ( ) 1200 ytl'den çok

5-Babanızın mesleği?

- a) ( ) işsiz      b) ( ) Memur      c) ( ) İşçi  
d) ( ) Serbest meslek(tüccar,müteahhit,küçük esnaf vb)  
e) ( ) Başka ( Lütfen belirtiniz).....

6-Anninizin mesleği nedir?

- a) ( ) Ev hanımı      b) ( ) Memur      c) ( ) İşçi  
d) ( ) Serbest meslek(tüccar,müteahhit,küçük esnaf vb)  
e) ( ) Başka ( Lütfen belirtiniz).....

7- Annenizin öğrenim durumu?

- a) ( ) Okuryazar değil      b) ( ) ilkokul      c) ( ) Ortaokul  
d) ( ) Lise      e) ( ) Yüksek okul      f) ( ) Fakülte

8-Babanızın öğrenim durumu?

- a) ( ) Okur-yazar değil      b) ( ) ilkokul      c) ( ) Ortaokul  
d) ( ) Lise      e) ( ) Yüksek okul      f) ( ) Fakülte

9-Oturduğunuz ev ailenizin mi?

- a) ( ) Evet      b) ( ) Hayır

## **B-OKUL TERCİHİ VE EĞİTİMİNE İLİŞKİN BİLGİLER**

10-İlköğretim okulun bitirme dereceniz nedir?

- a) ( ) Orta      b) ( ) İyi      c) ( ) Pekiyi

11-Bu okulu seçerken kimden etkilendiniz?

- a) ( ) Kendi isteğimle seçtim.  
b) ( ) Ailemin isteği ile seçtim.  
c) ( ) Arkadaşlarımdan etkilendim.  
d) ( ) İlköğretimde okurken öğretmenlerim yönlendirdi.  
e) ( ) Başka (Belirtiniz).....

12-Bu okulu seçerken sizce en önemli neden nedir?

- a) ( ) Hem okuma hem çalışma imkanı tanıdığı için.  
b) ( ) Bu mesleğe ilgi duyduğum için.  
c) ( ) Üniversiteye gitme imkanım olmadığı için meslek kazanmak amacıyla.  
d) ( ) Bu okulu bitirdiğimde daha rahat iş bulabileceğim için.  
e) ( ) Oturduğumuz eve daha yakın olduğu için.  
f) ( ) Başka (Belirtiniz).....

13-Bu okuldaki başarı durumunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- a) ( ) Bir yıl sınıfta kaldım  
b) ( ) Bir alt sınıftan sorumlu derslerim var.  
c) ( ) Doğrudan bir üst sınıfa geçtim  
d) ( ) Taktir name veya teşekkür name ile geçtim.

14-Üniversite sınavlarına girmeyi veya sınavsız geçiş yöntemiyle bir yüksek okula gitmeyi düşünüyor musun?

- a) ( ) Düşünüyorum  
b) ( ) Düşünmüyorum  
c) ( ) Kararsızım



15- Muhasebe eğitimi gördüğünüz işyerini seçmedeki faktörler:

- a) ( ) Kendi kişisel gayretimle
- b) ( ) Tanıdık ve arkadaş yardımıyla
- c) ( ) Okul yönetimi ve öğretmenlerimin yardımıyla
- d) ( ) Ailemin yönlendirmesiyle
- e) ( ) Başka ( Belirtiniz)

16-Beceri eğitimi yaptığınız işletmenin türü nedir?

- a) ( ) Özel işletmelerin muhasebe bölümleri
- b) ( ) Kamu işletmelerinin muhasebe bölümleri
- c) ( ) Muhasebe büroları

17-Okuldaki eğitim öğretiminin beceri eğitimine hazırlamada yeterliliği:

- a) ( ) Yeterli
- b) ( ) Yetersiz
- c) ( ) Kısmen yeterli
- d) ( ) Görüşüm yok

18-Okulunuzdaki okutulan muhasebe ve bilgisayarlı muhasebe derslerinin yeterli olup olmadığı:

- a) ( ) Yeterli
- b) ( ) Yetersiz
- c) ( ) Kısmen yeterli
- d) ( ) Muhasebe ders saatleri yeterli, bilgisayarlı muhasebe ders saati yeterli değil.
- e) ( ) Bilgisayarlı muhasebe ders saatleri yeterli, muhasebe ders saatleri yeterli değil.

### **C- ÇALIŞMA ŞARTLARINA İLİŞKİN BİLGİLER**

19-Beceri eğitimi yaptığınız muhasebe bürolarında hangi işleri yapıyorsunuz?(Birden fazla seçeneği işaretleye bilirsiniz.)

- a) ( ) Ticari belgelerin düzenlenmesi(Senetler,beyannameler,bordrolar vb)
- b) ( ) Muhasebe kayıtlarının tutulması
- c) ( ) Muhasebe ile ilgili bilanço,kar-zarar,şirketler muhasebesi gibi işlemlerin yapılması
- d) ( ) Büro hizmetleri
- e) ( ) Büro dışı hizmetler( Bankalar, Vergi daireleri vb)
- f) ( ) Bunların dışında( lütfen belirtiniz).....

20- Beceri eğitimi yaptığınız muhasebe bürosunda uygulama programındaki tüm işleri yapıyor musunuz?

- a) ( ) Bütün işleri yaptım
- b) ( ) Bazı işleri yapıyorum
- c) ( ) Tek bir iş yapıyorum

21-Muhasebe bürosunda günde kaç saat çalışıyorsunuz?

- a) ( ) Sekiz saat
- b) ( ) Sekiz saatten fazla
- c) ( ) Sekiz saatten az
- d) ( ) Bazen sekiz saatten fazla

22-Muhasebe bürolarında tatil günleri veya öğleden sonraları çalışıyor mu sunuz?

- a) ( ) Her zaman                      b) ( ) Bazen                      c) ( ) Çalışmıyorum.

23-Beceri eğitiminde ne kadar ücret alıyorsun?

- a) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'u kadar (115 YTL)  
b) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'undan fazla (115 YTL)  
c) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'undan az (115 YTL)  
d) ( ) Ücret almıyorum

24- Beceri eğitimi yapan öğrencilerin aldıkları ücret sizce yeterli midir?

- a) ( ) Yeterlidir    b) ( ) Kısmen yeterlidir                      c) ( ) Yetersizdir

25-Usta öğreticilerden izin almak zor oluyor mu?

- a) ( ) İzin almak güç oluyor  
b) ( ) İzin almak kolay oluyor  
c) ( ) İzin alırken bazen güçlük çıkarıyorlar

## D- BECERİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

26-Beceri eğitiminin sizce yararları nelerdir?

(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

a) Okulda öğrendiklerimizin uygulamaya geçirilmesi açısından yararlıdır.

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

b) Okurken aldığımız ücretin aile bütçemize katkısı açısından yararlıdır. .

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

c) Gerçek iş hayatına hazırlaması açısından yararlıdır.

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

d) Sosyal ilişkileri geliştirme

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

e) Sorumluluk alabilme

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

27-Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz.

(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

a) Beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi ve becerileri ne derece öğrendiniz.

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

b) Muhasebe bürosundaki işleri yaparken okulda öğrendiğiniz bilgilerin yetersizliği açısından zorluk çekiyor musunuz?

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

c) Beceri eğitimi sizce ileride iş bulmanıza ne derece faydalı olacaktır? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

## **E-BECERİ EĞİTİMİNDE YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN BİLGİLER**

28-Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz.  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz) Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

a) Muhasebe bürosundaki yapılan işleri öğrenmede zorlanıyor musunuz? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

b) Beceri eğitimi nedeniyle okul ortamına ve derslerinize karşı ilginizde ne derece azalma yaratıyor? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

c) Beceri eğitimi sırasında öğretilen bilgi ve beceriler sizce faydalı mıdır? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

d) Beceri eğitimi sırasında yaptığımız işlerde ne derece hata yapıyorsunuz? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

e) Muhasebe bürolarındaki çalışma şartları ne derece uygun? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

f) Beceri eğitimi sırasında usta öğreticiler sizlere ne derece yardımcı olmaktadır? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

29-Beceri eğitimi sırasında yapılan hataların yapılmasında sizce aşağıdaki nedenler ne derece etkilidir?  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz) Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

a) İşyerindeki iş ve işlemlerden okul tarafından yeterince bilgilendirilmemiz. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

b) Yanlış yapmaktan çekindiğimiz için. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

c) Kendime güvenimin olmayışı. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

d) İşyerinin bizim bilgimizin üstünde çalışma beklemesinden. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

e) Çalışma ortamındaki işlerin yoğunluğundan. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

f) Öğretilmeyen işlerinde yaptırılmak istenmesinden. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

## F-OKUL BAŞARINA İLİŞKİN BİLGİLER

30-Beceri eğitiminin okul başarısına olumlu etkileri?  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

- a) Meslek derslerine karşı ilgimiz ve başarımız artıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Meslek eğitimi okul başarımızı olumlu yönde etkiliyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) İş hayatına erken başladığımız için kişilik gelişimimiz erken oluyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d)Okulda ve dış dünyada daha rahat iletişim kurabiliyoruz. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) İşyeri çalışmalarımızı arkadaşlarımızla karşılaştırabiliyoruz. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Okul bitiminde iş bulma kaygımız azalıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

31-Beceri eğitiminin okul başarısına olumsuz etkileri?  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi okul başarımızı olumsuz yönde etkiliyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) İş yerindeki yorgunluk okulda derslerimize ilgimizi azaltıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) Okul-aile- işyeri uyumumuz zorlaşıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Kültür derslerimize ilgimiz azalıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Derslerimize yeterince zaman ayırıp çalışmıyoruz. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Haftanın beş günü okuldan uzak olduğumuz için okula geldiğimizde sıkılıyor ,okula adapte olamıyoruz. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

## G-ÖNERİLERE İLİŞKİN BİLGİLER

32-Beceri eğitiminde karşılaştığımız sorunların çözümü için aşağıdakilerden her birini ne derece önerirsin.  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok –Çok- Normal –Az- Hiç

- a) İlgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

- b) Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek iş yerine uygun hale getirilmeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri arttırılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı öğrenciler ona göre yönlendirilmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Öğrenciler işyerlerinde konularının dışında işlerde çalıştırılmamalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- g) Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- h) Beceri eğitimi 4. sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- i) Beceri eğitimi bu günkü haliyle 2 gün okul, 3 gün işyeri olarak devam etmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- j) Usta öğretmenler “usta öğretici pedagojisi” kursundan geçirilmeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- k) Koordinatör öğretmenler iş yerlerini daha çok ziyaret etmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- l) Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla raporlar istenmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- m) Beceri eğitimine uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- n) Okul işyeri ilişkileri arttırılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- o) Muhasebe uygulama programında yer alan tüm konular öğretilmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- ö) Beceri eğitimi yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar sağlanmalı ,kolaylıklar getirilmeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

Anket sorularında yer almayan konu ile ilgili ve değinemediğimiz konular  
Varsa, görüş ve önerilerinizi lütfen aşağıdaki boşluğa maddeler halinde yazınız.

.....  
.....  
.....  
.....

## SAYIN KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN

Bu anket 2005-2006 Eğitimi Öğretim yılında muhasebe bürolarında beceri eğitim uygulamasına başlamış Ticaret Lisesi öğrencilerine yaptırılan beceri eğitimine ilişkin olarak, usta öğreticiler, öğrenciler ve koordinatör öğretmenleri beceri eğitimi uygulaması konusunda staj uygulamasının öğrencilerin mesleki eğitimlerine ve staj yerlerine etkilerini saptamak amacıyla yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Ankete vereceğiniz cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak, bunun dışında hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa verilmeyecek, kişi hak ve özgürlüklerine riayet edilecektir. Bu nedenle ankete adınızı lütfen yazmayınız. Anket sorularına vereceğiniz cevapların gerçeği yansıtması, araştırmanın doğru ve güvenilir olarak sonuçlandırılmasını kolaylaştıracaktır.

Sizden ricamız her soruyu okuduktan sonra size en uygun gelen cevabı işaretlemenizdir. **Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.** Cevabınızı, sizin için en uygun gelen seçeneğe (X) işaretini koyarak yapınız. İşaretlerken her hangi bir kalem kullanmanızda sakınca yoktur. Bazı sorular hariç, lütfen her soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmanın planlanan sürede tamamlanabilmesi için anketleri en kısa sürede cevaplamanız uygun olacak ve de anketler araştırmacı tarafından elden teslim alınacaktır.

İlgi ve alakanızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

**Nurdoğan UYSAL**

### A-KİSEL BİLGİLER

1-Yaş grubunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- a) ( ) 21-30      b) ( ) 31-40      c) ( ) 41-50      d) ( ) 51 ve daha yukarı

2-Cinsiyetiniz nedir?

- a) ( ) erkek      b) ( ) kadın

3-Öğretmenlikteki hizmet süreniz kaç yıldır?

- a) ( ) 1-10      b) ( ) 11-20      c) ( ) 21-30      d) ( ) 31 ve daha yukarı

4-Öğretmenlik branşınız aşağıdakilerden hangisidir?

- a) ( ) Muhasebe      b) ( ) Sekreterlik(Büro yönetimi)      c) ( ) İşletme  
d) ( ) Ekonomi      e) ( ) Turizm

### B- ÇALIŞMA ŞARTLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

5-Beceri eğitimi yapan öğrencileriniz muhasebe bürolarında hangi işleri yapıyor? (Birden fazla seçeneği işaretleye bilirsiniz.)

- a) ( ) Ticari belgelerin düzenlenmesi (Senetler,beyannameler,bordrolar vb)  
b) ( ) Muhasebe kayıtlarının tutulması

- c) ( ) Muhasebe ile ilgili bilanço,kar-zarar,şirketler muhasebesi gibi işlemlerin yapılması  
d) ( ) Büro hizmetleri  
e) ( ) Büro hizmetleri dışında (Banka, Vergi dairesi vb)  
f) ( ) Bunların dışında ( lütfen belirtiniz).....

6- Beceri eğitimi muhasebe bürosunda yapan öğrencilerinize, uygulama programındaki tüm işler yaptırılıyor mu?

- a) ( ) Bütün işleri yaptırılıyor  
b) ( ) Bazı işleri yaptırılıyor  
c) ( ) Tek bir iş yaptırılıyor

7-Muhasebe bürosunda beceri eğitimi yapan öğrencileriniz günde kaç saat çalıştırılıyor?

- a) ( ) Sekiz saat  
b) ( ) Sekiz saatten fazla  
c) ( ) Sekiz saatten az  
d) ( ) Bazen sekiz saatten fazla

8-Muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapan öğrencileriniz tatil günleri veya öğleden sonraları çalıştırılıyor mu?

- a) ( ) Her zaman  
b) ( ) Bazen  
c) ( ) Çalışmıyorum

9-Beceri eğitimi yapan öğrencilerinize ne kadar ücret ödeniyor?

- a) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'u kadar (115 YTL)  
b) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'undan fazla (115 YTL'den fazla)  
c) ( ) Sözleşmede belirtilen asgari ücretin % 30'undan az (115 YTL'den az)  
d) ( ) Ücret almıyorum

10- Beceri eğitimi yapan öğrencilerin aldıkları ücret sizce yeterlidir?

- a) ( ) Yeterlidir  
b) ( ) Kısmen yeterlidir  
c) ( ) Yetersizdir

## C-BECERİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

11-Öğrencilerin muhasebe bürolarında yaptıkları eğitim nelere fayda sağlamaktadır? (Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Muhasebe bürosundaki iş yükünü hafifletmesi açısından yararlıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
b) İş yerine ucuz işgücü sağlar. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
c) Öğrencilerin iş hayatını öğrenmesi açısından yararlıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
d) Diğer çalışanları öğrenmeye ve öğretmeye motive etmesi bakımından yararlıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
e) Sosyal ilişkileri geliştirir ( ) ( ) ( ) ( ) ( )  
f) Sorumluluk duygusunu kazandırır ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

12-Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz.  
(Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi sırasında öğrenciler muhasebecilik işlemlerine ne derece ilgi duyuyor? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Öğrenciler çalışma koşullarına uyum sağlıyor mu? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) Okulda öğretilen bilgilerle işyerinde yaptırılan işler birbirine uyuyor mu? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Muhasebe bürolarına gittiğinizde öğrencilerin problemleriyle ne derece ilgilenebiliyorsunuz? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

## **D- BECERİ EĞİTİMİNDE YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN BİLGİLER**

13--Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz.  
(Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi sırasında öğrenciler öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede zorluk çekiyorlar mı? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Beceri eğitimi nedeniyle öğrencilerin okula ilgileri azalıyor mu? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) Öğrencilerin beceri eğitimi görmeleri sizce ne derece faydalıdır? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Öğrenciler işyerlerinde ne derece hata yapıyorlar? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Muhasebe bürolarının çalışma şartları sizce uygun mu? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Usta öğretmenler öğrencilere yardımcı oluyorlar mı? ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

14- Beceri eğitimi sırasında öğrencilerin hata yapmasında aşağıdaki faktörler sizce ne derece etkilidir?

(Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) İşyeri çalışma koşulları hakkında öğrencilere okulda yeterli bilgi verilmemesi. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Yanlış yapmaktan çekindikleri için. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )



- c) Kendilerine güvenleri tam olmadığı için.. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Bilgi ve becerilerinin üstünde çalışma beklemesinden. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Çalışma ortamındaki işlerin yoğunluğundan. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Öğretilmeyen işlerinde yaptırılmak istenmesinden. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

### **E-OKUL BAŞARINA İLİŞKİN BİLGİLER**

15- Beceri eğitiminin okul başarısına olumlu etkileri?  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Meslek derslerine karşı ilgileri ve başarıları artıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Meslek eğitimi okul başarılarını olumlu yönde etkiliyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) İş hayatına erken başladıkları için kişilik gelişimleri artıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Okulda ve dış dünyada daha rahat iletişim kurabiliyorlar. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) İşyeri çalışmalarını arkadaşlarıyla karşılıklı paylaşıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Okul bitiminde iş bulma imkanları artıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- g) Öğrencilerin mesleğe olan ilgileri artıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

16- Beceri eğitiminin okul başarısına olumsuz etkileri?  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi okul başarılarını olumsuz yönde etkiliyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) İş yerindeki yorgunluk okulda derslerine ilgilerini azaltıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) Okul-aile- işyeri uyumları zorlaşıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Kültür derslerine ilgileri azalıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Derslerine yeterince zaman ayırıp çalışmıyorlar. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Haftanın beş günü okuldan uzak oldukları için okula geldiklerinde sıkılıyor ,okula adapte olamıyorlar. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- g) Öğrencinin meslek yüksek okula gitme şansı azalıyor. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )

## F-ÖNERİLERE İLİŞKİN BİLGİLER

17- Beceri eğitiminde karşılaştığınız sorunların çözümü için aşağıdakilerden her birini ne derece önerirsiniz.

(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) İlgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermeli.
- b) Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek iş yerine uygun hale getirilmeli.
- c) Muhasebe bürolarında öğrenci sayısı belirli bir oranı geçmemelidir.
- d) Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri arttırılmalıdır.
- e) Öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı öğrenciler ona göre yönlendirilmelidir.
- f) Öğrenciler işyerlerinde konularının dışında işlerde çalıştırılmamalıdır.
- g) Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalıdır.
- h) Beceri eğitimi 4. sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır.
- i) Beceri eğitimi bu günkü haliyle 2 gün okul, 3 gün işyeri olarak devam etmelidir.
- j) Usta öğreticiler “usta öğretici pedagojisi” kursundan geçirilmeli.
- k) Koordinatör öğretmenler iş yerlerini daha çok ziyaret etmelidir.
- l) Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla raporlar istenmelidir.
- m) Beceri eğitimine uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenmelidir.
- n) Okul işyeri ilişkileri arttırılmalıdır.
- o) Muhasebe uygulama programında yer alan tüm konular öğretilmelidir.

ö) Beceri eğitimi yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajla sağlanmalı ,kolaylıklar getirilmeli.

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

Anket sorularında yer almayan konu ile ilgili ve değinemediğimiz konular  
Varsa, görüş ve önerilerinizi lütfen aşağıdaki boşluğa maddeler halinde yazınız.

.....  
.....  
.....

## SAYIN USTA ÖĞRETİCİ

Bu anket 2005-2006 Eğitimi Öğretim yılında muhasebe bürolarında beceri eğitim uygulamasına başlamış Ticaret Lisesi öğrencilerine yaptırılan beceri eğitimine ilişkin olarak, usta öğreticiler, öğrenciler ve koordinatör öğretmenleri beceri eğitimi uygulaması konusunda staj uygulamasının öğrencilerin mesleki eğitimlerine ve staj yerlerine etkilerini saptamak amacıyla yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır.

Ankete vereceğiniz cevaplarınız sadece bu araştırma için kullanılacak, bunun dışında hiçbir kişi, kurum veya kuruluşa verilmeyecek, kişi hak ve özgürlüklerine riayet edilecektir. Bu nedenle ankete adınızı lütfen yazmayınız. Anket sorularına vereceğiniz cevapların gerçeği yansıtması, araştırmanın doğru ve güvenilir olarak sonuçlandırılmasını kolaylaştıracaktır.

Sizden ricamız her soruyu okuduktan sonra size en uygun gelen cevabı işaretlemenizdir. **Lütfen cevapsız soru bırakmayınız.** Cevabınızı, sizin için en uygun gelen seçeneğe (X) işaretini koyarak yapınız. İşaretlerken her hangi bir kalem kullanmanızda sakınca yoktur. Bazı sorular hariç, lütfen her soru için yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

Araştırmanın planlanan sürede tamamlanabilmesi için anketleri en kısa sürede cevaplamanız uygun olacak ve de anketler araştırmacı tarafından elden teslim alınacaktır.

İlgi ve alakanızdan dolayı teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

**Nurdoğan UYSAL**

## A- KİŞİSEL BİLGİLER

1- Yaş grubunuz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- a) ( ) 21-30    b) ( ) 31-40    c) ( ) 41-50    d) ( ) 51 ve daha yukarı

2- Cinsiyetiniz nedir?

- a) ( ) erkek    b) ( ) kadın

3- Muhasebecilikte hizmet süreniz kaç yıldır?

- a) ( ) 1-10    b) ( ) 11-20    c) ( ) 21-30    d) ( ) 31 ve daha yukarı

4-Mezun olduğunuz en son eğitim kurumu aşağıdakilerden hangisidir?

- a) ( ) İlkokul    b) ( ) Orta okul    c) ( ) Lise    d) ( ) Fakülte veya yüksek okul

5- İşletmede çalışan personel sayısı.(stajyer öğrenci hariç)

- a) ( ) 5 kişiden az    b) ( ) 5-10 kişi arası  
c) ( ) 11-50 kişi arası    d) ( ) 51 kişi veya daha fazla

6- Çalıştığınız işletmenin türü

- a) ( ) Özel işletmelerin muhasebe bölümleri  
b) ( ) Kamu işletmelerinin muhasebe bölümleri  
c) ( ) Muhasebe büroları

## B- ÇALIŞMA ŞARTLARINA İLİŞKİN BİLGİLER

7- Beceri eğitimi yaptırdığınız öğrencilerinize muhasebe bürolarında hangi işleri yapıyor sunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- a) ( ) Ticari belgelerin düzenlenmesi(Senetler,beyannameler,bordrolar vb)  
b) ( ) Muhasebe kayıtlarının tutulması  
c) ( ) Muhasebe ile ilgili bilanço,kar-zarar,şirketler muhasebesi gibi işlemlerin yapılması  
d) ( ) Büro hizmetleri  
e) ( ) Büro hizmetleri dışında (Banka ,Vergi daireleri)  
f) ( ) Bunların dışında ( lütfen belirtiniz).....

8- Beceri eğitimini muhasebe bürosunda yapan öğrencilerinize uygulama programındaki tüm işleri yaptırılıyor musunuz?

- a) ( ) Bütün işler yaptırılıyor  
b) ( ) Bazı işler yaptırılmıyor  
c) ( ) Tek bir iş yaptırılıyor

9- Muhasebe bürosunda beceri eğitimi yapan öğrencilerinizi günde kaç saat çalıştırıyorsunuz?

- a) ( ) Sekiz saat  
b) ( ) Sekiz saatten fazla  
c) ( ) Sekiz saatten az  
d) ( ) Bazen sekiz saatten fazla

10- Muhasebe bürolarında beceri eğitimi yapan öğrencilerinizi, tatil günleri veya öğleden sonraları çalıştırıyor musunuz ?

- a) ( ) Her zaman                      b) ( ) Bazen                                      c) ( ) Çalışmıyorum.

11- Beceri eğitimi yapan öğrencilerinize ne kadar ücret ödüyorsunuz?

- a) ( ) Sözleşmede belirtilen askeri ücretin % 30'u kadar (115 ytl)  
b) ( ) Sözleşmede belirtilen askeri ücretin % 30'undan fazla (115 ytl'den fazla)  
c) ( ) Sözleşmede belirtilen askeri ücretin % 30'undan az (115 ytl'den az)  
d) ( ) Ücret ödemiyorum

12- Beceri eğitimi yapan öğrencilerin aldıkları ücret sizce yeterlidir?

- a) ( ) Yeterlidir                      b) ( ) Kısmen yeterlidir                      c) ( ) Yetersizdir

## C- BECERİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLER

13- Öğrencilerin muhasebe bürolarında yaptıkları eğitim nelere fayda sağlamaktadır? (Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Muhasebe bürosundaki iş yükünü hafifletmesi açısından yararlıdır.
- b) İş yerine ucuz işgücü sağlar.
- c) Öğrencilerin iş hayatını öğrenmesi açısından yararlıdır.
- d) Diğer çalışanları öğrenmeye ve öğretmeye motive etmesi bakımından yararlıdır.
- e) Sosyal ilişkileri geliştirme
- f) Sorumluluk duygusu kazandırmada

14- Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz. (Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi sırasında öğrenciler muhasebecilik işlemlerine ne derece ilgi duyuyor?
- b) Öğrenciler çalışma koşullarına uyum sağlıyor mu?
- c) Okulda öğretilen bilgilerle işyerinde yaptırılan işler birbirine uyuyor mu?
- d) Koordinatör öğretmenler geldiğinde öğrencilerin problemleriyle ne derece ilgileniyorlar?
- e) Muhasebe bürolarında beceri eğitimi alan öğrencileri okul bitiminde istihdam etmeyi ne derece düşünüyorsunuz?

## **D-BECERİ EĞİTİMİNDE YAŞANAN SORUNLARA İLİŞKİN BİLGİLER**

15- Aşağıdaki sorulara sizce en uygun gelen şıkkı işaretleyiniz.  
(Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) Beceri eğitimi sırasında öğrenciler öğretilen bilgi ve becerileri öğrenmede zorluk çekiyorlar mı?
- b) Beceri eğitimi nedeniyle öğrencilerin okula ilgileri azalıyor mu?
- c) Öğrencilerin beceri eğitimi görmeleri sizce ne derece faydalıdır?
- d) Öğrenciler işyerlerinde ne derece hata yapıyorlar?
- e) Muhasebe bürolarının çalışma şartları sizce uygun mu?
- f) Öğrencilere bilgi ve becerilerini artırmalarına yardımcı olabiliyor musunuz?

16- Beceri eğitimi sırasında öğrencileri hata yapmasında aşağıdaki faktörler sizce ne derece etkilidir?  
(Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) İşyeri çalışma koşulları hakkında öğrencilere okulda yeterli bilgi verilmemesi.
- b) Yanlış yapmaktan çekindikleri için.
- c) Kendilerine güvenleri tam olmadığı için..
- d) Bilgi ve becerilerinin üstünde çalışma beklemesinden.
- e) Çalışma ortamındaki işlerin yoğunluğundan.
- f) Öğretilmeyen işlerinde yaptırılmak istenmesinden.

## E-ÖNERİLERE İLİŞKİN BİLGİLER

17- Beceri eğitiminde karşılaştığınız sorunların çözümü için aşağıdakilerden her birini ne derece önerirsiniz.  
(Her şıkkı ayrı ayrı işaretleyiniz)

Pek çok -Çok-Normal- Az- Hiç

- a) İlgili meslek kuruluşları eğitim başlamadan önce iş hayatı konusunda öğrencilere ön eğitim vermeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- b) Muhasebe uygulama programı tekrar gözden geçirilerek iş yerine uygun hale getirilmeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- c) Muhasebe bürolarında öğrenci sayısı belirli bir oranı geçmemelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- d) Okulda görülen meslek dersleri haftalık ders saatleri arttırılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- e) Öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları muhasebe büroları önceden araştırılmalı öğrenciler ona göre yönlendirilmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- f) Öğrenciler işyerlerinde konularının dışında işlerde çalıştırılmamalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- g) Beceri eğitimi bir dönem kesintisiz yapılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- h) Beceri eğitimi 4. sınıfta bir yıl süreyle kesintisiz yapılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- i) Beceri eğitimi bu günkü haliyle 2 gün okul, 3 gün işyeri olarak devam etmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- j) Usta öğretmenler “usta öğretici pedagojisi” kursundan geçirilmeli. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- k) Koordinatör öğretmenler iş yerlerini daha çok ziyaret etmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- l) Öğrencilerin işyerlerindeki eğitimleri hakkında belirli aralıklarla raporlar istenmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- m) beceri eğitimine uyum güçlüğü çeken öğrencilerle daha çok ilgilenmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- n) Okul işyeri ilişkileri arttırılmalıdır. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- o) Muhasebe uygulama programında yer alan tüm konular öğretilmelidir. ( ) ( ) ( ) ( ) ( )
- ö) Beceri eğitimi yaptıran muhasebe bürolarına yasal avantajlar



sağlanmalı ,kolaylıklar getirilmeli.

( ) ( ) ( ) ( ) ( )

Anket sorularında yer almayan konu ile ilgili ve değinemediğimiz konular  
Varsa, görüş ve önerilerinizi lütfen aşağıdaki boşluğa maddeler halinde yazınız.

.....  
.....  
.....  
.....  
.....